

VREME
VREME

Ob koncu tedna bo prevladovalo suho in razmeroma toplo vreme.

VESTNIK

Murska Sobota, 6. aprila 1989 • Leto XLI • Št. 13 • Cena 3000 din

UČINKOVITOST IN KONKURENČNOST

V ponedeljek so na sejmišču v Gornji Radgoni odprli 5. jugoslovanski sejem gradbeništva in gradbenih materialov z mednarodno udeležbo. Sodeluje okrog 350 organizacij združenega dela iz vse Jugoslavije in osem iz drugih držav. Ves teden bodo do petka organizirana tudi strokovna posvetovanja, zadnji dan pa bo svojo častitljivo stoletnico praznovala gradbeno šolstvo Slovenije. Ena glavnih nalog sejma v Gornji Radgoni, ki ga organizirajo vedno aprila (drugi spremljajoči sejem kmetijsko-živilskega sejma — sejem embalaže — je vedno junija), je spodbujanje k večji kakovosti in inovacijam. Moto letošnjega sejma je sodobna tehnologija-produktivnost-kakovost.

Sejem je odprl podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije dr. Danijel Pučko. Več o odprtju pa na 3. strani.

bbp

Županijska Zala želi več sodelovanja

Predsednik republiškega IS Dušan Šinigoj se je mudil na tridnevem obisku na Madžarskem. V pogovorih z vodilnimi možmi Železne županije in županije Zala je bilo največ besed izrečenih o gospodarskem položaju v Jugoslaviji in na Madžarskem ter o tem, kako spodbuditi gospodarske subjekte z obeh strani meje k večjemu sodelovanju. Seveda pa se v pogovorih ni dalo izogniti tudi političnim temam, predvsem demokratičnim spremembam in procesom, ki iz dneva v dan prinašajo nekaj novega.

Zadnji dan obiska na Madžarskem se je Dušan Šinigoj v Zalaegerszegu udeležil tudi prireditve, ki so potekale v okviru dnevov pripadnikov madžarske narodnosti in večinskega naroda iz Slovenije v županiji Zala. Namen teh prireditev pa je bil poleg predstavitve dosežkov Madžarov iz Pomurja tudi spodbuditev predvsem gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in zalsko županijo.

Sodelovanje med Slovenijo in Železno županijo je že nekaj let dobro utečeno, vendar pa še vedno ne moremo biti popolnoma zadovoljni. To so bile osrednje misli na pogovorih predsednika slovenske vlade, ki ga je najprej sprejel prvi sekretar županijske organizacije MSDP Laszlo Takacs, potem pa še predsednik županijskega sveta Zoltan Bors. Laszlo Takacs je govoril predvsem o demokratičnih procesih in uvajanju večstrankarskega sistema na Madžarskem, ki sili tudi partijo k drugačnim metodam dela. Če se bo hotela partija obdržati v konkurenci novih družbenih sil, bo morala marsikaj spremeniti, predvsem pa se prilagoditi danim razmeram. Zavedati se bo namreč treba, da se bo

po novem za zaupanje ljudskih množic potrebno bojevati s konkretnim delom in nenehnim potrjevanjem.

Poleg sprememb v političnem sistemu so potrebne spremembe tudi v gospodarstvu. V svetovne gospodarske procese se bo Madžarska vključevala tako, da sicer ohrani osnovne socialistične gospodarske, toda uveljavljanje tržnega gospodarstva je nujnost za napredek. V teh novih okvirih delovanja pa ne bi smeli pozabiti tudi na narodnostne manjšine. Potrebno bo pripraviti tudi ustrezne programe, ki bodo omogočili tudi hitrejši razvoj Porabja. Slovencem na Madžarskem je namreč potrebno zagotoviti možnosti, da dobijo zaposlitev v domačem kraju.

BO DINAR SPET DINAR?

Tudi Madžarska se ukvarja z gospodarskimi problemi, zato so reforme v gospodarskem sistemu nujnost. Reformo davkov in cen so že uresničili, še vedno pa ni reforme pri osebnih dohodkih in socialni politiki nasploh. Ponudba in povpraševanje nista urav-

tem, da bi dinarje spet začeli menjavati.

S čim pa smo vseeno lahko zadovoljni? Dobro utečena je sejemski izmenjava. Madžari prihajajo na radgonski sejem, mi pripravljamo jesensko razstavo v Szombathelyu. Vendar pa bo res-

Dušan Šinigoj se je v okviru svojega obiska na Madžarskem udeležil tudi prireditve, ki so potekale v okviru predstavitve pripadnikov madžarske narodnosti in večinskega naroda iz Slovenije v županiji Zala. Obenem pa se je v Zalaegerszegu sestal tudi z vodstvom županijskega sveta (na sliki).

notežena, zato se pojavljajo problemi tudi pri storilnosti. V sami Železni županiji so z rezultati, ki so jih dosegli lani, zadovoljni, saj je industrijska proizvodnja narasla za 1 % v primerjavi z letom poprej. Razveseljuje pa jih predvsem podatek, da je bil izvoz (pretežna večina na konvertibilno območje) za 25 % večji kot leta 1987.

In kako smo lahko zadovoljni z obsejno menjavo? Čeprav je bila lanskoletna številka rekordna (2 milijona dolarjev), pa so mnoge možnosti še vedno neizkoriščene. Zaradi zapletenih predpisov na obeh straneh se premalo podjetij določa za sodelovanje, v bistvu jih lahko preštejejo na prste obeh rok.

Zanimiv je še en podatek, da je bilo lani na Madžarskem 2,2 milijona Jugoslovancev. To je bilo tudi prvo leto, odkar so ukinili obvezno menjavo dinarjev. Vemo pa, da je ta ukrep pomenil, da smo prešli z dežja pod kap, saj zdaj dinarjev sploh ni mogoče več menjati v forinte. Predsednik županijskega sveta Zoltan Bors je dejal, da razmišljajo o

nična funkcija teh sejmov uresničena šele takrat, ko bo razstavljene izdelke mogoče tudi kupiti.

(nadaljevanje na 5. strani)

Znanje postaja tudi v kmetijstvu vedno bolj odločujoče, saj brez njega ni visokih pridelkov. Ob začetku spomladanskih kmetijskih opravil smo se v uredništvu odločili za pripravo Kmetijske panorame, ki tokrat prinaša na osmih malih straneh vrsto strokovnih napotkov za poljedelce, vinogradnike in sadjarje. Za prve smo pripravili daljši strokovni zapis o zaščiti posevkov ozimnih žit, vinogradniki bodo našli nasvete o sajenju vinske trte, sadjarji o sajenju sadnega drevja in pomlajevanju starih dreves, objavljamo pa tudi škroplilni koledar za vinsko trto ter spisek in lastnosti zaščitnih sredstev za vinogradništvo in sadjarstvo. Zaradi priloge je v današnji številki Vestnika izostala običajna stran za kmetijske, prispevke, ki čakajo na objavo, pa boste našli v prihodnji številki.

Stran 11-14

ZA VEČ KOT PREŽIVETJE

Spomladjo se začne tudi novo kmetijsko leto, saj imajo kmetijski tačas že polne roke dela. Po mili zimi letos pomlad nekoliko prehitveva, saj se je narava začela prebujati dobra dva tedna prej kot običajno. Če so nas zadnji marčevski dnevi že spominjali na poletje, se je začetek aprila spet potrdil s svojo muhavostjo. Nenadne ohladike s padavinami, med katerimi se nam je ponujal celo sneg, so prekinile spomladanska dela na poljih, kmetijce pa obdale z nelagodnimi občutki. Narava jim že dve leti zapored ni bila naklonjena, saj so neurja s točo, pozeba in suša neusmiljeno posegli v njihove proizvodne rezultate. Proti silam narave ostajajo nemočni, žal pa je kmetijcem poleg narave čedalje bolj nenaklonjena tudi država. S prvim se je potrebno pač sprijazniti, slednje pa jih vse bolj skrbi in spravlja v negotovost.

Napovedovani in sprejeti ukrepi za ozdravitev gospodarstva ne dajejo rezultatov, na tem področju vedno bolj prevladujeta nered in zmeda, težave se zaostrujejo, posledice pa so v kmetijstvu še toliko bolj občutne. Neustrezen odnos do kmetijstva, ki ga v preteklosti nismo obravnavali enakopravno z drugimi panogami gospodarstva, je vanj zarezal globoke rane, ki se bodo težko zacelile. Ozdravitev pa bo še toliko težja, če z zdravljenjem ne bomo začeli takoj, vendar, kot kaže, tega ne znamo ali nečemo upoštevati. Na račun neurejenih cenovnih razmerij se je v preteklosti dohodek odvil iz kmetijstva, akumulativna moč se je slabila, s tem pa tudi njegova reproduktivna sposobnost. Država, ki ima vse naravne možnosti, da bi lahko prehranila trikrat več prebivalcev, kot jih sama premore, mora tako hrano še vedno uvažati, odgovorni za to pa še kar naprej mirno spijo. Kaj malo jim je mar za to, da se podeželje še naprej prazni, da mladi bežijo s kmetij in pritisnjajo na že tako redka navedena mesta, nekoč rodovitne površine pa izgubljajo svoj osnovni namen.

Država, ki bi morala spodbujati razvoj kmetijstva, sprejema takšne ukrepe, ki tej panogi samo škodujejo. Še tistih malo spodbud, ki jih dajemo kmetijstvu, ne rabi svojemu osnovnemu namenu, saj največkrat le bližajo razkorak med cenovnimi razmerji. Cene reprodukcijskega materiala pa še naprej naraščajo mnogo hitreje kot cene kmetijskih pridelkov in cenovna nesorazmerja se povečujejo v škodo kmetijstva. Mineralna gnojila in zaščitna sredstva so se v obdobju enega leta podražila tudi za deset in večkrat, cene kmetijskih pridelkov pa vedno bolj zaostajajo. Je pa kljub temu hrana še predraga, vendar za to niso krivi kmetijci. S sproščanjem trga in tržnih zakonitosti je sicer dobljen del kmetijskih proizvodov zunaj neposredne kontrole države, cene se oblikujejo svobodno, vendar se postavlja vprašanje, kakšen konec bo pri tem potegnili kmetijstvo. Dobršen del družinskega proračuna gre že zdaj za hrano, zato je probleme potrebno reševati na drugem koncu. Kmetijci ne zahtevajo visokih cen, zahtevajo pa cene, ki bodo pokrivalo stroške proizvodnje in plačilo za vloženo delo. Zdjaj je tako, da največkrat ne pokrivajo niti stroškov, delo pa je tako ali tako neplačano.

Izračuni stroškov pred spomladansko setvijo niso za kmetijce niti malo spodbudni. Pri nekaterih kulturah dosegajo tudi do 10 milijonov po hektarju, kakšne bodo po vsem tem cene ob spravilu, pa lahko samo ugibamo. Čedalje več je takšnih, ki razmišljajo, ali se sploh še splača pridelovati. Vendar kljub vsemu še vedno vztrajajo. Kmet je vujen trdega dela za slabo plačilo, preveč je navezan na svojo zemljo in ni mu vseeno, če bo ostala neobdelana. Postavlja pa se vprašanje, kako dolgo bo še pripravljen vztrajati. Ko njivo enkrat prerase plevel, ga je težko odstraniti, podobno drži za izpraznjen hlev. Kmetje želijo in zahtevajo več kot samo za preživetje, bolj kot oni pa bi o tem morali razmišljati tisti, ki so odgovorni za razvoj kmetijstva. In to resno odgovorno, saj bomo sicer postali družba siromakov, in to sredi razvite Evrope na pragu 21. stoletja.

Ludvik Kovač

NAGRAJUJEMO!

super Li

Motel Čarda

NAGRAJUJE NAROČNIKE
VESTNIKA

Super li po celotni Sloveniji, od Bleda do Murske Sobotel

TRIJE NAROČNIKI VESTNIKA BODO IZŽREBANI IN VSAK BO DOBIL BREZPLAČNO VEČNO VSTOPNICO IN Z NJO BO LAHKO DO NESKONČNOSTI OBISKOVAL VSE SUPER LIJE V SLOVENIJI.

Čimprej postanite naročnik VESTNIKA in morda čaka sreča prav vas!

Zaupanje dr. Janezu Drnovšku

pomemben politični dogodek. Jezicek na tehtnici se je tokrat nagnil v prid mlajšega človeka, neobremenjenega z dosedanjimi politiki, pri dokončni odločitvi zanj pa

NEDELJSKE VOLITVE

je bil odločilnega pomena tudi ponujeni program, v katerem se zavzema za usmeritev v Evropo. Nedeljske volitve pa so bile tudi izraz trdne volje občanov SR Slovenije za čimprejšnje korenite spremembe v našem političnem in gospodarskem sistemu, kajti zaupanje v starejšo generacijo politikov,

ki so sokrivi za sedanje stanje v družbi, je očitno splahnelo.

39-letni Janez Drnovšek, doma iz Izlake pri Zatorju, doktor ekonomskih znanosti in od leta 1984 delegat skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajinski skupščine SFRJ, je dober poznavalec gospodarskega sistema in odnosa, še zlasti posojilno-denarnega sistema in gospodarskega sodelovanja s tujino. Vse to so imeli prebivalci naše republike pred očmi, ko so množično oddajali glasovnice (udeležba je bila 87,49-odstotna) za Janeza Drnovška, ki bo sredi maja postal tudi predsednik države.

Milan Jerše

Iz fotoalbuma prejšnjega tedna — prizor iz Prištine: »obdelovalec«, gumijevke, plinske maske in čelade. Čeprav je tudi odobranje ob uvedbi izrednih ukrepov na Kosovu, se vse pogostejše sliši tudi mnenje, da si je treba z vsemi močmi prizadevati za ukinitev izrednega stanja in zadeve razreševati po mirnejši in normalni poti.

Iz programa za Kosovo

Gospodarske organizacije iz Slovenije so od leta 1981 do lani uresničevale na Kosovu 72 projektov, za kar so same prispevale 113,2 milijarde dinarjev. To je skoraj polovica potrebnega denarja. Doslej je že končanih 41, v teku pa je 31 programov, ki bodo — ko bodo v celoti izvedeni — dali zaposlitev 13.300 ljudem. Od tega, kar dela Slovenija na

Kosovu, je, ali pa še bo, večina izvozna naravnana.

Sprostitev pobude za neposredno povezovanje gospodarstva v razvitih z manj razvitimi republikami je dalo doslej toliko spodbudne rezultate, da lahko čedalje bolj kritično motrimo namen in pomen zveznega sklada za nerazvite, v katerega priteka denar, se potem deli, ni pa do-

volj zanimanja in pobud tudi za to, da bi od razvitih v nerazvite »pritekalo« tudi znanje. V neposrednem povezovanju med gospodarstvom razvitih in manj razvitih okolij pa je takšnih primerov vedno več.

Živali ne marajo nafte

Največja in verjetno tudi najhujša ekološka katastrofa v ameriški zgodovini ZDA. V morskih vodah severne Atlantske je nasledel tanker Exxon Valdez z 1,2 milijona sodčki nafte in v morje se je izlilo kakšnih 40 milijonov litrov surove nafte. Nafte je po nekaj dneh pokrila prek 270 kvadratnih kilometrov Tihga oceana.

Kiti, vidre, tjujenci, delfini, cela vrsta ptic in rib, ki v svojem naravnem okolju ne marajo nafte, so hudo prizadeti.

V lepšo prihodnost — s kruhom?

Primerjava osebnih dohodkov januar 1988—89 kaže, da smo na boljšem samo glede kruha: lani je dobil Jugoslovčan za povprečno plačo 359, letos pa 381 kilogramov belega kruha. Vse druge primerjave kažejo obratno sliko. Lani za povprečno plačo 180, letos 149 litrov jedilnega olja, lani 359 kilogramov siadkorja, letos 192; lani 126, letos 93 kilogramov margarine, lani 62, letos 53 kilogramov mesa; lani 6,7 avtomobilskih gume, letos 5; lani 23, letos 19 kilogramov kave.

Seveda mnogi ne dosegajo povprečne plače, ki je bila januarja letos 1.016.548 dinarjev. Za te veljajo drugačni statistični podatki. Spet drugače je v posameznih panogah. Tako so na primer zaposleni v zavarovalnicah letos na boljšem kot so bili lani. Lani so za povprečno plačo lahko kupili 374, letos 558 kilogramov belega kruha, lani 64, letos 77 kilogramov mesa itn.

ZA PROJEKT ALTERNATIVNA ALPE-JADRAN

»Že dalj časa so pri nas v Avstriji napori za regionalno sodelovanje z zeleno alternativnimi in demokratičnimi gibanji Madžarske, Slovenije, Furlanije-Juljske krajine, Koroške, Gradišanske in Štajerske. Gotovo vam je znano mirovno gibanje Alpe-Jadran in koroška pobuda Alpe-Jadran brez jedrskih elektrarn. Na tem področju so že več let dobri

in alternativami ter financiranje avtoceste Šentilj—Maribor—Zagreb z avstrijske strani. Pri energiji omenjajo kritiko zajezitev na reki Muri zaradi vodnih elektrarn, protijedrski dejavnosti (Krško), kot alternativo biomaso in solarno arhitekturo ter gradnjo visokonapetostnega daljnovoda med Avstrijo in Jugoslavijo

PISMO AVSTRIJSKIH ZELENIH

stiki. Zdaj želimo naše sodelovanje razširiti z vključitvijo madžarskih prijateljev in ustvariti projekt Alternativna Alpe-Jadran, ki zajema madžarsko-donavsko območje oz. zahodno Madžarsko. Naše prihodnje skupne naloge naj bi upoštevale obravnavanje določenih čezmejnih ekoloških problemov in rabi- le izmenjavi mnenj, znanstvenih razprav in skupnih akcij.« Tako se začne pismo, ki sta ga te dni poslala pomurski ekologom predstavnik štajerske zelene alternative iz Gradca Peter Hagenauer in Doris Pollet-Kammerlander. »To regionalno čezmejno politično sodelovanje naj bi se institucionaliziralo s pomočjo delovne skupnosti,« nadaljujeta in vabita na srečanje, ki ga avstrijski zeleni pripravljajo v Gradcu ali Čmureku od 16. do 18. junija letos. K pismu s povabilom je priložen problemski katalog, ki naštevata naslednja področja: promet, energija, ekologija, gospodarstvo, človekove pravice, militarizem in aktivnosti. Pri prometu navajajo tranzit sever—jug z vsemi posledicami

oz. Italijo. Za gospodarstvo sta omembe vredna razvoj biokmetovanja in čezmejni projekti gospodarske kooperacije. Z ekologijo so mislili onesnaženje voda in še posebej Jadrana ter umiranje gozdov, s človekovimi pravicami narodne manjšine, domnevni sovražniki, mirovna vzgoja in politična obnova kljub tisoletni vladavini Habsburgov, z aktivnostmi pa med drugim primerjava zakonov za varstvo okolja, skupni mediji (radio, TV) in vsakovrstna vplivanja na uradno politiko.

B. Žunec

Kaže, da imamo vsak svoj recept za »združilac«, ki bi pomagala, kako bolniku preganati nadložno vročino, ki se zadnje čase skoraj iz dneva v dan pojavlja v obliki hudih podražitev in v končni posledici — inflaciji. Naj se čim bolj uveljavijo tržne zakonitosti — se zaklinjajo eni. Spet drugi vidijo rešitev v najrazličnejšem zamrzovanju, tretji pa se pristaši knajpanja (po znanem župniku Kneippu): malo zamrzniti, malo odmrzniti.

KJE JE VLADA?

Po nedavni podražitvi bencina in drugih goriv je neka komentatorica po radiu priporočala, da naj bi se ljudje vozili malo več z javnimi prevoznimi sredstvi. Ampak, glej ga šmenta, v kolikor ti svojih storitev še niso, jih bodo

PORTRETI

Zagrebski Start je bil prepovedan zaradi skice portreta »revolucionarja« Solevića s Kosovega Polja.

Skice portreta Azema Vllasića v tujakšnjem tisku je retuširala njegova soproga z resnico, ki jo je doživljala z Azemom in se ne ujema s tezami tujakšnjih časnikov o Vllasiću.

Srbska skupščina je naposled sprejela spremembe Ustave in tako uzakonila skico polnovredne države med jugoslovanskimi državami.

In še marsikaj je bilo tačas skiciranega na ta ali oni način, da o zaostrenih spopadih na Kosovu ne govorim ne v številkah obšteljnih ne drugače.

Svojevrsna novica je bila tudi obtožba že omenjenega Solevića po istem členu, kot je obtožen Azem Vllasić, čeprav nismo obveščeni, da je bil tudi Solević zaradi take obtožbe aretiran.

Solević je namreč naslikal svojevrsno skico rušenja oblasti po Jugoslaviji in, kakor pravijo poznavalci razmer, si je pomagal natančno po kosovski pravdi močnejšega po številu članov sorodstva, ki da je menda neizmerno veliko in je ne samo na Kosovu, temveč tudi v Vojvodini, Črni Gori, Srbiji in menda tudi drugod.

Vse skupaj spominja na abdicirsko prakso porazdelitve sredstev in na duhovitost Jovana Hadžija Kostića v Večernih novostih, da ga abdiciranje raznih funkcionarjev zadnji čas spominja na abdiciranje. Le da ni šlo za sredstva (denar), temveč kopičenje politične moči.

Težnja po nadaljevanjih je še vedno navzoča, saj smo te dni gledali televizijsko poročilo o tem, kako v Ljubljani ni bilo napovedanega mitinga, ki pa bržčas še ni odpovedan, temveč odložen na čas, ko se bo tak miting zgodil v zavesti Slovencev.

Tukaj še vedno verjamejo, da Slovenci ne marajo ne Smoleta ne Kučana in da je samo vprašanje časa, kdaj jih bodo Slovenci odslavili, kdaj se bo tudi tam »zgodil narod«.

Hkrati tukaj še vedno precejnjujejo pomen »mladine« v slovenski javnosti in češče obsojajo tudi pisanje Dela, da o fami o Cankarjevem domu ne govorimo.

Toda vrtoglavo dvigovanje cen s čedalje bolj strmim padanjem življenjskega standarda neizbežno terja vedno večjo pozornost prebivalstva, prav tako pa tudi čedalje pogostejša poročila o ugotavljanju »tehnoloških« presežkov, kar je najčestejša oblika nastajanja brezposelnosti med zaposlenimi.

Realnosti je pač takšna, da je čedalje manj motivov za vpitje »ujemite lopova«, a brez rizika, da se množica nazadnje ne bo lotila prav tako vpjočega.

Če razmišljamo o najavah generalnih štrajkov med delavci tekstilne in sorodnih strok, moramo ugotoviti, da utegnejo biti razna dosedanja politična zborovanja in mitingi prava nedolžna igra v primeri s paralizacijo celotnih gospodarskih panog.

Prav so dejali tisti razumniki, ki so ob nacionalističnih konfrontacijah ugotovili, da se ognja ne gasi z ognjem.

Nekaj upanja je pač takšno, da je čedalje večini delavskega prebivalstva vizija projekta inž. Anteja Markovića, le da začetno navdušenje gasijo prav nepomirljiva nasprotovanja v najrazličnejših neusklajenih posegih v vsakdanjost. Zis je naposled samo izvršni organ, čeprav ga od nekoč poznamo kot močnejšega od skupščine in po delovanju mimo skupščine, česar naj bi bilo tačas končno konec.

Ljudem, ki so nekoč verjeli v funkcionarje kot v bogove, je zdaj zelo nerodno, ker ne vedo več, na koga in kaj naj bi stavili.

Tudi od kongresa ZKJ kajpak skorajda nihče več ne pričakuje ničesar, odkar je jasno, da naj bi se na njem zgodila sprememba oblasti, če naj razumemo vztrajanje na izrednem kongresu tako, da naj bo najprej kongres na vrhu, potem pa po republikah, kar bi pravzaprav pomenilo, da ZVEZE komunistov ni več in da je pot od spodaj navzgor izključena. Vendar kaže, da ne bo tako. Viktor Sirec

Molimo za Jugoslavijo — poziva papež V ŽARIŠČU DOGODKOV

Ko dnevna politika statistično ugotavlja mrtve in hudo ali lažje ranjene, potem to ni tragedija politike temveč je to tragedija ljudstva, ki ga bolj ali manj nemočnega porivajo sem in tja po politični šahovnici. Sam papež Janez Pavel II. je prejšnji teden zbranim vernikom na Trgu sv. Petra v Vatikanu rekel, da moli za »dostojanstvo in miroljubno sožitje vseh državljanov ljubljene Jugoslavije« in da naj njegovemu zgledu sledijo tudi verniki. Del Jugoslavije je že zavil v smodniški dim, kot bi se temu lahko reklo v prisposodi. Menda bi v ilustraciji vsega tega smeli zapisati odgovor zagorskega Štefa v anketi o delovanju hrvatskega nacionalizma: »Ne znam kaj bi vam rekel, mi Zagorci se dobro slažemo s Hrvatima!« Zagorska modrost, ki jo je v tedniku Panorama subotno zapisal znani zagrebški »zakrknjeni kronist« Joža Vlahović, cika na politično drobnjakarstvo naših dni, ki mu najbrž tudi papeževše molitev ne more kaj prida pomagati.

Notranje razklane pa nas vidi- jo po svoje tudi v svetu. Po Delu povzemamo to »videnje Jugoslavije« v ZR Nemčiji in Veliki Britaniji.

Zaradi ustavnih sprememb, ki so »drastično okrnile« dosedanja avtonomija Kosova, ter zaradi prenosa kopice odločilnih pristojnosti v roke srbskih republikskih oblasti, kot piše borski General Anzeiger, je na Kosovu izbruhnila »intifada po albansko«. Časnik omenja slavje v srbski skupščini in hvalnice Miloševiću kot »začetniku nove populistično-nacionalistične usmeritve« v Srbiji. »Za srbske oblastnike«, piše časnik v komentarju, »in še posebej za uveljavljanje zelenega Miloševića se zdi, da so udarjeni s slepoto: vse tisto, kar je bilo v Titovem obdobju v večnarodnosti državi z veliko truda spravljeno v ravnotežje, je zdaj predmet objestnega uničevanja. Oglašajo se spet spomini na Jugoslavijo iz časov pred vojno, ko je kraljevsko-srbsko stremeljenje po hegemoniji državo enkrat že po-

gnalo v propad. V Sloveniji in na Hrvaškem narašča neznanje: ali sta bila Vojvodina in Kosovo le začetek velikega potiskanja v iste koloneske?»

Frankfurter Allgemeine Zeitung poroča, da dogodke na Kosovu povsod v Jugoslaviji — razen v Srbiji — razlagajo kot neuspeh dosedanje politike pri reševanju kosovskega vprašanja. Posebej zahodni del Jugoslavije naj bi bil vse bolj kritičen do politike srbskega vodje Miloševića in do podpore, ki jo je dobival od državnega predsedstva pod vodstvom Bosanca Dizdarevića, češ da je to pripeljalo državo v dočela negotov položaj. Očitki letijo tudi na Mojsova in na njegov hujšaški nastop ob uvedbi izrednih ukrepov ter na Morino, ki da je takoj uresničil tisto, kar je Milošević v znanem govoru pred skupščino Jugoslavije napovedal, to je aretacije kosovskih voditeljev. Časnik navaja domneve beograjskih opazovalcev, češ da si Albanci z demonstracijami prizadevajo doseči uvedbo vojne ga

stanja, v katerem bi odgovornost za Kosovo prevzela zveza, pa tudi sicer naj bi bilo v Jugoslaviji slišati glasove, da bi bilo v sedanjih razmerah najboljšje, če bi upravo nad Kosovom prevzeli zvezni organi.

Süddeutsche Zeitung ugotavlja, da se Albanci na Kosovu nočejo podrediti srbski nadoblasti, pri tem pa navzgor misli, da zahteva po konstituiranju Kosova kot republike niti ni nelogična, saj imajo svoje republike v Jugoslaviji tudi manjši narodi. Dosedanja avtonomija Kosova naj bi bila trn v očesu »velikoserbskega šovinizma«, ki da se noče sprijazniti z izgubo »nekdanje veličine«. Tako piše ta liberalni časnik: »Spodbujena od populističnega vročeglavca Slobodana Miloševića skuša zdaj Srbija izpeljati svoje načrte na Kosovu z izsiljevalskimi manevri in nasiljem, s tanki in posebnimi enotami vojske ter odkriti na Kosovu nekakšno protirevolucijo. Tako ravna okupacijske sile. V severnih republikah Sloveniji in na Hrvaškem spremljajo besneje velikoserbskega hegemonizma s strahom. Gre za razstrelivo, podtaknjeno pod nadaljnji obstoj Jugoslavije kot večnacionalne države.«

Stuttgarter Zeitung piše, da bi cinizem ne mogel biti večji: medtem ko predsednik srbskega parlamenta govori o veselja polnem in zgodovinskem dnevu, teče na Kosovu kri. Ustavne spremembe, ki so Kosovo potisnile na položaj navadne upravne enote, naj bi ne bile le povod za najhujše neredne v zgodovini povojne Jugoslavije, marveč naj bi ogrožale tudi sam obstoj večnacionalne države. Mannheimer Morgen pa meni, da vstaja Albancev na Kosovu ni nikakršna lokalna zadeva, saj so srbska prizadevanja po hegemoniji nad Kosovom že v minulemu obdobju povzročala močne napetosti med Srbijo in obema zahodnima republikama. Zdaj je moč domnevati, da se Milošević, ki velja za neostalinista, ne bo ustavil pri Kosovu, marveč bo skušal spraviti pod srbsko nadoblast tudi druge re-

globus

CELOVEC — Koroški Slovenci so končno dobili tedensko 20-minutno televizijsko oddajo, ki naj bi se v letu 1990 razširila na pol ure. Že pred leti so zahtevali enournno oddajo na teden. Glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev (Naš tednik) je ob tem zapisalo, da bi bilo podobnih uspehov že več, če bi Slovenci znali pri pomembnih vprašanjih »vleči za eno vrv«. Če komu, potem koroškim Slovincem — in tudi gradiščanskim Hrvatom — škoduje tradicionalna strankarska razcepljenost. To se je pokazalo tudi pri nedavnih deželnozborskih volitvah, ko so svoj, sicer skromni volilni potencial, razdrobili na številne »liste in programe«.

DUNAJ — ZDA so pred dnevi izgnale nekdanjega nadzornika nacističnega taborišča Auschwitz, 75-letnega Josefa Eckerta, ker je ob prihodu v ZDA po vojni navedel napačne podatke o svoji preteklosti.

BUDIMPEŠTA — V pogovoru za moskovski časopis Literaturnaja Gazeta je generalni sekretar madžarske partije Karoly Grosz med drugim trdil, da je socializem prehodno obdobje, ki lahko traja še desetletja ali stoletja. Glede na to je menil, da mora družbena lastnina v novi gospodarski strategiji Madžarske zavzemati 70 do 75 odstotkov, zasebna pa 25 do 30. Racionalno razmerje glede lastnine pomeni po njegovem boljše izkoriščanje velikanskih notranjih zmogljivosti.

RIM — Italija je zaprosila Albani- jo, naj dovoli zgraditi pod Jadranskim morjem vodovod, po katerem bi pritekala iz Albanije v italijansko pokrajino Apulijo pitna voda. Vodovod bi bil dolg 110 kilometrov in bi stal 200 milijard lir. Z albanske strani na italijanski predlog še ni odgovora.

BUDIMPEŠTA — Na Madžarskem bodo v kratkem izdali nov bankovec za 5 tisoč forintov. Inflacija v tej sosedni državi se bliža 20 odstotkom.

LONDON — Prvo britansko jedrsko elektrarno, ki je delala polnih 27 let, bodo zaprli. Da bi okolice elektrarne spremenili tako, da bi bila enaka kot pred gradnjo jedrske elektrarne, bodo rabili 600 milijonov dolarjev in sto let.

MOSKVA — SZ namerava letos izdati dovoljenje za izselitev 50 do 60 tisoč Judov. Enako število dovoljenj naj bi izdali tudi prihodnje leto. V Izraelu se bojijo, da bi preveliko število teh izseljencev želelo priti v njihovo državo.

V ŽARIŠČU DOGODKOV

publike ter z nasiljem zatreti sile, ki zdaj težijo k tržnemu gospodarjenju in demokraciji. Politični plaz, ki ga je sprožil na Kosovu, ustvarja za Jugoslavijo tveganja, ki jih ni moč vnaprej izračunati, piše Mannheimer Morgen.

Londonski dnevnik The Independent razlaga, da je bil v Srbiji dan »nelagodnega trumfa«, ki je končno onemogočil Titove poskuse, da bi z razdelitvijo Srbije na tri sestavne dele zavustil obnovo srbske moči. Za 2 milijona Albancev je bil to nesrečni konec 8-letnega boja, da bi kot avtonomna republika postali enakovredni partner v skupnosti jugoslovanskih narodov. Nepoučenemu človeku, piše dnevnik, se albanske zahteve za samoodlobo znotraj Jugoslavije zdijo več kot naravna pravica. Toda iz ekonomskih in zgodovinskih razlogov v Srbiji in iz čisto strateških razlogov v celi Jugoslaviji smatrajo albanske težnje za avtonomno kosovsko republiko, ki bi mejila na neodvisno in sovražno albansko državo, kot nevzdržno grožnjo državi in varnosti. To razlaga pa The Independent zaključuje s komentarjem »zahodnega opazovalca«, ki je dejal: »To je konec poglavja v zgodovini kosovskih Albancev. Lahko bi iz njih naredili Jugoslovane. Najbistrejši in najboljši so si to želeli. Toda nikdar, nikdar ne bodo iz njih naredili Srbe.«

Financial Times napoveduje, da se Jugoslaviji obeta razdeljena zvezna partija s severom, ki bo zagovarjal večji pluralizem, in jugom, kjer bodo dominirali Srbi in se zavzemali za »manj«. Zvezna partija, v kateri dominirajo Srbi, ki podpirajo avtoritativni centralizem, pa lahko pomeni, da bo Markovićeve poskuse radikalnih ekonomskih reform oviralo stalno vmešavanje. Če si hoče nova vlada pridobiti verodostojnost in podporo, bo moral Marković delati hitro in se odločno prebiti s svojim ekonomskim programom. »Ni dosti časa,« zaključuje Financial Times. »Če hoče g. Marković preživeti in držati v šahu g. Miloševića, potrebuje rezultate zdaj.«

MURSKA SOBOTA — Na ravno OK SZDL so se dogovorili, da mora biti javna razprava o socialistični zvezi in političnem pluralizmu najkasneje do 23. aprila, ker bo 26. aprila seja republiške konference SZDL o tej temi. Sklenili so, da mora biti javna razprava izvedena v sleherni krajevni konferenci SZDL v soboški občini, način in metoda pa je prepuščena posameznim krajevnim skupnostim. Javna razprava bo na občinski ravni strnjena na javni tribuni, kjer bodo sodelovali predsedniki KK SZDL, člani predsedstva OK SZDL in njegovega sveta za družbenopolitični sistem.

MURSKA SOBOTA — Od 1. aprila so dražji tehnični pregledi motornih vozil v soboški občini. V Agroservisu bo po novem treba plačati za pregled motornega kolesa 10 tisoč dinarjev (prej 7.500), za tehnični pregled osebnega avtomobila 38 tisoč (prej 28 tisoč), medtem ko bodo delni tehnični pregledi za približno 20 odstotkov cenejši. Za tehnični pregled traktorja bo treba odšteti 18 tisoč (prej 9 tisoč), za tovornjak nosilnosti 6 ton 65 tisoč (prej 35.500), za tovornjak nad 6-tonsko nosilnostjo pa 80 tisočakov (prej 43.000).

MURSKA SOBOTA — Tudi predsedniki konferenc in osnovnih organizacij Zveze sindikatov dejavnosti iz Pomurja so se konec tedna udeležili seminarja o prenovi sindikata in dograditvi stavkovnih pravil, ki je bil v izobraževalnem centru v Radovljici. Razpravljali so tudi o vlogi sindikata v podjetju in operativnem programu dela republiškega odbora sindikata dejavnosti. Drugi dan seminarja so govorili o aktualnem družbenopolitičnem dogajanju v Jugoslaviji.

LJUTOMER — Predsedstvo občinske konference SZDL je ugotovilo, da je večina nalog in sklepov, ki so jih sprejeli v preteklem obdobju, uresničena. Kljub temu pa so se zavzeli za večjo odgovornost do vseh, ki jih nekateri sklepi in naloge obvezujejo, da jih dosledneje in hitreje rešujejo. Sprejeli so tudi program dela za letošnje leto in sklep o ustanovitvi problemske konference o delovanju in problematiki družbenih organizacij in društev v občini Ljutomer. Ta dejavnost je v občini Ljutomer zelo razvejena, vsi odgovorni v DPO in skupščini občine Ljutomer pa so bolj malo seznanjeni z njihovimi težavami in uspehi. Delo družbenih organizacij in društev bo ena od tem zasjedanja ljutomerske skupščine.

LJUTOMER — Občinski komite ZK je sklical posvet sekretarjev in njihovih namestnikov vseh osnovnih organizacij, da bi se dogovorili o pripravi na programsko-volilne seje osnovnih in občinskih organizacij ZK Ljutomer in obenem tudi na oba kongresa ZKS in ZKJ. Na posvetu so spregovorili o tezah o prenovi te organizacije. S to razpravo se je začela široka javna obravnava, ki naj bi pokazala, na katerih področjih dela bo Zveza komunistov iskala svojo identiteto in za katero se bo potem v sklopu programskih izhodišč tudi bojevala.

LJUTOMER — Izvršni svet SO Ljutomer je na svoji seji obravnaval poročilo o rezultatih gospodarjenja v lanskem letu. Večina kazalcev je slabši od tistih leto poprej, zato bo potrebno v letošnjem letu napeti vse sile, da bo proizvodnja (tako kmetijska kot industrijska) začela rasti, da se bodo naložbe povečevale in da bodo smotnejše. Čeprav so ti rezultati post festum, pa so dobra osnova za pripravo programov, ki naj bi spremenili rezultate in samo gospodarjenje v občini Ljutomer.

MURSKA SOBOTA — Nedavna pogajanja pomurskih biokmetovalcev z organizacijo ŽITO iz Ljubljane so se končala s sporazumom za načrtno in organizirano pridelavo žit brez zaščitnih sredstev. V ta namen se bodo tukajšnji pridelovalci biohrane združili v proizvodno skupnost, možno pa je, da oblikujejo kar projektno skupino, ki se bo strokovno ukvarjala s tem področjem. V ozadju vsega namreč tiči prehod s konvencionalnega, klasičnega kmetovanja na biološko pridelavo hrane na specialnih, modelnih kmetijah.

MURSKA SOBOTA — Sredi prejšnjega tedna so se člani pomurskega društva za varstvo okolja zbrali na rednem letnem občnem zboru. Iz poročila je razvidno, da je bilo opravljenih lepo število nalog, kar zbujajo pomislek, če je ljubiteljsko delovanje sploh še dopustno in smotno. Je društvo kot društvo še sposobno obvladovati problematiko in vplivati na javno mnenje, so se spraševali. Programske naloge so, vsaj okvirno, razvidne iz društvenega glasila Zeleni list, dodajmo pa, da so pomurski naravovarstveniki spregovorili o številnih zanimivih razvojnih projektih, h katerim se bomo še vračali.

MURSKA SOBOTA — V petek so se v soboški občini sestali člani odborov za izvedbo glasovanja v krajevnih skupnostih. Ponekod so sodelovali tudi predsedniki krajevnih konferenc Socialistične zveze. Člani občinske volilne komisije so jim natančno razložili, kaj vse je treba pripraviti za nedeljsko tajno glasovanje o kandidatu za člana predsedstva SFRJ iz naše republike. Ob tej priložnosti so jim tudi razdelili vse potrebno gradivo.

do tedna

UČINKOVITOST IN KONKURENČNOST

(nadaljevanje s 1. strani)

Učinkovitost in konkurenčnost, kar lahko pomeni tudi natančnost, gradnja do določene datuma, uporaba kakovostnih materialov, pa vseeno pomeni ... vse to bo v gradbeništvu v prihodnje zelo pomembno, če se bodo hotela posamezna gradbena podjetja in tudi zasebniki obdržati na trgu. Zato ni prav nič čudno, da je zanimanje za priditve, kot je gradbeni sejem v Gornji Radgoni, še vedno veliko, če ne celo večje kot pred leti. Tu lahko namreč na enem mestu spoznajo vse nove dosežke v tej gospodarski panogi, se srečajo z drugimi strokovnjaki, poslovnimi partnerji in možnimi kupci. Posel dobi le sposobnejši, in kdor ima delo, bo tudi ostal v konkurenčnem boju.

Obiskovalci si bodo lahko ogledali materiale in tehnološke dosežke s področij prostorskega planiranja in projektiranja, gradbenih materialov, mehanizacije, opreme, orodja, visokih gradenj, gradnje konstrukcij, montažno-inštalacijskega dela, nizkih gradenj, vodne gradnje, varstva okolja, strokovne literature, izobraževanja in drugo. Direktor Pomurskega sejma Ivan Kováč je na začetku otvoritvene slovesnosti dejal: »... Posebej velja omeniti tudi letošnjo prvo razstavo Inovacije iz gradbeništva za gradbeništvo, ki jo organizira Republiški odbor sindikata delavcev v gradbeništvu v sodelo-

vanju s Splošnim združenjem gradbeništva in industrije gradbenih materialov in Pomurskim sejmom. Na razstavi je predstavljeno 43 eksponatov inovacij. Na sejmju je viden tudi napredek drobnega gospodarstva ...

Predsednik Skupščine občine Gornja Radgona Peter Fridau je govoril o nujnosti tesne povezanosti celotnega obmejnega mesta in ljudi s sejmsko dejavnostjo, kajti le tako se bodo lahko sejmji tudi razvijali. Prav tako je menil, da je pač treba povsod ponuditi tržišče tisto, kar potrebuje. Slavnostni govornik, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, dr. Danijel Pučko je govoril o nerožnatem položaju gradbenih organizacij, ki zamaž pogledujejo nazaj v »zlata sedemdeseta leta«. Naložb v gradbeništvu je namreč čedalje manj. Dejaj je tudi: »Za jugoslovansko gradbeništvo zato preteklo leto ni bilo leto oživitve. Dela pri gradnji avtocest, bratstva in enotnosti, gradnja nekaterih energetskih objektov, dokončanje nekaj nad 38 tisoč novih stanovanj in nekaj nad 56 tisoč začetih, za okoli 1,3 milijarde dolarjev investicijskih del v inozemstvu niso kazali boljših časov v tej naši gospodarski panogi.

V naši družbi ne samo da poznamo vzroke zastoja v gospodarskem in družbenem razvoju, poznamo tudi zdravila. Na gospodarskem področju je izhod v radikalni gospodarski reformi, ki smo jo zadnje mesece začeli izva-

Podatek, da so v nedeljo najbolj množično obiskali glasovalna mesta prebivalci Pomurja, je gotovo spodbuden. Po tem nam več že neka časa prednjačijo v slovenskem merilu. Od 97.473 volilnih upravičencev jih je namreč tokrat glasovalo kar 88.584 ali 91 odstotkov. Najvišji odstotek udeležbe so imeli v soboški občini, najnižjega pa v lendavski. Povsod so večino glasov za novega člana predsedstva SFRJ iz SR Slovenije oddali dr. Janezu Drnovšku, ki je dobil v povprečju za 10 in več odstotkov glasovalnih lističev kot drugi kandidat, Marko Bulc.

V soboški občini je od skupnega števila 48.554 vpisanih volilcev glasovalo 45.302 ali 94 odstotkov. Neveljavnih glasovnic je bilo 855. Za Janeza Drnovška se je odločilo 24.331 občanov ali 53,7 odstotka, za Marka Bulca pa 20.116 ali 44,4 odstotka. Razlika je torej 4.215 v prid prvemu. Mnoga volišča so zaradi stoodstotne udeležbe volilcev zaprli že v zgodnjih jutranjih urah. To so bila predvsem volišča v vaških okoljih, kjer so ljudje pač navajeni na zgodnejše ure. Prvi so z volitvami ob 7.15 končali na Bukovnici, s stoodstotno udeležbo pa se lahko pohvalijo še na voliščih v Bakovcih, Černelavcih, Ratkovcih, Mlajtincih, Mačkovcih, Bodoncih, Bezovcih, Strukovcih, Nuskovi, Kančevcih in Krncih. Povsod drugje pa je bila

SKUPŠČINSKO ZASEDANJE V MURSKI SOBOTI

Kje najti več denarja

za družbene dejavnosti

Prva značilnost skupščinskega zasedanja soboške občine je ta, da so bili navzoči le delegati dveh zborov, tisti delegati družbenopolitičnega zbora, ki so prišli na sejo, pa so jedrno odšli, skupaj s predsednikom skupščine, ko so izvedeli, da njihov zbor zaradi nesklepnosti ne more glasovati. In drugo: k razpravam so se oglašali predvsem predsedniki skupščin posameznih interesnih skupnosti, da bi podrobneje razložili povedano v jedrnatem uvodu Marije Horvat. Le-ta je svoj nastop začela s pripombo na ravnanje tretjega nesklepnega zbora, saj bi prav ti morali povedati kaj o življenjski razpravi o družbenih dejavnostih.

Uvodničarka je povedala, da so imele lani tri interesne skupnosti izgubo. Tudi letošnja bilanca sredstev je še odprta, saj za družbene dejavnosti manjka približno deset odstotkov denarja, pri tem, da izvajalcem priznava jo le smešno 133-odstotno rast materialnih stroškov in nimajo niti dinarja za nove zaposlitve. Tako je pozvala vse delegate, naj vendar povedo in podpro iskanje drugih virov financiranja.

Delegatom je tudi predstavila sklepe skupščin samoupravnih interesnih skupnosti.

jati, in v preusmeritvi gospodarskih osebkov na tržna pravila obnašanja. To tudi pomeni močno usmeritev na odpiranje našega gospodarstva v svet in na povečevanje s svetom ... V tem okviru je tudi zelo na mestu moto tega sejma: sodobna tehnologija, produktivnost-kakovost. Brez teh temeljnih dejavnikov učinkovitosti in konkurenčnosti ni preživetja na trgu. Danes ima v razvitem svetu izredno veljavo teza, da morajo biti vse razvojne strategije podjetij naravnane na zagotavljanje konkurenčne prednosti. Boljša tehnologija in višja produktivnost, boljša kakovost, nižji stroški so osrednji njeni dejavniki. Če bo sejem dal ideje, kako jih pri sebi uporabiti, bo služil svojemu namenu ... »

Gradbeništvo ima spet določene možnosti, zato se je treba na rast te dejavnosti pripravljati že sedaj. Sem spada tudi ocenjevanje inovacij, ki ima že lepo tradicijo, in letos prvič organizirana razstava nagrajenih inovacij v gradbeništvu. Med nagrajenci sta tudi Imgrad Ljutomer in Centrovod Lenart. Na razstavi sodeluje 18 delovnih organizacij, ki predstavljajo 48 dosežkov. 6 gradbenih organizacij združenega dela je za svoje izdelke prejelo naziv inovacija leta.

Sejem bo odprt ta teden. Zadnji dan — petek — bo namenjen gradbenemu solstvu.

Bernarda Balažič-Peček

udeležba nad 90-odstotna, tudi v mestu Murska Sobota. Izkazali so se tudi volilci na narodnostno mešanem ozemlju soboške občine, kjer so prav tako zgodaj končali z volitvami. Nasploh so ljudje zelo ugodno sprejeli ta način neposrednega odločanja za člana predsedstva SFRJ iz SR Slovenije, k ugodnim rezultatom pa so v precejšnji meri prispevali aktivisti SZDL na terenu.

Tako občinska volilna komisija kot volilni odbori na 42 voliščih lendavske občine so si prizadevali, da je bilo nedeljsko glasovanje zares osebno izjavljanje.

To pomeni, da je »moral« oddati svoj glas (praviloma) vsak volilni upravičenec sam. To vztrajanje je po mnenju občinske konference SZDL Lendava vplivalo, da je odstotek udeležbe — v primerjavi z drugimi pomurskimi občinami — nekoliko nižji. Sicer pa je bilo vseh volilnih upravičencev 18.472, od teh jih je neposredno glasovalo 16.045, to je 82 odstotkov. Od omenjenega števila je bilo 394 volilnih listkov neveljavnih, kar je 2 odstotka. Glasovalne liste je pravilno izpolnilo 15.651 volilcev, od teh jih je glasovalo 8.744, ali 45 odstotkov za dr. Janeza Drnovška, za Marka Bulca pa se je opredelilo 6.907 glasovalcev, to je 35 odstotkov.

V gornjeradgonski občini je

14.321 občanov volilo na 72 voliščih, vsa so bila primerno okrašena. Najprej so končali v Kupetincih in Zihlavi (že zgodaj dopoldne), do 13.00 pa so zaprli že okrog 20 volišč. Le na osmih voliščih se je večje število volilcev odločilo za kandidata Marka Bulca, drugod pa povsod za Janeza Drnovška. Vseh volilcev v občini je 15.447, glasovalo pa jih je kar 14.321. Od tega se jih je za Marka Bulca odločilo 6.193, za Janeza Drnovška pa 7.761 občanov.

Udeležba je bila nadpovprečno dobra. Tako se je na primer na Meleh razen enega volitev udeležilo vseh 145 volilcev. Podobno je bilo še v marsikateri vasi.

Ko so člani občinske volilne komisije v LJUTOMERU začeli zadnji obračun nedeljskega glasovanja za kandidata za člana predsedstva SFRJ iz SR Slovenije, so doživeli dvojno presenečenje. Prvo zaradi glasovalne udeležbe, drugo pa zaradi odločitve občanov. Od 13.964 občanov, vpisanih v glasovalne imenike, jih je prišlo na glasovalna mesta kar 12.913 ali 92,1 odstotka. Marku Bulcu je svoje glasove oddalo 5.422 občanov, Janezu Drnovšku pa 7.242.

Prvi so z glasovanjem končali v naselju Pristava, v mestu Ljutomer pa so bila glasovalna mesta odprta do 19. ure. Skupno je bilo v občini Ljutomer 54 glasovališč. Največjo udeležbo so imeli v krajevni skupnosti Radoslavci — 96,5 odstotka — in tudi v naselju Radoslavci — 99 odstotkov. Najnižjo udeležbo pa so imeli v krajevni skupnosti Bučkovi — 86,9 odstotka — in tudi na glasovališču v Moravcih, kjer je prišlo glasovat le 77,5 odstotka vaščanov.

Vsekakor pa je nedeljsko glasovanje svojvrsten referendum in obenem dokaz slovenski politiki in Socialistični zvezi, da so občani navdušeni nad možnostjo glasovanja med dvema ali več kandidati.

V Pomurju je bilo torej v nedeljo zelo živahno. Že ob sedmih so bila namreč odprta glasovalna mesta v krajevnih skupnostih vseh štirih pomurskih občin, kjer so se volilni upravičenci neposredno odločali za enega od kandidatov za člana predsedstva SFRJ in SR Slovenije.

Po marsičem so bile nedeljske volitve značilne in jih bomo v arhivih označili z besedo pivo. V naši volilni povojni praksi se je prvič pojavilo neposredno izrekanje ljudi, oziroma izbiranje med dvema kandidatom za člana predsedstva države iz naše republike. Ob tem je bilo prvič uporabljeno načelo relativne večine, ki sicer velja v zahodnem svetu, in je nujno, če je za isto funkcijo več kandidatov. In še nekaj se je zgodilo v povojni zgodovini prvič. Slovenija je bila iokrat enotno volilno telo, kar je pomenilo, da so bili javnosti v nedeljo posredovani podatki o udeležbi na voliščih trikrat. Seveda pa je bilo prvič tudi to, da je glasovanje potekalo pod okriljem socialistične zveze, aktivistom pa so pri delu pomagali tudi člani volilnih odborov oziroma komisij. Vsi volilni upravičenci pa so dobili tudi valobilo za nedeljske volitve, pri tem so bili volilni listi posebej natisnjeni tudi za pripadnike italijanske in madžarske narodnosti v njihovem jeziku.

Bernarda Balažič-Peček
Milan Jerše
Dušan Loparnik
Štefan Sobočan

SOBOŠKA BOLNICA

Leto dni, pa še ne hodi!

Soboška nova bolnišnica, sreča, ponos in hkrati veliko breme Pomurcev, je 4. aprila praznovala svoj »prvi rojstni dan delovanja«. Sedaj bi že pričakovali, da bo otrok Pomurcev, njihovih samopispevkov in prispevkov že začel počasi hoditi sam, da so (smo) ga vsi skupaj spravili že tako daleč, da bo zaživel brez velike pomoči od drugod.

Pa je ta otrok še vedno nezrel za povsem samostojno življenje, saj mu je še potrebna velika družbena pomoč. Prvo pričakovanje je, da naj družba vendar pove, kaj bo s temi nesrečnimi 39 zdravstvenimi delavci, ki delajo (in imajo delo, da zdravstveni proces nemoteno teče), hkrati pa zdravstvene skupnosti zanje nimajo denarja, niti ga ne morejo dati, četudi bi ga imele, saj republiški dogovor in zakonske omejitve prepovedujejo zaposlovanje v zdravstvu. Bolnišnica tako, namesto da bi kak dinar dala za sklade, daje denar za osebne dohodke teh delavcev. Ta problem bo rešen, pravijo vsi, tudi podpredsednik soboškega izvršnega sveta, vendar bo to trajalo precej časa. Kolesje organizacije dela se vpletuje, toda še daleč je od tega, da bi lahko rekli: organizacija je odlična. Največji problem je skupna anesteziološka služba. Če je dobro (varčno) takrat, ko so operacije načrtovane, pa prihaja do hude krvi in neljubih posledic, ko so nujne operacije na večih oddelkih in ni dovolj anesteziologov. Novih ljudi ni mogoče zaposliti, in četudi bi jih, je malo takih, ki si želijo delati v tej zdravstveni dejavnosti. Zato je vendar treba najti tretjo, organizacijsko rešitev. Novi bolnici so potrebni tudi sodobni medicinski aparati (že zapisani na seznamu opreme), pa vsak dan veliko denarja za delo, predvsem pa za plačilo astronomsko naraščajočih materialnih stroškov.

Prav zaradi vsega zapisanega (in nenapisanega) bodo Pomurci še naprej morali pomagati svojemu rojencu, pa ne zato, ker bi sam bil tako slaboten, ampak zato, ker ga slabijo omejitveni ukrepi porabe in velike težave v slovenskem zdravstvu in v družbi sploh.

Majda Horvat

Letna seja občinskega sveta zss v lendavi

Sindikrat — več kot partner

Časov, ko so »lendavske« družbenopolitične organizacije, pa tako tudi sindikat, prišle pred delegate občinske skupščine s svojimi stališči in predlogi, tem pa potem ni preostalo nič drugega, kot da so dvignili roke, ni več. In prav je tako, saj poenotenje v družbenopolitičnih organizacijah na račun delegatskega odločanja ni bilo dobro (pisec teh vrstic je to tudi kritiziral). V zadnjem obdobju je lendavski sindikat čisto dajal samostojne predloge, za katere je včasih veljala ocena (zunaj sindikatov seveda), da so enostranski, na primer pri prizadevanjih za zmanjševanje obveznosti do interesnih skupnosti materialne proizvodnje. Pa nič zato! Glavno je, da je delavsko organizacijo vedno bolj čutili. Na letni seji občinskega sindikalnega sveta so povedali, da je ta družbenopolitična organizacija dajala svoje samostojne predloge in predlagala rešitve na mnogih področjih, žal pa taka ugotovitev ne velja za vse osnovne organizacije ZSS v organizacijah združenega dela, kajti nekatere so »paktirale« s poslovojnimi delavci. Dejstvo je namreč, da so v podjetjih marsikaj sprejeli »brez pripomb« sindikalnega članstva, kar je skorajda neverjetno. Če pa upoštevamo, da trg delovne sile marsikje že deluje, je vzrok za take odločitve lahko tudi v strahu za posledice. Prikrito nezadovoljstvo prav gotovo je, o čemer govorijo tudi zgledi iz nekaterih podjetij, kjer so bili odstopi predsednikov sindikalnih organizacij, v preteklem letu pa je bilo tudi nekaj prekinitvev dela.

Na letni seji občinskega sveta ZSS v Lendavi so sprejeli program dela, govorili pa so še o prenovi sindikata, katerega delo v preteklem letu je ugodno ocenil tudi medobčinski sindikalni predsednik Milan Utrša.

Š. S.

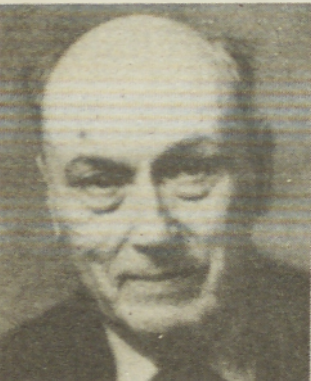
V DRUŽBI POMURSKIH NESMRTNIKOV (I.)

Akademija = društvo znanstvenikov ali umetnikov, npr. ljubljanska Academia operosorum, ustanovljena leta 1693, ali najvišja znanstvena ustanova sploh.

Akademizem = 1. brezplodno teoretiziranje in ločevanje znanosti od življenja in prakse, 2. posnemanje ustaljenih, konvencionalnih oblik in zgledov, zlasti v umetnosti.

Razen v šestem razredu (medicinske vede) so povsod. V prvem, to je razred zgodovinskih in družbenih ved, najdemo kar tri redne člane: dr. Dragotina Cvetka iz Vučje vasi pri Ljutomeru, dr. Antona Trstenjaka iz Rodmošev pri Gornji Radgoni in dr. Antona Vrataša iz Dolnjih Slaveč (občina Murska Sobota). V drugem razredu (matematike, fizikalne in tehnične vede) je redni član dr. Franc Zadravec iz Strojice vasi pri Ljutomeru, v tretjem (matematike, fizikalne in tehnične vede) je redni član dr. Ludvik Gyergyk iz Vidno, občina Murska Sobota, v četrtem (naravoslovne vede) najdemo med dopisnimi člani dr. Dragico Turnšek iz Šalmenec, občina Murska Sobota, in v petem razredu — umetnosti — rednega člana dr. Bratka Krefta iz Vidma ob Ščavnici pri Gornji Radgoni.

Podatke smo pobrali iz biografskega zbornika, ki je izšel lani ob 50-letnici Slovenske akademije znanosti in umetnosti, v katerem »so zbrani sodobni, po enotnih merilih urejeni biografski podatki vseh članov: osnovni življenjepisni, o članstvu, o zaposlitvah in vodilnih položajih: o raziskovalni oz. umetniški usmeritvi in o poglavitnih, lahko bi rekli življenjskih usmeritvah v znanosti ali umetnosti; pa še o domačih in tujih priznanjih, nagradah, odlikovanjih in drugih počastitvah

Dr. Anton Trstenjak

za dosežene uspehe». Zdi se nam ne le imenitno, marveč smiselno in koristno — vsaj skozi osnovna, biografsko-bibliografska dejstva — nekoliko boljše spoznanje živčev pomurske akademike: med 155 navedenimi jih je kar sedem s koreninami v deželi ob Muri.

Dragotin Cvetko je rojen 19. septembra 1911, doktor filozofije, redni profesor za zgodovino slovenske in novejšje svetovne glasbe na ljubljanski Filozofski fakulteti in predstojnik PZE za muzikologijo v pokoji. Med drugim je študijsko raziskoval v Pragi, na Dunaju, v Münchnu, Parizu, ZDA in drugod, bil dekan Filozofske fakultete v Ljubljani je član številnih domačih in tujih ustanov, organizacij ali društev. »Njegovo delo velja predvsem raziskovanje ter proučevanje slovenske in slovanske glasbe in njune mesta v evropskem okviru. Objavil je več monografij (o. D. Jenku, R. Savinu, J. Gallusu, A. Lajovicu, G. Kreku) in zgodovinskih orisov (npr. Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem ...) ter številne razprave, ki so izšle v tui in domači muzikološki periodiki ... Je urednik Monumenta artis musicae Sloveniae. Rezultate svojih raziskav je z referati oz. predavanji posredoval na številnih mednarodnih kongresih in simpozijih. Od nagrad omenimo Prešernovo, Avnoja, Kidričevo in Herderjevo. Dopisni član SAZU je od 7. februarja 1967, redni pa od 5. februarja 1970.

Anton Trstenjak je rojen 8. januarja 1906, doktor filozofije, doktor teologije, upokojeni redni profesor filozofije in psihologije na Teološki fakulteti v Ljubljani. Je član mnogih domačih in svetovnih znanstvenih združenj in ustanov. Bistveno področje njegovega znanstvenega delovanja je psihologija, pri čemer je začel z osnovnimi raziskavami. Po mednarodnem kolokvij o problemih barv na pariški Sorboni, na katerega je povabljen samo 20 z vsega sveta, aprila 1954, so ga začeli vabiti na številne kongrese o barvah, ga pritegnili v temu ustrezni ustanovi v Parizu in Bruslju ter v

inovacije

Jugoslovanski komite za razsvetljavo. »Raziskoval je zmeraj bolj »funkcionalne« barve: moral je delati projekte za barvno opremo tovarne (Krka (novo mesto), Leka, RTV Ljubljana, Iskre Telematike (Kranj), Valjaonice bakra Sevojno (Titovo Užice), sole za slepe in slabovidne itn. Ni pa ostal pri enostranski specializaciji; v svoji prvotni enciklopedični usmerjenosti je poleg splošne psihologije obdeloval tudi malone vse panoge uporabne psihologije. Tako so nastala dela Oris sodobne psihologije, dva zvezka, skupno 1600 strani, Problemi psihologije, Psihologija ustvarjalnosti in Človek, bitje prihodnosti, ki pa je že okvirna antropologija, seveda pa tudi zbrano delo Človek in barve, ki je izšlo v srbohrvaškem prevodu v Beogradu. Nekatera dela imajo časovno prvenstvo v jugoslovanskem merilu, to so Psihologija dela, 1951, Psihologija umetniškega ustvarjanja, SAZU 1953, Ekonomska psihologija, 1983, Ekološka psihologija, 1984. Vsa desetletja namerja veliko časa osebnemu psiholo-

Dr. Dragotin Cvetko

škemu svetovanju, o tem je izdal osem knjig. Skupaj je objavil 55 knjig (4 v italijanski, 3 v češčini, 6 v srbohrvaščini) in nad 400 člankov in ocen, od teh nad 80 v tujih jezikih. 1955. je odklonil vabilo za rednega profesorja na graški univerzi. V akademskem letu 1958/59 je bil na vabilo univerze v Montrealu, delno tudi v ZDA. Za Oris sodobne psihologije so mu 1972. podelili nagrado Kidričevega sklada, leta 1983 Kidričevo nagrado za življenjsko delo in lani nagrado AVNOJ.

Dr. Anton Vrataša

Njegovo ime se najde v najuglednejših svetovnih enciklopedijah, ima pa tudi zlati doktorat univerze v Innsbrucku. 15. oktobra 1987 je postal častni član rodne Gornje Radgone. Dopisni član SAZU je od 29. marca 1979, redni pa od 6. junija 1983.

Anton Vrataša je rojen 21. februarja 1915. Doktorat znanosti je dosegel leta 1941 na oddelku za slavistiko ljubljanske Filozofske fakultete. Leta 1950 je končal tretjo stopnjo študija iz družbenih ved na Inštitutu družbenih ved v Beogradu. Sodi med dejavnije udeležence NOB z bogato povojno kariero politika, diplomata in družbenega delavca-funkcionarja mednarodnih razsežnosti in slovesa. Redni profesor na Visoki politični šoli na univerzi v Beogradu od 1969 in na univerzi v Ljubljani od 1974. Od istega leta je predsednik upravnega sveta Mednarodnega centra za upravljanje podjetij in družbeni lasti v deželah v razvoju v Ljubljani in tudi njegov častni predsednik. »Njegova znanstvena, družbenopolitična, pedagoška in publicistična dejavnost zajema področje razvoja samouprave socialistične družbene ureditve v Jugoslaviji ter področje mednarodnih odnosov, zlasti razvoj koncepta in gibanja neuvrčenosti in družbenih procesov v deželah v razvoju.«

(nadaljevanje prihodnjic
Branko Žunec

NE VEČ, AMPAK PRAVIČNO

Tudi delavci vseh srednjih šol v Pomurju so se pridružili enourni stavki, na katero jih je pozval republiški odbor sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti.

Svoje zahteve so zapisali v sedmih točkah, in sicer: da je treba zaustaviti nadaljnje slabšanje gmoletnega položaja srednjih šol v Sloveniji ter zagotoviti enakopraven položaj v primerjavi z drugimi delavci, ki v gospodarstvu opravljajo enako zahtevna dela; da je treba sprejeti takšno metodologijo, ki bo omogočala sprotno usklajevanje rasti stroškov in osebnih dohodkov; da se natančneje določi delovna obveznost učitelja, (teoretični pouk ne sme preseči 20 ur tedensko oziroma 700 ur letno) in da se pri finančiranju upošteva kot oddelek 30 učencev; da se poveča delež družbenega proizvoda za vzgojo in izobraževanje in zavrača zvezno interventno omejevanje obsega sredstev za šolstvo, sprejmejo pa ukrepi za racionalizacijo upravljanja, delovanje delegatskega

sistema, mreže šol ter poveča odgovornost resorskih organov in strokovnih služb; da se opravi takojšnja ukladitev osebnih dohodkov delavcev v srednjih šolah vsaj na raven indeksa 138 za leto 1988 in valorizirajo osnove za leto: vzgojnoizobraževalne organizacije se morajo razbremeniti nekaterih davkov in dajatev iz dohodka in osebnih dohodkov; in končno, sindikat delavcev v vzgoji in izobraževanju poziva delegate skupščine SR Slovenije, da ob sprejemanju odločitev ob bilancah skupne porabe upoštevajo njihove ugotovitve in zahteve. Pomurske srednje šole, njihove sindikalne organizacije, so k temu dodale še 8. točko, da naj tudi izvršni svet občin v Pomurju proučijo možnost razbremenitve nekaterih dajatev vseh vzgojnoizobraževalnih organizacij.

Na Srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota, kjer dela 108 pedagoških delavcev (in 32 administrativno-tehničnih), obiskuje s ga 1670 učencev, so v pogovoru s

predstavniki občinskega sindikalnega sveta med drugim izrazili zadovoljstvo, da so se sindikati začeli bolj »brigati« za njihove probleme; obenem pa so izrekli precej pikrih besed, ker so tako slabo plačani za svoje delo in ker da so jih novinarji lansko leto, ko so stavalili, preveč kritizirali. Izračunali so tudi, da bi moralo biti mesto srednješolskega učitelja začetnika v primerjavi z osnovnim šolstvom (od marca 2,1 milijona dinarjev) ocenjeno na okrog 2,88 milijona dinarjev.

Izobraževalna skupnost Slovenije pa jim je za marec priznala le osnovno v višini 1,7 milijona dinarjev. To res ni pravično. Zasluzijo sicer več od tega, ker delajo nadure. Medtem so sicer prejeli poračun za lansko leto, vendar je ta denar zaradi inflacije zdaj že precej razvrednoten.

Pedagoški delavci srednjih šol poudarjajo, da ne želijo več, kot jim pripada; hočejo le pravičen kos kruha.

Jože Graj

SINDIKAT ZOPER VIŠJE STANARINE OB NIZKIH PLAČAH

Na seji radgonske stanovanjske skupnosti je bilo največ govora o stanarinah. Izvršni svet, ki mu je skupščina že novembra dala pooblastilo, da določa višino stanarin in njeno povečevanje, je pripravil več predlogov, sprejeto pa je bilo 80-odstotno povišanje stanarin s prvim aprilom. Na sejo stanovanjske skupnosti pa je prišel predstavnik občinskega sindikata in predlagal 65-odstotno povečanje ter povedal še nekatera druga stališča. Slednjega skupščina ni sprejela, tako da je ostalo pri predlogu izvršnega sveta. Delegati skupščine so sprejeli tudi samoupravni sporazum o spremembah dosedanjega sporazuma o socialnovarstvenih pravicah, kjer je tudi pravica do subvencije. Te pravice naj bi bili bolj deležni prav tisti, ki so zaradi višje stanarine socialno ogroženi.

Povečanje stanarin, in sicer za 65 odstotkov, je sprejel tudi soboški izvršni svet, pri tem pa tudi ni upošteval stališča in pripombe sindikata. Občinski sindikat pa jih je stmil v tri točke. Prvič: sindikat načelno soglaša s povišanjem stanarin, vendar naj bi se povečevale z istim odstotkom, kot je rast osebnih dohodkov.

Nesprejemljivo je namreč, da se ob nerealni ceni dela realno

vrednoti stanovanje oziroma stanarine.

Drugič: na vsako nadpovprečno zviševanje stanarin se bo sindikat odzval s pozivom za povišanje osebnih dohodkov.

Tretjič: na eni od zadnjih sej izvršnega sveta je sindikat zadovoljil prav njega, da obenem, ko daje soglasje za povišanje stanarin, obravnava analizo prejemnikov subvencij. Nelogično je namreč,

da v Sloveniji polovica stanovalcev v družbenih stanovanjih prejema subvencijo, v soboški občini pa le 10 odstotkov, čeprav je povprečni osebni dohodek nižji od slovenskega povprečja. Zato sindikat tudi postavlja vprašanje, ali je sploh smiselno, da sodeluje pri oblikovanju stanarin, če se njegovi predlogi enostavno prešlijo.

Majda Horvat

Pred majskim srečanjem zgodovinskih krožkov

Svet za ohranjanje revolucionarnih tradicij NOB in spomeniško varstvo pri predsedstvu OK SZDL v Murski Soboti je na seji pregledal aktivnosti in sprejel program dela za prvo polletje letošnjega leta. Dogovorili so se, da bo srečanje mentorjev zgodovinskih krožkov iz soboške občine v začetku maja, okrog 25. maja pa bodo organizirali srečanje članov teh krožkov z osnovnih in srednjih šol. Precej pozornosti pa bodo namenili tudi uresničevanju sporazumov o vzdrževanju spomenikov in spomeniških znamenj.

V tej zvezi so podprli sklepe sveta za ohranjanje revolucionarnih tradicij NOB in spomeniško varstvo pri predsedstvu RK SZDL, ki je zavrnil dopis zvezne konference glede družbenega dogovora o varovanju teh pomnikov iz naše preteklosti. Predvsem zato, ker je v naši republikli to vprašanje že nekaj časa dobro urejeno in bi prenašanje denarnih obveznosti v posameznih delih družbenopolitične skupnosti, kjer imajo zagotovljeno pokroviteljstvo nad temi spomeniki.

Na seji pa so se seznanili tudi s programom letošnje kurirčkove pošte, ki prispe v soboško občino 24. aprila, ko jo bodo mladi na Melincih prevzeli od svojih lendavskih vrstnikov. Kurirčkova pošta bo ostala v soboški občini do 8. maja, ko jo bodo na petnajstem mostu predali pionirjem iz radgonske občine.

M. Jerše

USPEŠNO SINDIKALNO IZOBRAŽEVANJE

V soboških sindikatih namenjajo veliko pozornost družbenopolitičnemu usposabljanju svojih aktivistov. Skupaj z Delavsko univerzo Murska Sobota so tudi v minuli izobraževalni sezoni načrtovali raznovrstne oblike predavanj, katerih vsebino so prilagajali aktualnim razmeram. Pri tem so zlasti upoštevali takšno strategijo delovanja soboških sindikalnih aktivistov, ki naj bi zagotavljala njihovo večjo strokovnost in učinkovitost.

V minuli izobraževalni sezoni so organizirali občinsko sindikalno politično šolo, in sicer v eni skupini s 30 udeleženci, seminar za predsednike disciplinskih komisij v dveh skupinah s 51 udeleženci in seminar za vodstva osnovnih organizacij Zveze sindikatov, ki se ga je udeležilo 78 slušateljev v treh skupinah. Za druge skupine pa tovrstno izobraževanje še poteka. Pretekli mesec pa se je 36 sindikalnih aktivistov iz soboške občine udeležilo tridnevnega seminarja v Radovljici. Med udeleženci so prevladovali predsedniki izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij. Vsi pa so poudarili nujnost takega družbenopolitičnega izobraževanja vseh sindikalnih aktivistov, saj so pridobili veliko znanja za nadaljnje delo v svojih okoljih.

M. Jerše

O vpisu in vprašanjih otroškega varstva

Podatki letošnjega vpisa otrok novincev v vzgojno-varstveno organizacijo Murska Sobota kažejo večje zanimanje staršev za organizirano vzgojo in varstvo v mestnih središčih, medtem ko so vrte pri šolah na Goričkem vedno bolj prazni in jih bo potrebno ukiniti.

»Vsekakor pa to ne velja za druge«, je zatrdila socialna delavka Katica Gomboc in s številskimi podkrepi izjavo, da število otrok ne upada, ampak jih je v šolskem letu 1989/90 vpisanih celo več kot lani. Največ med 165 novinci v soboških vrtcih jih bo v jasli, in če

bi bilo v enoti Gregorčičeva več oddelkov, bi mnogim staršem to bolj ustrezalo, saj je Talančijeva le malce odročna. V oddelkih zunanjih enot vzgojno-varstvene organizacije Murska Sobota so največ novincev vpisali v Beltinci, upadlo je število rojstev v Krogu in Gančanih, vseh skupaj pa je vpisanih 111 predšolskih otrok.

Vprašanju otroškega varstva je bila namenjena osrednja točka zadnje seje predsedstva občinske konference Socialistične zveze, ki je za torek, 11. aprila, sklicala konferenco, na kateri bo druga točka dnevnega reda

poročilo o delovanju in problematiki vzgojno-varstvene dejavnosti v soboški občini. Njeno izhodišče je razkorak med republičnimi in občinskimi usmeritvami o prispevni stopnji za otroško varstvo in dejstvo, da je v organizirano vzgojno varstvo vključenih le 39 odstotkov vseh predšolskih otrok in da zmanjkuje sredstev za dogovorjene programe tudi v tej družbeni dejavnosti. Otroci pa so nemočni in najmanj krivi za sedanje zaostrene družbenogospodarske razmere, katerih posledice vedno bolj občutijo.

B. Bavčar

Ukrepi

za zdravstvo

Bilo je potrebno leto in več napovedovanja zloma v družbenih dejavnostih, dokazovanja in prepričevanja, pa tudi groženj in svaril, da se je slovenska vlada odločila stvari vzeti v svoje roke. Ne da bi počakal na dokončne sklepe skupščine (razprava v skupščini o družbenih dejavnostih naj bi se končala 14. aprila), je izvršni svet pripravil sveženj ukrepov, podrobneje razdelanih za zdravstvo (kjer je največji delež denarja za družbene dejavnosti). Osnovne prijeme pa bo prav gotovo uporabil tudi za druge dejavnosti. Ukrepe je razdelil na dolgoročne in kratkoročne. Dolgoročni naj bi bili: racionalno organiziranje zdravstvenih skupnosti, razmejitev med zdravstvenimi potrebami (posebej naj bi bil zagotovljen nacionalni program zdravstvenega varstva), drugačna svobodna menjava dela, dodatno zavarovanje porabnikov, višja soudeležba (participacija), samostojno zasebno delo v zdravstvu in racionalizacija mrež Zdravstvenih organizacij. Vse to je zapisano tudi v Samoupravnem sporazumu o spremembi samoupravnega sporazuma o zdravstvenem varstvu.

Načelno vsekakor dobri predlogi, ki pa v sebi skrivajo toliko nejasnosti, neznanj, nemožnih izvedb in pomislekov. Zato ne kaže upati na rešitev zdravstva ob tako načelnih postavkah brez videnja realnosti.

Kratkoročni ukrepi naj bi že jutri zdravstvu navrgli več denarja. Ti pa so: bolnišničnim oddelkom, kjer postelje že nekaj časa niso bile v celoti zasedene, se zmanjša plačilo, nezaposlovanje ali zmanjševanje števila zaposlenih v zdravstvu, ukinjanje neracionalnih ambulant, ustavev vseh naložb, ukinitvev nekaterih pravic uporabnikov (potni stroški, pogrebne, posmrtnine), za zdravstvene organizacije naj bi bila cenejša tudi električna energija in nižji komunalni prispevki, višja naj bi bila soudeležba uporabnikov (več naj bi dali iz svojega žepa), prav tako naj bi se povečala tudi prispevna stopnja za zdravstvo. Če vsega naštetega skupščine zdravstvenih skupnosti ne bodo sprejele po samoupravnih poti, bo predloge slovenska vlada uveljavila z interventno zakonodajo.

Ni treba biti modrec, da ugotovimo, da ob teh ukrepih zdravstvo na eni strani pridobiva (več denarja), na drugi izgublja (neinvestiranje, nezaposlovanje, ukinjanje dejavnosti), da se odvzema enemu — največ seveda človeku (uporabniku zdravstvenih storitev), da se daje drugemu, tokrat zdravstvu. Ti ukrepi premeščanja denarja od enega k drugemu sistemsko ne rešujejo položaja in vrednote zdravstva (in družbenih dejavnosti) v naši družbi, so še vedno privesek brez določenega mesta v družbenem prostoru. Zato v njih ni rešitve in prihodnosti za slovensko zdravstvo.

Majda Horvat

Županija Zala želi več sodelovanja s Slovenijo

(nadaljevanje s 1. strani)
Pogovori z vodstvom zalske županijske skupnosti so potekali podobno kot dan poprej v Szombathelyu. Slišali smo tudi marsikatero zanimivo misel. Laszlo Varga, predsednik županijskega sveta, je govoril o tem, da bodo v času, ki prihaja, obstali le ljudje, ki bodo dovolj sposobni, da se prilagodijo razmeram. Časi so pač takšni, da se je za zaupanje ljudstva potrebno boriti iz dneva v dan. Tako so se že v županiji izoblikovale tri stranke: ljudska, socialdemokratska in demokratični forum, ki bodo na volitvah županijskega sveta konec leta prav gotovo ponudile svoje kandidature.

Dušan Šinigoj je prinesel s seboj tudi predlog slovenskih de-

lovnih organizacij, ki so izrazile željo, da bi sodelovale z madžarskimi podjetji. Nasploh smo lahko slišali, da je še mnogo neizkoriščenih možnosti za sodelovanje. Sama županija je namreč doslej dobro sodelovala predvsem z lendavsko občino, sedaj pa si želi tudi širših vezi s Slovenijo.

Po pogovorih, katerih sta se udeležila tudi oba veleposlanika, Rudi Sova in Sándor Györkös, se je Dušan Šinigoj udeležil tudi okrogle mize, na kateri so govorili o narodnostni politiki in položaju madžarske narodnosti v Sloveniji. Le-ta je potekala v okviru Dnevo pripadnikov madžarske narodnosti in večinskega naroda iz Slovenije v županiji Zala.

Silva Eöry
Foto: László Mészáros

V županiji Zala si že vrsto let prizadevajo za dobrososedsko sodelovanje s Slovenijo. Do sedaj so bili predvsem zadovoljni s stiki, ki so jih imeli z lendavsko občino. Njihova želja pa je bila, da bi se sodelovanje razširilo na vso Slovenijo. In ena od možnosti, da bi to spodbudili, so bili tudi dnevi v Zalaegerszegu.

Vseh prireditelj, ki potekajo pravzaprav že od začetka marca (nekateri pa bodo potekale vse do konca aprila), niti ne moremo naštet. Že osrednji del prireditelj, ki so potekale ta konec tedna, je bil zelo pester. Tako so si sledile razstave fotografij, likovnih del ter madžarskih in dvojezičnih knjig. Pesniki in pisatelji madžarske narodnosti so se predstavili na literarnem večeru, na strokovnem posvetovanju so se sestali knjižničarji, pa tudi novinarji. Znanstvenega srečanja arheologov, zgodovinarjev in etnografov se je udeležilo blizu 60 strokovnjakov z obeh strani meje. Vrhunec pa sta bili nedvomno: okrogla miza, na kateri so sodelovali mnogi vodilni predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije in Madžarske oziroma Pomurja in županijske Zala, večerna kulturna predstavi-

tev, na kateri so se predstavile madžarske narodnosti in tudi večinskega naroda iz Pomurja.

V okviru prireditelj v Zalaegerszegu je bila tudi okrogla miza o narodnostni problematiki. Udeležili so se številni politiki z obeh strani meje. Po uvodnih besedah predsednika županijskega sveta zalske županijske Laszla Varge (na sliki) sta spregovorila tudi predsednik republiškega IS Dušan Šinigoj in namestnik madžarskega zunanjega ministra Istvan Őszi.

Veliko časa v pogovorih je bilo namenjeno tudi regionalnemu sodelovanju, predvsem pa skupnosti Alpe-Jadran, v kateri sodelujejo tako Slovenija kot štiri madžarske županijske (Zalaegerszeg, Győr-Sopron, Szekesfehervar, Zalaegerszeg), zalska županijska in županijska Somogy pa opazovalki). Ta skupnost pa ni pomembna le zaradi gospodarskih stikov. Tako bodo letos tudi pripravili znanstveno posvetovanje o položaju narodnosti v delovni skupnosti, saj pravzaprav ni članice, ki se s tem vprašanjem ne bi ukvarjala, bodisi da ima manjšino ali pa živijo njeni pripadniki na ozemlju druge članice. Ob tem je Dušan Šinigoj še posebej poudaril: »Delovna skupnost Alpe-Jadran ni ma drugih zahtev kot reševanje vitalnih vprašanj. Če sem se v delovni skupnosti česa naučil, sem se tega, da nastaja v Evropi nov položaj. Regije se povezujejo in iščejo nova pota za premagovanje nekatere tradicionalnih ovir. Zato smo se vključili v skupščino evropskih regij. Evropa gre svojo pot, z nami ali brez nas. Če bomo zunaj tega, bomo ostali na obrobju.«

POGOVOR Z JANEZOM KERČMARJEM O DVOJEZIČNEM ŠOLSTVU V PORABJU

Čudežev ne smemo pričakovati čez noč

Lansko leto so porabski Slovenci izrazili željo, da bi dobili strokovnjaka iz matične domovine, ki bi jim pomagal pri razvoju dvojezičnega šolstva in tudi drugih prosvetno-kulturnih nalogah. Madžarska stran je ponudila dobre možnosti za delo, pri nas pa smo potem našli primerne- ga človeka. Iz Murske Sobotice se je v Monošter preselil Janez Kerčmar, pedagoški svetovalec, ki ima bogate izkušnje pri razvoju dvojezičnega šolstva v Pomurju. Sedaj je minilo že nekaj mesecev, odkar je prevzel svoje nove delovne dolžnosti, zato smo sklenili, da ga povprašamo, kako je zadovoljen s svojim delom.

Kakšen je trenutni položaj na porabskih šolah?

»Če pogledamo nekoliko skozi številke vidimo, da poteka slovenski pouk v Porabju v treh centralnih osnovnih šolah in eni podružnični, potem pa še na gimnaziji in v petih vrtcih. Od 800 osnovnošolcev jih je 277 neposredno vključenih v vzgojno-izobraževalno delo v slovenskem jeziku. To predstavlja 34,6 odstotka vseh učencev. V gimnaziji je ta številka precej nižja, kajti krožek obiskuje le 11 učencev, 4 pa so vključeni v fakultativni pouk. Od 279 malčkov v vrtcih so 103 vključeni v slovenske vzgojne programe. Za njih skrbi 5 vzgojiteljic, medtem ko je učitelj na osnovnih šolah 17, ena pa poučuje na gimnaziji.«

Kaj pa po vašem mnenju pomenijo ti podatki. Smo lahko zadovoljni z obstoječim položajem ali ne?

»Vse to nam kaže, da je vendarle potrebno vložiti še nekaj naporov, predvsem v to, da prepričamo starše, da pošljejo svoje otroke k pouku slovenskega jezika. Tako predvsem v Monoštru ugotavljamo, da je precejšnje število otrok vključenih v slovensko vzgojno-izobraževalno delo, manj pa se jih odloča za učenje slovenskega jezika v šoli. Vzrokov za to je seveda več. Naj omenim samo dva. Generacija staršev, katerih otroci zdaj prihajajo v šole, je sama izpadla iz neposrednega pouka slovenskega jezika, za to ti starši ne pošiljajo otrok k slovenskemu jeziku. Prav zdaj potekajo sestanki, na katerih poskušamo na strokoven način ljudi prepričati o pomembnosti učenja materinskega jezika. Starše smo ob tem tudi seznanili s položajem slovenskega jezika v svetu, z njegovo prisotnostjo na katedrah širom po svetu.

To je ta prva stvar, drugo pa je to, kar je v Porabju prisotno že vrsto let. Učenci se namreč hkrati učijo dva slovanska jezika, tako materinega, slovenskega, kot obveznega ruskega jezika. Osebnostno pa menim, ne da bi hotel zaničevati katerikoli jezik, da je to nesmiselno. Učenje dveh slovanskih jezikov predstavlja namreč prehod obremenitev za učence, tako da potem ugotavljamo, da ne obvladajo niti enega. Zato je morda bolj pametno, da se odločajo za en slovanski jezik in prav gotovo naj bi bila to materinsčina, s katero lahko potem, če jo dobro obvladamo, komuniciramo tudi z drugimi slovanskimi narodi.«

Pa je tu storjenih že kaj konkretnih korakov, da bi prišlo do začelenih sprememb?

»V dogovoru s prosvetnimi strokovnimi organi županijske in neposredne Porabja naj bi postopoma začeli ukinjati ruski jezik oziroma bodo učenci dobili možnost izbora med ruskim in slovenskim jezikom. Kot vemo, je bil ruski jezik obvezen, za materinsčino pa so se odločali učenci sami. Upam, da se

bo z akcijo, ki je v teku, sčasoma povečalo število tistih, ki se bodo učili slovenski jezik.«

Sedaj ste že toliko časa v Porabju, da ste se natančneje spoznali tudi z razmerami na šolah. Ste zadovoljni z učiteljskim kadrom, ki poučuje slovenski jezik?

»Star pregovor pravi, da ne smeš biti nikdar zadovoljen s tistim, kar imaš. Tako je tudi tu. Naša želja pa je, da bi postopoma dvigali to kakovost. Na pedagoškem področju namreč ne moremo pričakovati čudežev v nekaj tednih, mesecih. Pri tem pa ne gre le za učitelje, ampak je potrebno to znanje prenesti tudi na učence. Tu je generacija, ki mora skozi to delo, in še le takrat bomo videli, pri čem smo.

Iskreno pa moram pri tem povedati še nekaj. Preden sem prišel v Porabje, sem imel drugačno mnenje o ravni znanja jezika pedagoških delavcev. To znanje je višje, kot sem ocenjeval. Predvsem takrat, ko imajo učitelji voljo, ko jih spodbujamo k delu. In mislim, da se da to prenesti tudi na učence.

Pri šolskih urah se torej kakovost nenehno izboljšuje. Toda skrb

zbuja to, da se slovenski jezik manj uporablja zunaj učilnic, v pogovoru, v odmoru, ob igri... Tu nas torej čaka še veliko dela in truda, preden bomo uspeli navaditi učence, da uporabljajo slovenski jezik tudi zunaj vzgojno-izobraževalnega dela.«

Samo to najbrž ni povezano le s šolo, ampak s celotnim okoljem, kjer otrok živi?

»Tako je. Ravno to sem hotel reči. Vendar se to tudi razlikuje. Na Gornjem Seniku lahko otrok vendarle rabi ta jezik, čeprav ne v knjižni slovenščini, ampak prek narečja. Tako opažam, da se v porabskih vaseh ljudje, predvsem starejši, zberejo in govorijo o melodično narečje, porabsčino. In otrok potem vendarle čuti, da je ta jezik prisoten, da je tu. Na žalost tega v samem Monoštru ni čutiti, zato otroci, ki živijo tu, nimajo neposrednega stika s slovenskim jezikom.«

V Porabju tudi večkrat slišimo, da ljudje pravijo, vi govorite po naše. Obstaja razlika med porabsčino in knjižnim jezikom. Kako neka-

ko knjižnega jezika? Se da to tudi prek šole?

»Mislim, da sta tu dve pomembni stvari. Najprej to, da je pri drugem jeziku možno prek narečja priti do knjižnega jezika. Zato je dovoljeno, da otrok predvsem v vrtcu, začetnih razredih osnovne šole, uporablja narečje. Le-ta je potem nekakšen most do knjižnega jezika. Zaradi tega je potrebno narečje podpirati. Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da lahko starši oziroma stari starši, ki obvladajo narečje, tem otrokom veliko pomagajo, tako da se pogovarjajo z njimi in jih tako bogatijo.«

Če se povrnemo k šoli. Ali je zadosti knjig in ostalih učnih pripomočkov za nemoten potek pouka?

»Žal še ne. Marsikaj je potrebno še priskrbeti. Pred kratkim smo recimo dobili slovenske pisalne stroje, ki so malenkost, pa zelo pomembni v našem delu. Izdelal sem tudi sezname knjig, ki bi jih še potrebovali, predvsem so to lažja dela, pravljice in podobno. Nekaj smo jih že dobili. Gre predvsem zato, da nekoliko popestrimo učne ure slovenščine, da jih naredimo bolj privlačne za otroke.«

Pa mislite, da je slovenska družba naredila dovolj za porabske Slovence?

»Zdaj, ko imam širši pogled na vse to in ko primerjam to s pomočjo, ki jo slovenska družba daje drugim Slovincem v zamejstvu, moram reči, da je dobilo Porabje manj kot smo dali in dajamo za našo Koroško ali Slovence v Italiji. Nekako bo potrebno spremeniti to mnenje v naši družbi. Zavedati se namreč moramo, da so porabski Slovenci prav tako del Slovenije, kot so to drugi zamejski Slovenci. Zato bo potrebno v prihodnje poskrbeti, da bo ta pomoč slovenske družbe dosti večja in ustrenejša, pa tudi bolj sistematično načrtovana kot doslej.«

Stanje je torej takšno, kakršno je. Dela je veliko, če hočemo, da bomo bolj zadovoljni z dvojezičnim šolstvom v Porabju. Česa pa se boste sami lotili v naslednjem obdobju?

»Ja, veliko dela čaka mene, vodstva šol in učitelje. Najprej je tu strokovno delo s pedagoškim kadrom. Gre za neposredno pomoč pri učnih urah, za strokovno izpopolnjevanje, ki bo omogočilo kakovosten dvig pouka. Tu so predvsem sodobnejši prijem pri učenju drugega jezika, ki so v svetu že preskušeni. Pravzaprav gre za iskanje poti, da se na lažji, vedrejši način uči ta jezik.

Drugi problem pa so učbeniki in učbeniška gradiva. Tudi njih bo potrebno sčasoma prilagoditi temu novemu konceptu. Poleg tega pa pripravljamo tudi izdajo strokovnega izrazoslovja, ki povzroča učiteljem velike probleme. Upam, da bomo uspeli to do naslednjega šolskega leta tudi zbrati in izdati.

Dela je res veliko in moram povedati, da je tu tudi pripravljenost učiteljev in vodstev šol, da nadaljujemo tako. Tudi strokovni prosvetni organi mi gredo na roko in takto mislim, da bo kmalu zaznati tudi določen napredek. Kot pa sem že dejal, čudežev čez noč pa ne smemo pričakovati.«

Silva Eöry
Foto: Jože Graj

ZA BOLJŠE SODELOVANJE

Srečanje s kolegi iz Zalaegerszega v uredništvu Zalai Hirlepa je bilo minuli petek popoldne eno tistih protokolarnih, ki so značilna za stike z Madžarsko. Tokrat so bili spodbujeni z Dnevi pripadnikov madžarske narodnosti ter večinskega naroda iz Slovenije v Zalski županiji.

Ob tej priložnosti je predstavnik Zalai Hirlepa predstavil svoj časopis in dopisništva v Nagykanyiz, Keszthelyu in Lentijski ter sodelavce. V tem dnevniku jih je

zaposlenih 36, vir informacij pa jim je občasno tudi zapisano v Nepülságu. Sodelovanje je že dolgoletno. Tudi kabelsko televizijo imajo v mestu že deset let, kar pomeni, da so bili med prvimi v državi. Program oblikujejo sami zadnja tri leta, in to za 14.000 sprejemnikov. Oddajajo enkrat tedensko — ob ponedeljkih poldrugo uro. Pri tem programu dela sedem ljudi, sprejemajo pa tudi dva jugoslovanska tv programa (zagrebškega in ljubljanskega) ter graškega.

V Zalaegerszegu je tudi dopisništvo madžarske tiskovne agencije, ki jo z novicami oskrbuje en dopisnik, kar počne tudi zaposleni v televizijskem dopisništvu. To pa je bilo v glavnem tudi vse, kar smo zvedeli o njihovem, predstavili svoje časnikarsko delo na Zavodu za časopisno in radijsko dejavnost ter s konkretnimi pobudami dali osnove, ki bi lahko bile izhodišče za boljše sodelovanje.

B. Bayčar

BLIŽA SE VESTNIKOV VLAK

TRAKTORJI IMT-ja IN KMETIJCI IZ ABC POMURKE — TRAJNI PRIJATELJI

TRAJEN
EKONOMIČEN
ZANESLJIV

- ZAGOTOVLJENA TAKOJŠNJA DOBAVA VSEH MODELOV PREK PRODAJALN POMURSKIH ZADRUG
 - ZAGOTOVLJENI ORIGINALNI REZERVNI DELI V DO AGROSERVIS MURSKA SOBOTA
- za nakup se priporoča:

ARCO MURKA

VELETRGOVINA

Petrošnik

TOZD VELEPRODAJA — AGROOPREMA

Bil je zaljubljen v ceste

Pred dnevi se je za BELO DRVARIČA iz Bodonec končal zadnji delovni dan. Oddelal je namreč 40 let, in to skoraj vso dobo kot cestar. Pa ni bil vesel, ko so mu v cestnem podjetju v Murski Soboti sporočili, da mu ni treba več na delo, da lahko poslej uživa zasluženo pokojnino. Ob odhodu se je zjokal...

»Imel sem dobro družbo, veselilo me je delo zunaj, na cestah, med ljudmi. Zdaj sem se moral od vsega tega posloviti. To je bilo zame najtežje v življenju.«

Nekoliko neobičajno, mar ne? Marsikdo namreč komaj čaka, da se reši službenih obveznosti, da se upokoji in ima tako več časa zase. Bela pa se vsak dan z mislimi vrača na ceste, kjer je preživel večino svojega dosedanjega življenja. Pa je bilo velikokrat težko delati.

»Najtežje je bilo kopanje obcestnih jarkov, saj se je lopata upogibala ob kamenju in koreninah ter drugih trdih predmetih, ki jih ob naših cestah

slim, da so me imeli mladi radi, jaz pa sem bil prav tako zadovoljen v njihovi družbi. Ko sem se enkrat nekoliko potožil brigadirjem iz okolice Sarajeva, da bom zamenjal brigado, ker druge dosega boljše rezultate, so me pregovorili in obljubili, da se bodo bolj potrudili. In res so bili od takrat običajno prvi. Tudi letos se bom z veseljem pridružil mladim brigadirjem, če me bodo povabili.«

Bela je užival ugled tudi med sodelavci, saj so mu zaupali vodenje sindikalne organizacije in celo delavskega sveta.

»Vedno sem si prizadeval za delavca in moja beseda je običajno veliko zaščitila. Predlani so mi podelili kipec cestarja in prejel sem tudi več drugih priznanj. To so bila hkrati tudi priznanja mojim sodelavcem.«

Bela se je torej s solznimi očmi poslovil od cestarskega poklica. Zdaj bo lahko ženi bolj pomagal pri delu na manjši kmetiji in tudi več bral. To mu je tako rekoč konjiček. Kdaj pa kdaj pa bo vseeno moral kaj postoriti tudi na vaški cesti, ki pelje mimo njegove domačije. Povsem se torej ni poslovil od svojih »ljubic«.

JOŽE GRAJ

KOMU ZVONI?

Ko na vasi zapoje mrtvaški zvon, ljudje za trenutek obstanejo in gredo z mislimi po vasi, od hiše do hiše, kje so bolniki in starci, ki so se učakali lepih let in bi zaradi starosti že lahko umrli. Tisti, ki so v hiši, stopijo k oknu, tisti, ki so na dvorišču, stopijo do ceste, da bi izvedeli, komu zvonijo. In če kdo gre ali se pelje po poti, drugi z dvorišča zakriči: »Ali veš, kdo je umrl?« »Ne vem, Kovačičev dedek je bil že precej časa bolan. Kolikokrat je že zvonilo?«

Odzvonilo je štirikrat, umrl je točej moški in vsa vas že ve, da je umrl Kovačičev dedek. Skorajda pri vsaki hiši spregovorijo o pokojniku, iz njegovega življenja se spominjajo prav zanimivih dogodkov, tudi tistih, ki so jih doživeli skupaj z umrlim. Spominjajo se sorodnikov, poskušajo ugotoviti, kdaj in kdo je umrl pred rajnim, kdo, kje in kako še živi. Nekateri številu umrlih tega leta v vasi prištejejo novega mrliča.

Proti večeru se ženske oblečejo v boljše oblačila in si zavežejo črno ruto. Oblečejo tudi manjše otroke, babice vnučke ter gredo k hiši umrlega. Dvorišče je pospravljeno kot ob prošenjih, hišna vrata pa so na široko odprta. V predsobi stoji nekaj moških, v veliki sobi pa je postavljena krsta z izpitim truplom starca. Ljudje prihajajo in poklekajo, in kot sami povsem naravno, brez groze ali strahu gledajo na umrlega v krsti, tako naravno se jim zdi, da dvignejo manjše otroke in vnuke, da vidijo dedka, ki trdno spi med cvetjem in se več ne zbudi. Ženske posedejo na klopi ob steni, moški pa stopijo v predsobo. Začno moliti in momljanje se širi tudi v predsobo. Amen. Rožljanje rožnega venca utihne, molitev zamre, ljudje pa se presedajo, prestopijo in začno s pomenkom.

Hčerka umrlega, vsa v črnem, je prišla iz kuhinje, od koder je prijetno zadišalo po kavi. Stopila je v sobo z umrlim in se usedla na rob klopi. »Siromak, rešil se je trpljenja.«

nja. Taksna je usoda. Ne vemo, kaj nas še čaka.« »Ah, ne joči se preveč, saj so se učakali lepih let. Bugve, če se jih bomo mi. Kdaj so pa umrli?«

»Dopoldne, pol desetih. Ravno sem se pripravljala, da bi šla v Sobotu po semenje, ko so nekaj zajekali. Šla sem jih pogledat in sem videla, da umirajo. Ah! Svečo pa vse sem že imela pripravljeno, saj smo že vsak dan čakali, kdaj bodo umrli. Saj jim pomoči itak več ni bilo. Doktorja so še predvčeraj imeli, pa kaj, če nič več ne pomagajo.«

»Danes več niso govorili?« »Ah, že štiri dni niso več govorili, komajda da so še kaj spili, požirali pa itak že dolgo niso mogli.«

»Pa kako so se že lani tega časa držali. Še s kolesom so se peljali v trgovino.« »Ja, dolgo so bili dobri, ko pa jih je posekalo, niso več vstali.« »Ste Mici dali glas?« »Te-

lefonirali smo ji. Samo ne bo prišla. Dokler bi si uredila vse potrebno za pot, bi na pogreb itak zamudila. Pravi, da bodo prišli poleti.« »Seveda, Amerika ni Nemčija. Kdo pa ti je prinesel toliko rož? Ti asparagusi so res čudoviti.« »Ana jih je prinesla. Ima centralno in lahko ima lepe rože, nekaj pa je mojih. Ana mi je takoj prišla pomagat, da sva pospravili in vse pripravili, Liza pa mi peče potice.«

Čim poznejša je ura, tem več ljudi je v sobi in predsobi. Od dima postaja že zadušljivo, saj je vedno več moških, ki so prišli, da prebijajo noč pri umrlem. Na pogrnjeno mizico v predsobi so postavili žgane pijače in kekse in moške si pridno natočijo, da bi lažje prebili noč. Beseda da besedo in postajajo že prav glasni, ko zatrjujejo svoje. Začeli so že z vaškimi problemi. Nekateri so se razburjali, ker gradnja mrtvašnice ne teče po načrtu, saj je zmanjkalo denarja. Drugi so modrovali, da je mrtvašnica prava hiša ter da je prevelika, eden pa je še pripomnil »Dedek je le imel to srečo, da je umrl prej, kot je mrtvašnica narejena. Stalno je govoril: Da me ja ne boste tja peljali. Jaz želim doma umreti in od domačega praga me nesite v jama.«

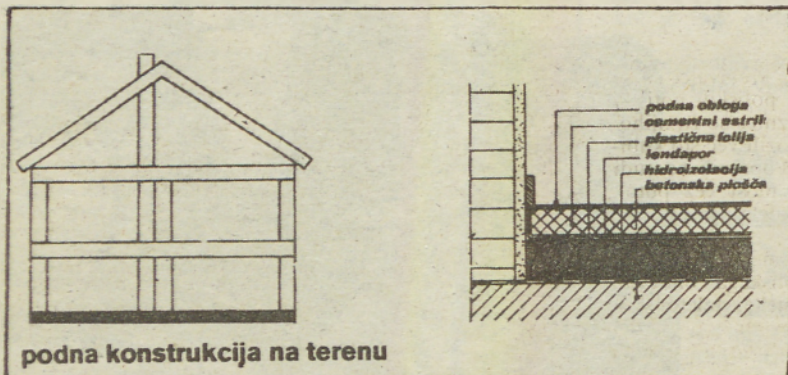
Velika soba se je spraznila, le v predsobi so posedli moške, si naličevali pijačo in proti jutru vrgli še karte, da ne bi zaspali. Še prej pa so se zmenili, kdo bo nesel zastavo in kdo peljal mrliški voz.

Kovačičevega dedka so v sprevodu odnesli z domačega dvorišča, kot si je želel in kot je vedel, kako bo ob njegovi smrti, če bo krsta postavljena v hiši. Sosedje in sorodniki, vaščani, stari in mladi, so namreč ravnali natanko po nepisanih, a natančno določenih pravilih in dolžnostih. Poslovili so se od človeka in ga pospremili s tega sveta.

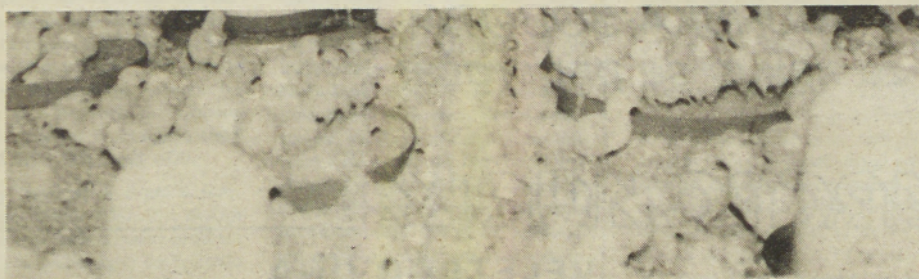
Tudi smrt je za človeka velik trenutek!

- h

LENDAPOR PRIMEREN ZA TLA V VAŠEM HLEVVU!

Najprimernejši za tla je LENDAPOR tip E 3 in E 4. LENDAPOR je primeren za vse vrste izolacij v hišah in drugih objektih.

Piščanci se prijetno počutijo na tleh iz LENDAPORA.

INA-NAFTA LENDAVA

69220 Lendava,
Rudarska 1, tel.
(069) 75 201, 75 301,
telex: 35 226,
telefaks: 069 75 621.

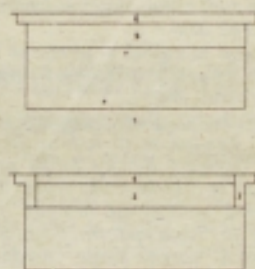
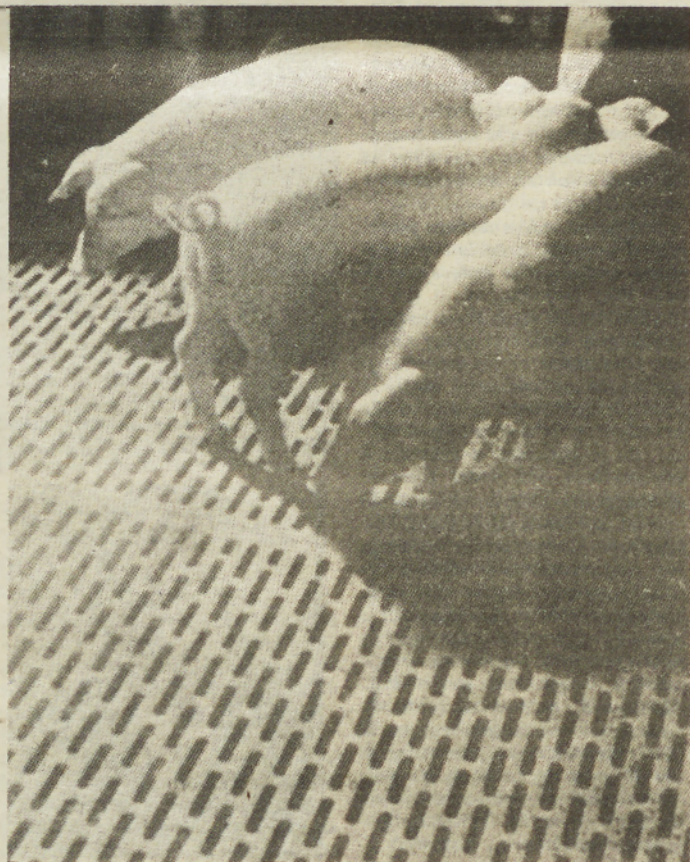
Kako nadomestiti svinjam v hlevu stelo

ko je zanimanje za nesteljene oblike hlevov vse večje?

Ali veste, da proizvajamo KOTERM TPH, talne obloge, ki so tople in nedrsne, preproste za montažo in vzdrževanje, korozijsko in medijsko obstojne, higienski in fiziološko neoporečne? Plošče so perforirane v treh različicah, in sicer A = 10 x 40-20, B = 12 x 50-22, C = 20 x 100-35 mm

KOTERM TPH lahko uporabljate za čakalni boks plemenskih svinj, za porodne bokse in bokse za zrast in pitanje prašičev. Za porodne bokse uporabite obliko perforacije A, pri boksih za zrast pa obliko B. Navadno je celotna površina tal polno perforirana. V čakalnih boksih za pitje pa so tla navadno delno perforirana, uporabite pa obliko perforacije C.

- Priprava tal:
1. Betonski odvodni kanal
 2. Kovinski nosilnik plošče TPH
 3. Betonski nosilnik plošče TPH
 4. Plošča KOTERM TPH

Standardni formati plošč KOTERM TPH so 1200 x 1300 mm, 1200 x 1500 mm, 1000 x 2000 mm, 800 x 2000 mm, 600 x 2000 mm. Format plošč zunaj standarda lahko izdelamo le za večje naročilo.

Konus, kemijska in usnjarska predelovalna industrija n.s.o.,

62310 Slovenske Konjice, Titov trg 17, tel. (063) 751 212 telex 33526

Solidarnostni denar dobro naložen

Tudi občina Ljutomer, čeprav v prehodnem obdobju med nerazvitimi in razvitimi, podpira nerazvita območja oz. krajevne skupnosti. V lanskem letu so imeli 17 milijard dinarjev, ki so jih razdelili trem krajevnim skupnostim: Stara Cesta (6,5 milijona), Železne Dveri (6,5 milijona) in Radoslavci (4 milijone).

Ta denar so v krajevnih skupnostih v glavnem porabili za asfaltiranje cest. To pa je bilo tudi v skladu s programom in dogovorom, ki so ga sprejeli.

Letos bo nekaj več denarja — skupaj okoli 56 milijonov dinarjev. Za ta denar se je potegovalo pet krajevnih skupnosti, ki so tudi predložile svoje programe.

Ker pa za vse programe ni dovolj denarja, so se na posvetu predsednikov in tajnikov krajevnih skupnosti, ki so predložile programe, dogovorili, da bodo letošnji denar za financiranje programov manj razvitih krajevnih skupnosti razdelili le trem: krajevni skupnosti Logarovi 20 milijonov za financiranje ureditve krajevne ceste v Kokoričih in Berkovskih Prelogih, krajevni skupnosti Cezanjevci 18 milijonov dinarjev za sofinanciranje gradnje vodovodnega omrežja v naseljih Zgornji Kamenščak in Vidanovci ter krajevni skupnosti Bučkovci 18 milijonov dinarjev za sofinanciranje ureditve krajevnih cest po programu, ki ga je predložila ta KS.

Denarja je sicer malo, pojavlja pa se še en problem. Če bi vsem trem krajevnim skupnostim doodeljali denar po dvanajstih, bi ga bilo za programe premalo, pa tudi razvrednoten bi bil. Zato so sklenili, da bodo skušali zbrati denar dati najprej eni krajevni skupnosti v celem znesku, med tem se bo zbralo dovolj denarja za drugo krajevno skupnost in tako naprej. Seveda bodo glede na inflacijo znesek tudi revalorizirali, da katera od krajevnih skupnosti ne bi bila prikrajšana. O vrstnem redu nakazovanja denarja pa se bodo krajevne skupnosti dogovorile med seboj. Tako bo denar še najbolj koristno in smotno namenjen za tiste naloge, ki so v krajevnih skupnostih najbolj potrebne.

Dušan Loparnik

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

Referendum komaj uspel

Na nedeljskem glasovanju o kandidatu za člana (in obenem predsednika) predsedstva SFRJ iz SR Slovenije, so se v krajevni skupnosti Krizevci pri Ljutomeru odločili tudi o uvedbi samoprispevka za cesto Zasadi—Bučevci, obnovu kulturnega doma v Krizevcih in nekatere druge vaše potrebe. Za te namene naj bi krajan prispevali 1,5 odstotka od osebnih dohodkov, 10 odstotkov od katastrskega dohodka, 1 odstotek od pokojnin in 2 odstotka od dohodka obrtnikov. Od 2061 krajanov, ki so bili vpisani v volilni imenik, se jih je referendumu (in volitev) udeležilo 1921. Le 52,8 odstotka jih je bilo za samoprispevek. Ob tem moramo povedati, da v Iljaševcih, Lukavcih in Ključarovcih krajan niso v večini glasovali za, vendar pa to ni vplivalo na končno odločitev, saj se je večina krajanov v krajevni skupnosti odločila za samoprispevek. Največji odstotek za glasov je bilo v Zasadih (80) in Vučji vasi (76 odstotkov).

Od vsega zbranega samoprispevka bodo 2 tretjini denarja namenili za vaše potrebe, ostalo pa za obnovo kulturnega doma in ceste.

DI. L.

KS DOKLEŽOVJE

Za spremembo prispevka 95 odstotkov

Tudi v krajevni skupnosti Dokležovje so izkoristili izjavljanje o novem članu predsedstva SFRJ iz Slovenije za referendum o spremembi namembnosti sprejetja krajevnega samoprispevka, in sicer za gradnjo otroškega vrta ter razširitev električnega omrežja in ulične razsvetljave. Referendum je uspel, saj je kar 95 odstotkov krajanov glasovalo za spremembo namembnosti samoprispevka, le 4,5 odstotka krajanov je bilo proti.

F. M.

Srečanje in izleti soboških invalidov

V letošnjem programu Društva invalidov občine Murska Sobota je predvidenih tudi več rekreacijsko-družabnih srečanj v krajevnih skupnostih in izletov po domovini. Prvo srečanje bo že 29. aprila na Tišini, 20. maja se bodo dobili v Mačkovicah, 10. junija pri Gradu in 16. septembra v Rakičanu. Poleg tega bodo 5. avgusta organizirali kolesarski izlet v Banovce, kjer bo tudi piknik in kopanje v bazenih tega zdravilišča. Za 11. maj načrtujejo izlet na relaciji Gornja Radgona—Apače, ogled tovarne Sladkogorska in drugih znamenitosti. 28. junija bodo odšli na izlet na Pruj, v Čakovce, Varaždin in Koprivnico, 20. julija si bodo ogledali Celje, Rogaško Slatino, Podčetrtek in Krapino, datum obiska porabskih invalidov na Madžarskem pa še ni določen.

M. J.

KS LIPOVCI

Velika večina za samoprispevek

V krajevni skupnosti Lipovci, kjer so preteklo nedeljo poleg izjavljanja o članu predsedstva SFRJ iz Slovenije glasovali tudi o sprejemu novega krajevnega samoprispevka za dobo petih let, so že v zgodnjih popoldanskih urah končali z glasovanjem. Imeli pa so tudi visok glasovalni rezultat. Od 778 vpisanih volilnih upravičencev jih je za sprejem samoprispevka glasovalo 698 ali 89,7 odstotka. Proti je bilo 50 krajanov ali 6,9 odstotka, 12 glasov je bilo neveljavnih, 18 pa jih je bilo upravičeno odsotnih. Tako so Lipovčani še enkrat dokazali, da si z lastno pomočjo želijo nadaljnjega napredka v kraju.

F. M.

PREHITEVANJE PROGRAMA

O radoslavski krajevni skupnosti smo sicer že pisali, saj si je pred leti, ko so krajan nekoliko bolj trdo pripeljali za krajevno samoupravo, to tudi zaslužili. O njihovem referendumskem programu, ki so si ga ambiciozno postavili, ne bi izgubljali besed, saj je bil podoben številnim drugim: obnova vaškega doma, ceste, telefonsko omrežje... To je bilo pred dobrih tremi leti. Kot vemo, pa se referendumski programi sprejemajo za pet let. Kaj je novega po treh letih dela? To vprašanje smo postavili predsedniku sveta KS Radoslavci, Alojzu Gamzi:

»Pravzaprav vam lahko povem le to, da smo postavljali program že v celoti uresničili. To pa pomeni, da smo potegnili 25 kilometrov telefonskega omrežja, asfaltirali 1.500 metrov ceste Radoslavci—Moravci, na-

vozili gramoz na nekaj ceste in opravili še nekatere druge naloge, ki so v tem srednjeročnem obdobju. Ker je do konca referendumskega programa še nekaj let, bomo denar, ki se zbira, preusmerili v obnovo in popravilo cest, ker menimo, da so te za naše krajanje najpomembnejše. Seveda pa bo nekaj denarja še ostalo, zato smo se odločili, da pred krajanje stopimo z novo pobudo.

Za kakšno pobudo gre?

»Radi bi, da bi se krajan odločili za povečanje samoprispevka za 100 odstotkov, tako bi se zbralo več denarja, da bi se lotili še ene posebne naloge, ki je za Radoslavce zelo pomembna: gre za vodovod. Doslej smo to omrežje že napeljali v druga naselja krajevnih skupnosti, predvsem na hribovitem območju, sedaj pa bi radi, da bi ga dobil tudi naš mali center,

saj je kmetijstvo v Radoslavcih najbolj zgoščeno, vemo pa, da je voda eden pomembnejših virov, brez katerega ne bo šlo.

Med že opravljenimi nalogami ste omenili tudi telefonsko omrežje. Imajo že vsi, ki so za telefon prispevali, to dragoceno napravo?

»Dosegli smo telefon priključenih 15 krajanov drugi pa bodo na centralo priključeni najkasneje do konca tega poletja. Podjetje za PTT je namreč zagotovilo, da bo centrala v Bučkovcih do tega roka razširjena, tako da bomo tudi preostalih 18 krajanom omogočili komuniciranje na daljavo.

Omenili ste, da ste referendumski program predčasno izpeljali. Koga gre zahvala: premalo obsežnemu programu, dobremu delu krajevnih skupnosti ali krajanom?

»Pri telefonskem omrežju so bili glavni krajan sami. Pomembno je bilo tudi hitro reševanje nekaterih problemov, recimo dokumentacije, hitro obračanje denarja, vse to je pripomoglo k uresnitvi programa. Glejte, za ceste, ki smo jo asfaltirali, smo plačali le 10 odstotkov več, kot je bila predračunska cena. To je podatek, ki dosti pove. In še nekaj, kar sem poudaril na naši skupščini krajevnih skupnosti: pomembnejša je volja krajanov, pomembnejše je, da so krajan hitro in odločno za referendumski program in samoprispevek kot pa sam denar. Ko se krajan enkrat odloči, potem se bo tudi zavzel, da bo denar, ki ga sam prispeva, tudi hitro obrnil in pravilno naložil. Tako bo tudi sam sodeloval v akcijah. In ko vsi sodelujejo, potem ni težko izpolniti program, ki smo si ga postavili.

Dušan Loparnik

dopisniki so zabeležili

V okviru krajevnih skupnosti Grad so dekleta in žene obiskovale kuharski tečaj v gostilni Rajsar pri Gradu pod vodstvom Cilke Sukič. Za konec so pripravile razstavo peciva in drugih jedil ter jih ponudile obiskovalcem. Za denar si bodo privoščile enodnevni izlet po Sloveniji.

Foto: V. Juhnov

ŽIŽKI

V vasi imajo tri gasilske domove

Žižkovski gasilci so kar dvakrat gradili vaško-gasilski dom. Enega so »podarili« tovarni Toko, drugi pa je za njihove in vaše potrebe. Na obnem zboru je 76 članov ugodno ocenilo minulo delo.

V program dela so zapisali, da se bodo posvetili predvsem mladim in sodelovali na vseh akcijah v vasi. Naradili bodo prizidek k garaži in nakupili opremo, v mesecu požarne varnosti pa pregledali vsa gospodinjstva. V Žižkih imajo že več kot 50 let star gasilski dom in je potreben obnove.

Jože Žerdin

Društvo ima enajst sekcij

Na občnem zboru športno-rekreacijskega društva Gorenje Varstrov v Lendavi so si zadali nekaj okvirnih nalog za leto in izvolili novo vodstvo. Delavci Varstroja so se dokaj aktivno vključili v občinske sindikalne športne igre. V okviru društva že od leta 1976 deluje strelska družina Gorenje Varstrov, ki je od maja 1980 registrirana pri Strelski zvezi SR Slovenije, zelo aktivna pa je tudi šahovska sekcija, ki vsak mesec organizira hitropotezne turnirje. V prihodnje želijo delo sekcije razširiti. V okviru športno-rekreacijskega društva pa deluje 11 sekcij. Za novega predsednika društva so izvolili Alojza Zvera.

J. Žerdin

Te dni so se v Šalovcih razveselili novega orodnega gasilskega vozila domače izdelave TAM 80 T 50, ki je stalo 6,4 milijarde starih dinarjev. Denar so zbrali z nabiralno akcijo po 20 vaseh, nekaj so prispevala posamezna gospodinjstva v vasi, polovico pa Sis za požarno varnost Murska Sobota. 42 gasilcev GD Šalovci, ki obstaja od leta 1924, dobro skrbijo za požarno varnost v tem kraju.

Tekst in foto: Milan Gašpar

Kmalu plenarno zasedanje

V Gornji Radgoni so se nedavno zbrali člani pomurskega pododbora za varstvo človekovih pravic. Podana in sprejeta je bila informacija o realizaciji srečanja s Tasičem in Borštnarjem.

URESNIČUJEJO REFERENDUMSKI PROGRAM

Potem ko so v krajevni skupnosti Genterovci v lendavski občini lani uvedli krajevni samoprispevek za vasi Genterovci, Radmožanci in Kamovci, njegov program v Kamovcih postopno že uresničujejo. Prebivalci so se lotili popravila poljskih poti — iz lastne gramoznice so za njihovo utrditve navozili več sto kubičkov gramozu. Popravili so tudi dotrajan lesen most čez potok Bokanca. Vsa dela so opravili prostovoljno.

V naslednjih mesecih jih čaka urejanje telefonskega omrežja. Kupili so že nekaj telefonskih kablov in drogov ter dobršen del denarja namenili za novo telefonsko centralo v Dobrovniku. V vaškem odboru v Kamovcih pravijo, da je še odprto vprašanje skupnega vodovodnega omrežja za vse tri vasi.

J. Žerdin

Veliko komunalnih problemov

Lendava se že od nekdaj ubada z velikimi komunalnimi problemi, ki pa se na srečo počasi vendarle odpravljajo. V lanskem

letu se je vlaganje sredstev usmerilo v sofinanciranje vodnega črpalnišča in ustavitve zemeljskega plazu v Dolgi vasi. Sredstva, ki

so se zbirala pri samoupravni interesni skupnosti za komunalno in cestno dejavnost, so bila namenjena tudi za kolektor v dolžini 4000 metrov in obželezniški kanal Dolga vas — Kobilanski potok v dolžini 1700 metrov. Pripravlja se tudi projektna dokumentacija za odvod padavinskih voda v industrijski coni. Komunalci so položili tudi cevi za hudournik v Kajuhovi ulici in uredili hudournik v Dolgi vasi.

Zemeljski plaz v Dolgi vasi je zasilno ustavljen, vendar bo potrebno zanj še vedno skrbeti, saj močnejše deževje lahko spet povzroči plezanje zemlje. Da se tudi drugje ne bi pojavili zemeljski plazovi, je potrebno jarke ob poteh v Lendavskih in Dolgovskih Goricah redno vzdrževati, sicer si bo voda našla pot pod zemljo, to pa vodi k nastanku zemeljskega plazu. Iz sredstev za komunalno dejavnost so lani uredili v nekaterih vaseh ulično razsvetljavo, tako bodo tudi letos ponekod uredili ta problem. Samoupravna interesna skupnost za komunalno in cestno dejavnost bo poskrbela tudi za komunalna dela v krajevnih skupnostih, čeprav za letos obeta manj sredstev za tovrstno dejavnost.

Jani D.

ZLATOPOROČENCA SEČKAR

Ivan in Marija Sečkar iz Odranec sta proslavila petdesetletnico skupnega življenja. Prvi zakonski da sta si izrekla leta 1939 v Beltincih. Ivan, rojen leta 1916, je vse življenje kmetoval in se zavzemal za napredek kraja. S kolesom je prevozil na stotine kilometrov, zato je še danes čit in krepak. Življenjska družica Marija, rojena leta 1919, pa je skrbela za gospodinjstva dela. V zakonu se jima je rodilo pet otrok, v veselje pa jima je trinajst vnukov.

Jože Žerdin

Bili sta prvoaprilski

Tudi Vestnik se ni mogel upreti čaru prvoaprilskih potegaviščin, zato smo vam v prejšnji številki servirali dve. Tistim, ki so pravočasno ugotovili, da gre za potegaviščino, čestitamo, vse druge pa prosimo za prvoaprilsko razumevanje. In kateri dve potegaviščini smo objavili? Prva je bila v tv sprejeto. Filma Oaza seveda ni bilo v programu, kajti televizija je še vseeno medij, ki da nekaj na »spolno čistost« svojega programa. Mogoče ho čez 15 ali 20 let čisto drugače, prej pa skorajda ne.

Druga potegaviščina je bila seveda namenjena Ljutomercanom. Čeprav je res, da je študija o možnosti uporabe tople vode iz vrtnice na Kamenščaku v izdelavi, pa ni res, da bi že sedaj zbirali prijave za napeljevanje toplovoda v posamezne hiše. A tudi ta pomembni dogodek verjetno ni več daleč. Do prihodnjega prvega aprila pa naj vam ostane čar letošnjega.

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridržuje pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, s sprejeto vsebinsko zasnovano Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pismo skrajša, ali samo povzame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

ODBOR ZA ZAŠČITO ČLOVEKOVH PRAVIC NA KOSOVU POZIV

Hočemo takšno skupnost, v kateri bodo vsi ljudje živeli v svobodi, miru, slogi in enakopravnosti — ne glede na spol, vero, nacionalnost in politično prepričanje. Danes na Kosovu ni ne svobode ne miru ne enakopravnosti.

Stopnja civiliziranosti posamezne državne skupnosti se danes v svetu meri po tem, kolikšne pravice imajo manjšine. Dolžnost večine je, da manjšini omogoča varno in v vseh pogledih svobodno življenje. Do nobene odločitve v zvezi z manjšino ne sme priti brez njene volje ali celo proti njej. Albanci so pri nas manjšina tako v Jugoslaviji kot v SR Srbiji. Srbi in drugi narodi so manjšina na Kosovu. Eni in drugi so torej v dvojni vlogi, zato bi morala biti medsebojna strpnost in razumevanje še toliko večja.

Vsi vemo, da na Kosovu že dolga leta ni tako. Medčloveški in mednacionalni odnosi postajajo iz leta v leto, iz dneva v dan slabši. Vse bolj se množijo elementarne kršitve osnovnih človekovih pravic. Zaradi tega smo hudo zaskrbljeni, pa naj so kršene pravice Crnogorci ali Albanci, Srbov ali Romov, Hrvatov ali Muslimanov. Ni pomembna nacionalnost, pomembni so ljudje. Zato si bo naš Odbor prizadeval dokumentirati opozarjati na vse kršitve človekovih pravic na Kosovu. Kosovo je v tem trenutku pri nas najhujša rana kršitev človekovih individualnih pravic in pravic narodov in že kaže svoje neposredne vplive na celo državo. Prizadevanje za človekove pravice terjajo od nas, da vso svojo energijo in pozornost posvetimo prav najbolj bolečemu delu v državi. Prepričani smo, da lahko le pravna država, ki ne diskriminira nobenega svojih državljanov in nobene nacionalne skupnosti, normalizira razmere na Kosovu.

Pozivamo vse ljudi dobre volje, vsa društva in vse organizacije po celi Jugoslaviji, ki soglašajo z našimi stališči, naj se pridružijo našemu odboru.

Pristopne izjave pošljite na naslov: UK ZSMS, Kersnikova 4, Ljubljana.

Iniciativna skupina za Odbor za zaščito človekovih pravic na Kosovu (Peter Božič, Ivan Borštnar, Fadil Demiri, Matjaž Hanžek, Marko Hren, Salih Kabashi, Naim Maloku, Ajdani Mesud, Nikola Novaković, Tone Remc, Marjan Rožanc, Mile Setinc, Alimi Tadžidin, Dane Zajc, Jase L. Zlobec)

POMURSKI PODODBOR ZA VARSTVO ČLOVEKOVH PRAVIC

IZJAVA

Člani Pomurskega pododborja za varstvo človekovih pravic, zbrani na posvetu v Gornji Radgoni dne 21. marca 1989, izjavljamo: Kolektivno pristopamo k Odboru za zaščito človekovih pravic na Kosovu. Za to dejanje se odločamo na podlagi poziva odbora, ki je bil objavljen v sredstvih javnega obveščanja in zaradi naše globoke zaskrbljenosti za mir in sožitje na Kosovu.

Pozivamo vse Pomurce, ki se strinjajo z našimi ugotovitvami, da se nam pridružijo in s tem izkažejo svojo visoko moralno zavest.

Za Pododbor
Branko FLEISINGER

Napad na mladino oziroma skrajnost neke mladosti

Pred tabo leži list papirja, na njem pa spis iz slovenskega jezika z naslovom Lepo je biti mlad. Razmišljaš o tem? Zdi se ti tuja, čeprav si mlad. Si že razmišljal o lepoti mladosti? Ne!! Kako pa bo potem, ko odrasteš? Vidiš le še večje razočaranje, skrbi in težave, ki te čakajo čez nekaj let. Toda zakaj je tako?

Za pravilno razumevanje današnjega stanja je potrebno podrobno poznavanje zgodovine. Titovih poveljnih besed »v mladih je prihodnost...« se je takratna mladina resno zavedala. Vendar so bili v mladih letih zagnani in neizkušeni ter so naredili veliko napako. Pozabili so, da se bodo tudi oni postarali in da bo prišla nova mladina in takrat bodo te besede namenjene njim. Tako pa se imajo še danes — več kot 40 let od takrat — za krojače naše prihodnosti.

Tu je napaka, da danes mi mladi ne pridemo do izraza v vsem tem kriznem kaosu, ki je posledica okoriščenja določenega sloja — teh, ki so bili mladi pred 40 leti. Ta napaka nas je pripeljala tako daleč, kjer smo zdaj. Pravijo, da se na napakah učimo. Vendar tu obstaja velika razlika, kati le neumni se učijo na lastnih napakah, medtem ko se pametni učijo na napakah drugih.

Kakšno državo nam počasi predajajo v roke? Državo, ki propada, družbo, ki je potrebna zdravljenja.

Sama zamisel socializma sploh ni slaba. Kot vemo, pa je v praksi drugače — manjka nam osnovna prvina socializma — zavest. Brez zavesti ni mogoče začeti nič, saj se samo fanatizem in dogmatizem ne izplačata. Socializem se nam je ponesrečil in postal zibelka birokratov in oportunistov. Iz socializma so črpali moč, ki pa je poenostila, zato so bili potrebni dopingi. Organizem se je začel krhati in znašli smo se na robu prepada. Že dolgo je od tega, ko smo definirali krize in propade v kapitalizmu, danes pa so za nas te definicije premile. Prišel je čas, da si nehamo delati iluzije o strateškem in naravnem pomenu Jugoslavije, če tega sami ne izkoristimo. Naš ugled in pomen v svetu padata. Dokaz so masovne emigracije naših državljanov v tujino. Da imamo čedalje manj ugleda, pa pričajo tudi zadnja dogajanja v ZRN, kjer se govori o obveznih vstopnih vizumih za Jugoslovane. Prizadevamo si, da bi se pribli-

žali napredni Evropi, vendar ona ne bo bita naša dojlica. Za naše težave ni kriv nihče drug kot mi sami, zato ne hajmo iskati zunanje sovražnike.

Zakaj se slepimo z našo »človekoljubno« politiko, če nas država kroji po meri socializma, namesto da bi ji bil človek največje bogastvo? Zakaj se gremo lažne demokracije? Demokracije ni v kompromisni politiki vlade, ki kot vesoljsko plovilo s tehnično napako za komunikacije z ljudstvom, plove v napačno smer.

Zakaj se ignorira mnenje mladih, ki sočustvujemo v tej krizi situaciji? Na žalost mi mladi še vedno ostajamo »ta razvajena, divjuška, lena mladina« in to ni prav, da se tako misli o nas. Odkril sem vzrok, zakaj prihaja do zapostavljenosti nas mladih. Nehotno se nam projicira preteklost in plemenitost takratne mladine. »Dokazovali smo se skozi boj proti okupatorju...« Mi cenimo to, toda mi na srečo ne moremo delovati proti tujemu okupatorju, mi ne moremo biti heroji, ker je revolucija že za nami, ampak zato vendar nismo nič manj vredni!

40 let smo pripravljeni za boj proti tujemu okupatorju in vsa ta leta se spretno borimo proti zunanjemu sovražniku, čigar imena ne vemo. Dopolnili pa smo, da se je notranji, domači sovražnik razširil in ogrožil obstojo Jugoslavije. Naredili smo še več, domači sovražnik je pri nas legaliziran.

Zato prosim, premislite malo o napadih na mladino.

Boris Černi

O pozdravljanju

Mnogokrat smo, kar se tiče pozdravljanja, v zadregi. Porajajo se nam številna vprašanja — kako in koga naj pozdravljamo? Če nepričakovano srečamo starega znanca, poslovnega partnerja, prijatelja, ali bežnega družbenopolitičnega marksista, delavca — ali naj ga pozdravimo prvi ali naj počakamo, da nas pozdravi on?

Upravičeno lahko trdimo, da stari šolani kadri še danes izražajo sočloveku učinkovitejšo dostojanstvo kot sodobniki, polni znani.

Novopečene znanke poznamo bežno — zato lahko gremo tiho drug mimo drugega. Kako pa se obnašamo, ko srečamo svojega nekdanjega učitelja, sovaščana, zdravnika, predpostavljene? To velja v razmislek predvsem tistim, ki nikoli ne upoštevajo zdrave presoje svoje okolice!

Ne izmikajmo se vlnudnosti, da prvi pozdravimo! Vseeno je, ali z zdravilo ali bog daj dobro! To je tradicija in pomeni vsakodnevno navado dobrih sosedskih odnosov. Poudarek je na besedi, zraven pa sodi še nasmeh, prijazen, topel pogled in... saj pozdrav sicer nima pravega smisla.

Mnogi pa se le trudimo, da bi se usidral tradicionalni originalni pozdrav, ki ni družbeno škodljiv pojav!

Priljubljena oblika v jezikovni uporabi je dandanes: Bog daj! Zdravo! Na zdravje! Serbus! Vse dobro! Adijo! Včasih partijski pozdrav: Svoboda! Naprej! pa je družbena preobrazba odvrгла!

Moderen postaja pozdrav: Dober pogled! Zeleni! Živijo! Sia! Dobro srečo! Truditi se moramo, da ljudske navade teh besed najdejo kulturni družbeni odsev za obnašanje na cesti, v šoli, na avtobusni postaji, ali v lokalih. Torej — pozdravimo sočloveka z Dober dan, ki povsod najde lepo mesto!

DINI TITAN

Kaj je pred 37 leti izjavil predsednik OLO Murska Sobota Stefan Šabjan? Obmurski tednik je na eni časopisni strani objavil njegove odgovore na vprašanja, ki mu jih je zastavilo uredništvo.

Eno od vprašanj se je glasilo: »Z letalnjo pomladjo sta se združila prejšnja dva prekmurska okraja v celoto, v okraj Murska Sobota. Kolikor vemo, so ljudje to združenje pozdravili. Ali nam lahko poveste, kako se v praksi odraža in vpliva ta združenje na bodoči razvoj Prekmurja?«

Odgovor: »Brez dvoma pomeni združenje soboškega in lendavskega okraja v ekonomskem in političnem pogledu korak naprej. Danes tvori Prekmurje v upravnem oziru zaključeno celoto, v kateri živi okrog 98.000 prebivalcev. Ta je razdeljena na 21 občin in mesno občino s posebnimi pravicami v Soboti.

Diskusija o združitvi teh okrajev, ki se je začela s Kardeljevo razpravo ob sprejemanju Splošnega zakona o ljudskih odborih in lokalnih organih ljudske oblasti, je pri naprednem mislečem Prekmurcu izražala splošno odobravanje. Ta je bila živahnejša v lendavskem okraju, ki se je priključil k soboškemu, ker je sedež v Soboti. Ne bi mogel trditi, da so bile neke posebne težave, čeprav so se pojavljala vsemogoča mnenja posameznikov, kot n. pr.: da bo hodoči okraj preobsežen, da živi v okraju mnogo pripadnikov madžarske manjšine, da je lendavski okraj obstajal že tako dolgo, zakaj ne bi še naprej in podobno. Pojavilo se je celo mnenje, ki je izhajalo iz reakcionarnih krogov v Lendavi, naj bi se jugovzhodni del lendavskega okraja priključil k okraju Čakovec. Seveda so taka mnenja in predlogi izhajali le iz želje posameznikov. Reakcija pa je poskušala vnesti zmedo med ljudstvo.

Danes lahko trdimo, da je ta združenje bila nujna in koristna, zato so se vse ovire, ki so se pojavile, tudi razbile. K temu so pripomogle v prvi vrsti osnovne organizacije Zveze komunistov in ostale množične organizacije, ki so znale ljudem pravilno pojasniti pomen reorganizacije in demokratizacije ljudske oblasti.

Združenje Prekmurja v en okraj je velikega pomena. Če omenim samo to, da je bila naša politika v zadnjem času usmerjena predvsem v to, da se birokratizem kot najnevarnejši pojav v naši nadaljnji graditvi v kati zatre in da je prav na mlah okrajih ob velikem številu uslužbenecv obstajala nevarnost pojava

birokratizma, potem je brez dvoma ta korak k zmanjšanju te nevarnosti. S tem se je zmanjšalo število uslužbenecv in izdatki za vzdrževanje državne uprave. Na obeh prejšnjih okrajih so znašali izdatki za državno upravo 35 milijonov din. Ti izdatki so se po združitvi zmanjšali za okrog 10 milijonov, kar se bo lahko uporabilo za druge gospodarske stvari. Pri vsem tem pa, mislim, je važno omeniti še to, da je Prekmurje bilo v primeri z ostalimi kraji Slovenije gospodarsko precej zaostalo, saj je naša mlada industrija, ki se je začela razvijati predvsem po osvoboditvi, šele v povoj, zato bo Prekmurje kot celota predstavljalo močnejšo gospodarsko enoto in bo imelo boljše pogoje za nadaljnji napredek.

Omenil sem že, da so nam gospodarski pogoji narekovali tako reorganizacijo ljudske oblasti, ko so dozoreli do take stopnje, da ni bilo več potrebno, da bi državni izvršni organi vodili gospodarsko upravo. Zato je državna uprava morala izpustiti iz rok vse operativne funkcije v gospodarskih podjetjih in jih predati proizvajalcem samim. Zakon o upravljanju gospodarskih podjetij po proizvajalcih se je s to

VESTNIK

reorganizacijo ljudske oblasti uresničil. Nepotrebno vmešavanje Okrajnega ljudskega odbora v gospodarstvo in upravljanje gospodarskih podjetij je, lahko rečem, odpadlo. S tem se je sprstila samoiniciativa delavcev samih, povečala pa se je tudi odgovornost delavskih svetov...«

S tolikšno časovno razdaljo je branje celostanskega teksta pod naslovom Volivci so se lahko uverili, da ima združeni soboški okraj večje možnosti za razvoj in napredek (Obmurski tednik, štev. 48/52 od 28. novembra 1952) svojevrstno doživeti.

Prej ko se poslovimo od četrtega letnika, pa še dvoje, takrat zelo razširjenih glasnih sporov. Prvo: »Širite domači tisk! Vsak naročnik naj pridobi enega novega naročnika za Obmurski tednik, da ga bodo v resnici brali vsi ljudje v Obmurgu!« Drugo: »Kmetovalec! Zračite svoje shrambe in kleti ob suhem vremenu, da bo v zimskem času čim manjša izguba pri žitu in krompirju!«

(B. Ž.)

TAK JE TA SVET

MILAN ŠTANCER

Kopljite, kopljite, mečite si očitke, hudiču tako vse prav pride, angelom je figo mar za zemljake, fantalini se preganjajo po hostah, dekleta iščejo svoje, mati kuha žgance in zelje, oče za šankom nabira sestanke za to hudičevno mlado generacijo, revolucija se mu mota v glavi, od srbske slivovke in dobre slovenske kapljice.

Sin lovi dekline po hostah, hči čaka na zibelko, predvideni zet pri ljubici ujčka joške, Mihec se z vlakci igra, deklam sega pod krilca, čudi se, zakaj imajo tako bele hlačke.

Novoverci in borci, podolž in počez grozijo s sodnimi procesi, kinet maha z vilami, rudar je vrigel od jeze lopato v kot, politik se napenja od muke, delavski razred se sprehaja ob reki in lovi krape.

Tako je to z novo vero in borčevsko hito, oboji so še kar dobri hudoborci, do pokojnine in groba bodo že vzdržali, novoverci in borci, prvi čakajo na prvo glodanje, drugi vsak mesec na lepo Breno.

Tako je na tem svetu, nikoli miru, vedno koga s cepcem po glavi, za božji mir in zlato dušico.

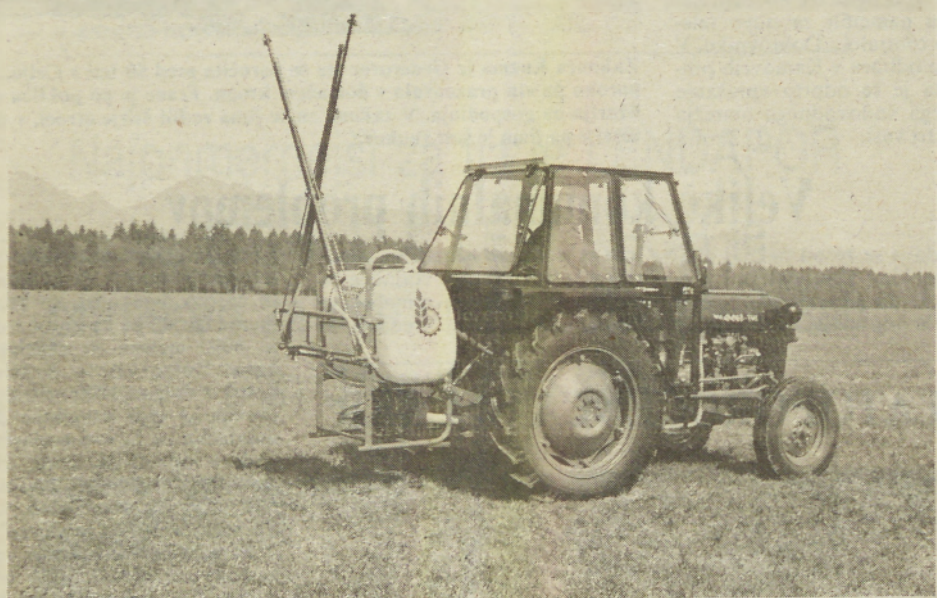
M-KŽK Gorenjske

Agromehnika

Kranj, Hrastje 52a

NOVO!

- ŠKROPILNICA AG, 220 L, iz polietilena (sistem RAU)
- ČRPALKA, 60 l, garnitura delovne širine 6 m ali po želji

- VSA DRUGA ŠKROPILNA TEHNIKA!
- TAKOJŠNJA DOBAVA!
- Popust za gotovinsko plačilo ali brezobrestno posojilo!
- Vso škropilno tehniko Agromehnike lahko kupite tudi pri vseh drugih prodajalcih kmetijske mehanizacije: PRI AGROTEHNIKI, ABC POMURKI, JEKLOTEHNI, POLJOOPSKRBI, FERROMOTU, HMEZADU IN DRUGOD.
- Smo generalni zastopnik tovarne TOMO VINKOVIČ iz Bjelovarja: TRAKTORJI NOVIH TIPOV TV 830, TV 821, TV 818.
- TAKOJŠNJA DOBAVA — SERVIS IN REZERVNI DELI ZAGOTOVLJENI!

Za nakup se priporoča AGROMEHIKA PSC MARIBOR, Primorska 9, tel. (062) 38980

KNJIŽNI PRVENEC

KAKO SEM ODLOŽIL BREME

Ljudje se običajno neradi odpiramo, posebno težko je govoriti o zasvojenosti, kakršna je alkohol, pravi pogum, če ne že kar očiščenje, pa se je razpisati o dnu, v kakršnem se je znašel človek, ki je zdaj avtor. Nikolaj Cimer je knjigo *Netopir pod srajco* napisal v prvi osebi. Izpoved (o)zdravljenega alkoholika je pretresljiva, doživetje na nevsakdanji tiskovni konferenci v sobi terapevtske skupnosti Centra za mentalno zdravljenje v Ljubljani, kjer je bil Nikolaj Cimer štirinajst let tudi laični terapevt, pa toliko bolj. Njegov knjižni prvenec sta uvodoma predstavila Ludvik Sočič in glavni urednik Pomurske založbe Jože Hradiš. Slednji je na zavilni knjigi na 291 straneh zapisal: »Če skušam odgovoriti na pomembno vprašanje, ki se mi postavlja, odkar sem prvič prebral *Netopirja* pod srajco — kako je namreč mogoče, da je lahko doslej nevedeče petro tako prepričljivo spregovorilo — moram poudariti svojo trditve: prvič, da je bil *navdih* za delo posledica skrbnih razmišljanj o izjemno intenzivnih doživetjih, ko je avtor resnično spoznal »dno dna«, drugič pa povsem to, da se je bil Cimer pripravil povsem razgaliti, odvrčati najbolj intimno in hkrati najbolj umazano perilo s svojega telesa in duše. Pri tem pa se je prav tako neustrašno zazrl v svet, v oči bralcev — vse to pa s polnim imenom in primkom podpisal brez najmanjše zadrege. To je brez dvoma tisto, s čimer je Nikolaj Cimer zmagal kot pisatelj — še prej pa kot bolnik.«

Njegov zdravnik, dr. Slavko Zihert, tudi sam avtor strokovne knjige o alkoholizmu z naslovom *Kako se upremo alkoholu*, je na tiskovni konferenci tako reagi-

Prijel sem za ključko javne telefonske govorilnice v neki predmestni četrti. Ta telefonska govorilnica naj bi bila noč moj dom, saj sem v njej nameraval prespati. Spal sicer ne bom, a vseeno bo bolje kot zunaj pod milim nehom. Tu ne bo po meni snežilo, pa tudi strupeno mrzlega vetra ne bom čutil. Ure sicer nisem imel, potrebovala je tako in tako nisem. Že več mesecev mi ni bilo potrebno nikamor priti ob določeni uri. Če sem v mestu slučajno videl kakšno uro, sem pač pogledal, koliko je, bolj iz radovednosti kot iz kakšne potrebe. Ne, že dolgo se nisem več spraševal, koliko je ura. Za mene je bilo pomembno samo se to, da sem vedel kdaj je dan in kdaj noč. Zato je človeku — ki je brez dela, brez doma, ki nima nikogar ob sebi, človeku, ki živi na ulici čez dan, ponoči pa prespi po kletih, na podstrešjih, ali od časa do časa tudi na kolodvorih — ura nepotrebna. Ko sem vstopil v govorilnico, je bila popolna tema. Tudi tokrat se nisem spraševal, koliko je ura. Sicer pa bom, če je v bližini kakšna cerkev, shišal, ko bo ura na zvoniku odpela svojo monotono pesem in jo ponavljala vse do jutra. Use del sem se na mrzla betonska tla in se z glavo naslonil na zaledenelo stekleno okno. Tu je bilo vendarle nekoliko topleje kot zunaj in prav zaradi tega so mi po čelu priče teče kaplje vode.

ral: »Mislim, da sem v zagati, ker naj bi po eni strani dal strokovno oceno knjige, knjiga pa ni strokovna, ampak izrazito dobra izpovedna literatura in bi bila strokovna ocena ravno v tem, da

me je prepričala s svojo izrazno močjo tudi v strokovnosti. Tako prepričljivi opisi sožitja z alkoholom, človekove nemoči, kako pretrgati to vez, so v njej, da so diho med najmočnejše tovrstne zapise v beletristiki. Mislim, da je avtorju uspelo združiti del pričevanja človeka o nekem strokovnem fenomenu, kot je odvisnost od alkohola, s strokovnim pogledom. Mislim, da bo imelo delo dve vrsti bralcev. Tisti, ki je odvisen od alkohola, bo svojo odvisnost z branjem Cimerove knjige bolje razumel in doumel, za kakšno vez z alkoholom gre. Tisti, ki ni odvisen in nikoli ni bil odvisen od alkohola, pa bo v tej knjigi lahko bolje razumel to odvisnost pri drugih ljudeh, ki jo je v bistvu tako težko opisati in nam, ki nismo odvisni, tako težko razumeti.«

S poznavanjem samega sebe, z zavedanjem odvisnosti in zmožnostjo prekinitev te vezi je knjiga pomembna pri pridobitvi samospoštovanja in boljšega razumevanja problema. Na vprašanje, zakaj jo je avtor napisal v prvi osebi, je odgovoril: »Ko sem začel pisati, sem to naredil v prvi osebi in nikoli nisem pomislil na to, da pišem v prvi osebi in da pišem o sebi. To pa verjetno zato, ker sem hotel pisati o sebi in me to pravzaprav sploh ni motilo. Pa tudi dosti lažje je pisati o tistem, kar sem doživel v prvi osebi, kot pa da bi to počel v tretji. Ko pa je bila knjiga zunaj, sem imel na trenutek nekaj pomislek, saj to le niso tako preproste stvari. Le sem zapisal na naslovnici s polnim imenom in primkom in »junak« sem jaz. Tako bo večina ljudi v okolju, v katerem živim, vedela, da sem to jaz in kaj vse sem doživel. To, da bodo vedeli da je bilo z mano huje, kot bi si mislili, me ne moti; če jo bo bral kdo, ki me ne pozna in jaz njega ne, pa me tudi ne bo motilo. Le pri dveh, treh opisih se mi je zdelo, da so preintimni in da se razprodajam, potem pa sem se le premagal. To je bilo le za hip in mi naslednji, pa tudi na današnji dan ni žal, da sem to breme odložil in da so šle te stvari iz mene.«

O občutkih, ki so ga prevevali, ko je knjigo oddal, in po tiskovni konferenci, je bil Nikolaj Cimer iskren: »No, po dolgih letih, ko sem odšel iz tiste jame, ki je bila zelo daleč od doma, sem imel občutek, da me še vedno nekaj tišči in pritiska navzdol, sem se odločil, da pospravim stvari, ki so me umazane tako dolgo morile. Že pri rokopisu me je obdajal občutek, da biato počasi odpada z mene in zdaj, ko je delo izšlo, se mi zdi, da ga ni več dosti ostalo na meni.«

Ker zadnji stavek v knjigi obeta novo zgodbo, bo prvi morda sledila še kakšna Cimerova knjiga, za pričujočo pa je dr. Zdenka Čebašek-Travnik, psihiatrinja terapevka na oddelku za zdravljenje alkoholike v Ljubljani, dejala: »Duše ne moreš zbrisati, moraš človeka celega, »spakivati,« potem pa razvijala misel kako si sicer rojaka Nikolaj Cimer in ona stojita na dveh bregovih prepada in se gledata ter razmišljata.

»Večina prekmurških piscev, za katere je značilna velika izpovedna moč, opisuje rodno Prekmurje. Cimer pa je pridal še iskrenost, tako lastno prekmurškemu človeku, in ji v knjigi *Netopir pod srajco* dodal še drugačen pomen. Razjasnil nam je mnoge skrite dele duševnosti človeka, ki je odvisen od alkohola. Odprl nam je nov pogled na človekovo sožitje in povezanost z alkoholom in moja glavna misel v zvezi s to knjigo je, da ni važno, od kod prihajaš in kje živiš, pomembno je, da razumeš ali da vsaj hočeš razumeti. Seveda človeka, ki je odvisen od alkohola.« Z alkoholiki pa ima veliko opravka, čeprav je prepričana, da tudi treznemu človeku danes ni vedno lahko.

Nikolaju Cimeru je bilo po tiskovni konferenci lažje, saj noči pred njo ni prespal. Tudi tisti, ki bo posegel po njegovi izpovedi, ne bo, saj knjiga *Netopir pod srajco* prevzema.

Brigita Bavčar

LIKOVNO DELO MESECA

Pričujoče je likovno delo meseca marca, ki sta ga izbrala Cankarjev dom in Slovensko društvo likovnih kritikov Ljubljana, Meta Gabršek-Prosenec pa med drugim zapisala: »Že na 13. Bienalu mladih leta 1985 na Reki so se uveljavili prvi nosilci tako imenovanega abstraktnega ekspresionizma. Le deloma primerno poimenovanje tega pojava je hotelo poudariti predvsem vračanje avtorjev k sliki kot avtonomnemu poslikanemu predmetu. Od takrat je ostalo, kljub številnim razmislekom, odprto vprašanje odnosa med slikarstvom naše mlajše generacije in zgodovinskimi oblikami abstrakcije. Čeprav ni mogoče povsem zanikati določenih referenc, nas sam postopek slikanja, ko ena poteza vpliva na drugo in je nastajanje slike »negotora operacija« (J. Denegri, besedilo v katalogu razstave *Kontrolirana gesta*), odvrča od iskanja zgodovinskih citatov. Odločilni pa postajajo trije elementi slike (po D. Kadjeviću): strukturalni, akcijski ali gestualni in asociativni.

TRGANJE VEZI

April bo očitno mesec, v katerem bo tako kot v drugih družbenih dejavnostih potrebno ukrepati tudi v kulturi. Njeno reševanje je še posebej pereče zato, ker je dotok sredstev za izvajanje rednega programa mnogo premajhen. Vzroki so znani: Zakon o omejevanju sredstev za skupno in splošno porabo še posebej prizadeva sredstva za programe, saj je naraven tako, da dovoljuje indeksno rasti na letna obdobja, dotok sredstev Kulturne skupnosti Slovenije pa je med letom izrazito neuravnotežen.

Drugi problem, ki je značilen za kulturo, je ta, da je od letos

Foto: N. Juhnov

vir dohodek delovnih organizacij, le-ta pa je (ker ni periodičnega obračuna) še vedno na lanski ravni, zato stopnja ne prinaša niti zakonsko dovoljenih sredstev. Ob vsem pa ogroža programe kulture čedalje hujše divjanje inflacije, saj je znano, da je v sestavi programov kulture od vseh družbenih dejavnosti največ materialnih stroškov. Vse navedeno povzroča, da organi Kulturne skupnosti Slovenije ne morejo zagotavljati sredstev za izvajanje celotnega programa, ker jim razpoložljiva sredstva omogočajo financiranje osnovnih programov — ki pa so le polovica vseh v republiki.

Poleg neusklajenega dotoka sredstev pa ogroža normalno delo še neusklajena bilanca in pomeni 14 milijard neusklajenega programa za slovensko kulturo prav tako velik problem kot za zdravstvo 500 milijard ustvarjene izgube.

Da je odnos do kulture tudi sicer mačehovski, kažejo zaostajanja osebnih dohodkov v kulturi zaposlenih ter nezadovoljstvo, ki jih preveva. Skupnost slovenskih dramskih gledališč, slovenski zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine ter predsedstvo Skupnosti muzejev Slovenije so s perečim stanjem seznanili predsedstvo Kulturne skupnosti Slovenije, ta pa je sprejela sklep in zahtevalo, da je potrebno problematiko družbenih dejavnosti obravnavati celostno in po enakih kriterijih — predvsem pa enakovredno. Če do srede aprila ne bo nakazanih rešitev, bo izredni sklic in odstop organov v republiški kulturni skupnosti, saj ne prevzemajo nase odgovornosti za nastale razmere ter neizvajanje sprejete kulturne politike, je bilo slišati na zadnji seji predsedstva Kulturne skupnosti Slovenije, ko so razpravljali o pereči finančni problematiki.

B. Bavčar

Analiza Slike Sandija Červka, slikarja iz Murske Sobote ter diplomanta ljubljanske Akademije likovnih umetnosti, nam zelo jasno odkrije pridobivanje teh treh elementov, ki je manj posledica slikarjevega razmisleka kot njegove spontane geste. Morda bi se vsaj načelno lahko strinjali z dvomom reškega kritika Branka Cerovca o popolni »redukciji semantične superstrukture« abstraktnih slik. Tudi slavni Umberto Eco piše v svojih razmišljanjih o informeli (Kultura, informacija, komunikacija), o navzočnosti sistema konotativnih referenc, ki jih odkriva umetnik v materiji, ki jo obdeluje. Pri tem je slika Sandija Červka skoraj vzorčna, saj njen asociativni element izhaja iz

akcije ali bolje gestualnega spomina na njegovo figuralno slikarstvo. Zlomljena poteza, ki artikularno sliko, povsem očitno izdaja svoj izvor. Med seboj odvisna elementa asociacije in akcije-geste Červek podreja strukturi barvne materije, ki je v Sliki odločujoča. Precizna pikturna gradnja povezuje ritem potez, zgoščenih v središču slike in valujočih prek njene roba, v nemirno, a vendarle strogo urejeno likovno polje. Barvno presevanje fingira vlogo svetlobe, ki je nadomestena z različno tonaliteto barvne materije same. Slika ostaja zaprto polje, zid, ujeta energija. In kam vodijo poteze, ki jih preseka slikovni rob? V nov zid, v novo dvignjeno horizontalo.

VALOVANJE VALA

Predstavo ljutomerskih srednješolcev Val, bi lahko označili kot poskus poskusa. Vprašanje je sicer, kateri je pomembnejši, oba pa izhajata iz sedanjega okolja. Val je predstava, ki naj bi temeljila na resničnem poskusu nekega srednješolskega profesorja v ZDA, ki je skušal svojim dijakom dokazati, da fašizem (ni nujno, da gre za to obliko nasilništva, lahko pa ga — zaradi lažjega razumevanja — imenujemo tudi tako) lahko nastane v vsakem okolju, pri vsakem človeku. Odvisno je samo od pravilne izbire metode dela z ljudmi. Dijaki se z vedno čvrstejšim povezovanjem v enoten razred, ki stremi k enotni ideji, v katero so vpleteni simboli fašizma, nadvlade ljudi, prikljanje simbolom in povečevanje vodje, vedno bolj poglobljajo v svoja lastna nasprotja, spoznavajo, da so pri čedalbolj čvrsti povezanosti vedno bolj nemočni, da so ob tem, ko prevzemajo oblast, v bistvu odvisni od tistega, ki jih vodi. Na koncu na pretresljivo krut način spoznajo, da so bili zapeljani oz. da so se pustili zapeljati. To je prvi poskus.

Drugi je lastni režiji mentorice in razredničarke prof. Cilke Jakel. Igre ne igra kulturno društvo Cvetko Golar, ki je tudi zelo aktivno, pač pa razredna skupnost 2. letnika te srednje šole. Zakaj je to pomembno? Tudi igra, katero igrajo, poteka v okviru razredne skupnosti. Profesorica Jaklova je nekatere elemente skušala vtakati v pripravo in izvedbo igre: tesnejša povezanost razreda, večje skupno sodelovanje, stremenje k popolnosti in druge pozitivne izkušnje, ki jih v podobnem poskusu lahko dobimo. Fantje in dekleta so igro sami prevzeli iz nemščine (pri nas v Sloveniji tega teksta še ni), si razdelili delo pri igri, si sami sešili potrebno opremo (zastave, prte...), izdelali vse potrebno za izvedbo igre, skratka — razredna skupnost je živeła in dihala za to igro in se tako nezavedno spustila v poskus, ki pa je bil tokrat pozitivno usmerjen in je v celoti uspel. Mladi so dojeli sporočilo igre, ki so jo igrali. Razumno so se lotili dela in sprejemanja sporočila, ki ga Val vsekakor ima. Vprašanje pa je, ali smo vsi pripravljeni dojeti vse razsežnosti, ki nam jih ta predstava s svojim sporočilom tudi daje? Nekatere izkušnje iz sedanjosti nam pritrjujejo, da je z množicami lahko manipulirati. Obe vzporednici (med resničnostjo in namišljenostjo), ki se nam dandanes (vsaj) pri tistih, ki so si predstavo ogledali) ponujata, sta skoraj zbrisani.

Pravzaprav bi si na koncu želeli še več takšnih poskusov z željo, da naj ne bi izhajali iz resničnosti, ampak bi bili v bistvu antipropaganda samega sebe.

Dušan Loparnik

Perica Martinović in Goran Matović na improviziranem odru male dvorane soboške galerije, v kateri je belina potenciala belino in norost ter čustveni naboj v odnosu Dalija in Gale — v četrtkovi gledališki predstavi.

Foto: N. Juhnov

kulturni koledar

ČETRTEK, 6. APRILA
MURSKA SOBOTA — V dvorani kina Park bo ob 10.30 in 12.00 gostovalo lutkovno gledališče iz Ljubljane s predstavo Svetlane Makarovič: *Sapramiška*.

GORNJA RADGONA — Ob 20.00 bo v kulturnem domu s komedijo *Juhica* gostoval Teatar u gostima, ki smo ga pomotoma napovedali že za minuli četrtek, odpadla pa je predstava tudi pred tem, ko je bila bolezen v ansamblu. Tokrat torej zares!

PETEK, 7. APRILA
GORNJA RADGONA — Ob 16.00 se bo v avli osnovne šole Jože Kerencič začelo medobčinsko srečanje glasbenih šol, na katerem sodelujejo gojenci glasbenih šol iz Murske Sobote, Ljutomer, Lendave in Gornje Radgone.

MURSKA SOBOTA — Ob 18.00 bo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec koncert okteta Vrtnica.

Bogato tradicijo oktetovskega petja na Goriškem je potem, ko je nehal delovati znani Goriški oktet, sklenilo nadaljevati osem mladih pevcev (njihova povprečna starost je 33 let) iz raznih krajev Vipavske doline in Goriških Brd. Prvič so se zbrali leta 1981 z umetniškimi vodjo Anamarijo Jug in od takrat nastopajo v skoraj nespremenjenem sestavu.

Že od samega začetka se Vrtnica udeležuje največje manifestacije primorskega petja Primorska poje, je redna gostja revije primorskih oktetov v Ricmanjih pri Trstu, sodeluje na koncertih Goriški zbori pojo, nastopila pa je tudi na srečanju oktetov v Šentjerneju.

NEDELJA, 9. APRILA

BOGOJINA — V kulturnem domu se bo ob 14.00 začelo občinsko srečanje folklornih skupin.

PONEDELJEK, 10. APRILA

MURSKA SOBOTA — V dvorani kina Park bosta ob 13.00 in 15.30 gledališki predstavi. Mestno gledališče Ljubljansko bo Premeteno dekle najprej predstavilo srednješolcem, potem pa bo predstava za izven.

TOREK, 11. APRILA

LENDAVA — Ob 17.30 se bo v telovadnici osnovne šole Drago Lugačič začela občinska revija otroških in mladinskih pevskih zborov.

razstave

LJUTOMER — V galeriji Ante Trstenjak se s svojimi deli predstavlja akademski slikar Lojze Logar.

»Z velikimi besedami bi se lahko začel uvod v razmišljanje o likovnem svetu ustvarjalca, ki je že skoraj dvajset let ena osrednjih osebnosti v slovenski umetnosti, obenem pa eden redkih posameznikov, katerih delom je znala prisluhniti tudi tujina. A čemu poskušati ukleniti neulovljiv veter iz njegovih poletij in s patino preteklosti zaznamovati živo silo, ki je ne ustavi ne prostor, ne čas in ki lahko nešteliokrat spremeni svoje oblike. Prav tukaj in sedaj žari v taisti enkratnosti nepovrnjivega trenutka spet nova podoba sveta, taistega, ki ga je Lojze Logar prepoznal že od nekdaj, bodisi v poparistični ikonografiji ali v spiritualnosti črnih slik, čeprav je spomin nanje navzoč le še v neobhodni pretekli umetniški izkušnji.« je med drugim na zloženko, ki je izšla ob otvoritvi razstave, zapisala Judita Krivec, slike pa so na ogled do 23. aprila.

LENDAVA — V galeriji Lendava so razstavljene slike akademskega slikarja Nikolaja Beera.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Danielle Steel — ZDAJ IN NA VEKOMAJ (Založba Obzorja), Janez Jezerski-Sokol — ARHIPELAG GO-LI (Cankarjeva založba) in David Taylor — VAŠA MAČKA (Državna založba Slovenije).

VIDETI KOZMIČNO ROJSTVO

Znanstveniki so doslej o nastanku pulzarjev, o nebesnih telesih izjemno zgoščene mase, lahko samo teoretično razmišljali, zdaj pa vse kaže, da se je vesoljska uganja rešila tudi z empiričnimi dokazi.

Mednarodna skupina astronomov je pred kratkim sporočila, da so opazili novorojeni pulzar, ki se je pojavil iz prašnega oblaka, ki je postal po eksploziji supernove, katere rojstvo so ugotovili pred dvema letoma in je pomenilo prvo vrstno astronomsko senzacijo. V resnici se je astronomski kata-

strofa zvezde dogodila pred 170 tisoč leti, vendar so jo astronomi lahko šele zdaj opazovali in merili, ker je svetloba potrebovala toliko časa, da je pripotovala do nas. To je pač najboljša ilustracija strahovitih razdalj, kjer potekajo ti procesi.

V teoriji je bilo že dalj časa znano, da pulzarji nastajajo v eksplozijah zvezd. Vendar astronomi doslej še nikoli niso opazovali rojstva novega pulzarja. Letošnje opazovanje je prvo v vsej zgodovini te častitljivo stare vede.

Prvi pulzar sploh so odkrili leta 1957. Takrat je zbudil veliko zanimanja. Radijski signali so bili namreč tako strogo natančni, da so nekateri strokovnjaki celo pomislili, da gre za sporočila zunajzemeljskih civilizacij. Po tem od-

kritju so do danes astronomi odkrili še več sto pulzarjev in tudi ugotovili, da gre za nebesna telesa z značilnim žarčenjem, nikakor pa ne za inteligentna sporočila oddaljenih civilizacij.

Komaj rojeni pulzar, razumljivo seveda v razmerah opazovanja, se vrti okoli svoje osi tako strahovito hitro, da znaša dolžina dneva na njem samo dve tisočinki sekunde. Če bi šlo za običajno nebesno telo, bi se seveda moral pulzar razleteti, vendar je njegova masa tako zgoščena — čajna žlica pulzarjeve mase bi na Zemlji tehtala 300.000 ton — da ga strahovita gravitacijska sila drži skupaj.

Ker gre za zares izjemen dogodek, astronomi pričakujejo, da bo potrjen še z drugimi opazovanji, sicer bo odkritje stalo vprašljivo.

NJEGOVA NAJLJUBŠA IGRAČA

Otroku je ime Karin, igračka pa Si Belang. Si Belang ni kuža ali muca, temveč sedem metrov dolga boa. Tudi sicer je orjaška Si Belang ljubljena družina, ki domuje na Borneu. O tem, kolikokrat imajo obiske, ni znanega nič podrobnega.

Concorde je star 20 let

Francoška letalska družba Aerospatiale in britanska Aerospace sta 2. marca v Toulousu na jugu Francije praznovali dvajseti rojstni dan nadzvočnega letala concorde, na slovesnost pa so povabili vse, ki so pomagali narediti to letalo, ki mu še zmeraj ni enakega na svetu.

Prvi prototip je prišel iz tovarn Sud Aviation v Toulousu decembra 1967 (sporazum o sodelovanju sta vladali Francije in Velike Britanije podpisali 1962.), concorde 001 pa je prvič vzletel iz Toulousa 2. marca 1969 in ostal v zraku natanko 29 minut.

To nadzvočno letalo so začeli komercialno uporabljati leta 1976, a so ga zaradi naftne krize in nasprotovanja varuhov okolja nehali izdelovati konec 70. let, potem ko so izdelali 18 primerkov (trinajst od njih jih še leti). Uporabljali sta ga (in ga še) sa-

mo dve družbi: Air France in British Airways.

Deset let po tem neuspehu concorde še zmeraj povezuje Pariz z New Yorkom. Polet ne traja več kot tri ure in 45 minut (poleti z drugimi letali trajajo od sedem do osem ur) in družbi Air France in British Airways zagotavlja, da z njimi zaslužita, čeprav drži, da na primer družba Air France porabi za eno uro poleta s concordom 15 do 20 ur za vzdrževanje letala, medtem ko pride na eno uro leta z boeingom 747 pet ur vzdrževanja in za Airbus le tri. A concordu se vseeno ne nameravajo odpovedati. Ker je nafta spet cenejša, mu obetajo še lepo prihodnost in vedno več je poudar, da bi njegovi potomci frčali po zraku še v prihodnjem stoletju.

V holandskem Noordwijkerhoutu je bilo minole dni srečanje policistk iz »vsega sveta«. Med njimi je bilo mnogo lepih deklet in veliko atraktivnih uniform. Na sliki (od leve) policistke iz Tanzanije, Italije, Belgije, Kameruna in policistka iz dežele gostiteljice. Telefonska agencija nove Jugoslavije ne poroča o udeležbi jugopolicajk.

Vsak Kitajec pet dreves

Predsednik kitajske vlade Tian Jiyun ni zadovoljen s pogodzovalno akcijo, ki so jo začeli leta 1981. Takrat so se dogovorili da naj bi sleherni Kitajec, star od 11 do 55 let posadil pet dreves na leto. Na ta način so hoteli obvarovati gozdove. Ugotavljajo pa, da le tretjina prebivalstva, ki bi morala sodelovati pri pogozdovanju, opravi svojo dolžnost in da še zmerom posekajo več dreves kot jih posadijo. Od leta 1949 je Kitajska pogozdila več kot desetkratno površino Anglije. Zdaj je na Kitajskem 0,13 hektara gozdov na človeka.

NISSAN — PRAVA IZBIRA ZA VSE POTREBE

NISSANOV PRODAJNI PROGRAM

- nissan micra 1,0 GL — cena 889.000 jenov (12.500 DM)
- nissan sunny 1,6 SLX — cena 1.065.000 jenov (15.000 DM)
- nissan sunny hatchback 1,6 SLX — cena 1.123.000 jenov (15.000 DM)
- nissan sunny limuzina 1,3 L automatic — cena 1.083.000 jenov (15.250 DM)

TERENSKA VOZILA

- terenski avto nissan patrol 3,3 turbo diesel — cena 2.100.000 jenov (29.500 DM)
- terenski avto nissan pathfinder 2,4 bencin — cena 1.838.000 jenov (25.900 DM)

DOBAVA TAKOJ

Vse informacije: AVTOTEHNA, VARAŽDIN, Braće Radića 16, tel.: (042) 49-466

AVTOMOBIL NISSAN SE ODLIKUJE S SODOBNO KONSTRUKCIJO, ZMOGLJIVIMI MOTORJI, VARČNO PORABO GORIVA, BOGATO DODATNO OPREMO IN KAKOVOSTNO IZDELAVO!

Za življenje se zahvalimo mesecu

Močno magnetno polje varuje Zemljo pred različnimi kozmičnimi sevanji in je zaradi tega veliko prispevalo k nastanku življenja. Če je tako, potem dolgujemo Mesecu zahvalo.

Ameriški inženir za vesoljsko tehniko Jerome Pearson iz Daltona v Ohiju je namreč prepričan, da se je zemeljsko magnetno polje izredno okrepilo takrat, ko sta Mesec in Zemlja pred dobrimi štirimi milijardami let letela zelo blizu drug mimo drugega.

Mesec se je pri tem ujel v Zemljino težnostno polje. Privlačna si-

la, ki je nastala ob tem srečanju, je bila dovolj močna, da je raztopila Zemljino jedro. Zaradi rotacije zemlje so tekoče kovine v njenem jedru ustvarile magnetno polje, ki je približno stokrat močnejše od tistega, ki bi ga pričakovali okoli takšnega planeta, kot je Zemlja.

Pod tem varovalnim magnetnim dežnikom je potem na Zemlji nastalo življenje.

Pred tem je imela Zemlja podobno atmosfero kot jo imata danes Venera ali Mars. Ta primerjava je seveda samo za prispodobo. Razlike med Marsovo in Venerino atmosfero so znatne: Marsova je zelo redka, Venerina izredno gosta.

Malo je takšnih planetov, ki so tako primerno oddaljeni od take zvezde, kakršno je naše Sonce — in samo takšni planeti bi bili lahko zavetje življenja, čeprav imajo teoretične možnosti tudi drugačni.

Po Pearsonovem mnenju Marsu manjka ravno primeren Mesec, ki bi lahko okreplil magnetno polje.

PRVAKINJA ODRAŠČA V DEKLE

Poleti je Louise Brown praznovala svoj deseti rojstni dan. Za tiste, ki so njeno sicer znano ime že zgrešili, naj povemo, da je Louise prvi otrok v zgodovini človeštva, spočet v epruveti. S starši živi v Bristolu. Z leti se ji je pridružilo še na stotine vrstnikov po podobni, nenavadni usodi spočetja.

Čas jim ne prizanaša

Urarska industrija je v večni tekmovalni mrzlici, ki ne prizanaša niti Švicarjem. Kupci so zahtevni, muhasti, radi bi vsak dan nekaj novega, kaj modernejšega. Tako zdaj znamenita švicarska tovarna Patek Philippe predstavlja žepno uro »kaliber 89«. Pravijo, da je najpopolnejša ura na svetu: kaže ure, minute in sekunde, lunine mene, samodejno prilagaja koledar prestopnim letom in za vernike kaže tudi veliko noč. Prototip je seveda izdelan ročno. Napovedujejo, da ga bodo aprila prodali na dražbi v Ženevi. V Španiji pa je mogoče kupiti še sodobnejšo uro. Poleg vsega tistega, kar »znajo« običajne dobre ure, pa ta v nevarnosti še oddaja Morseeve znake.

To je tudi razlog, da so na živo mejo »strah in groza« vrgli oko ne samo lastniki domov, ki žele biti kar najbolj varovani pred zunanjim svetom, marveč tudi vojaka in druge ustanove.

Te žive meje so enako, če ne celo bolj učinkovite od ograj iz verig ali železnih palic, pa tudi cenejše so. Ni jih potrebno vzdrževati. Trajajo okrog 35 let, torej več kot železne ograje.

Preobčutljivi marmor

Blocki najboljšega italijanskega belega marmorja, iz kakršnih je pred štirimi stoletji klesal kipe Michelangelo, niso niti petnajst let vzdržali v vetrovnem, vlažnem chicaškem vremenu z zelo spremenljivimi temperaturami.

Marmorne plošče, s katerimi je obložena 345 metrov visoka stavba družbe Amoco, so se skrivale in popokale, zato jih bodo zamenjali s trpežnejšim ameriškim granitom. Zamenjava obloge bo stala okoli 80 milijonov dolarjev, družba pa namerava tožiti arhitekta in italijanskega posiljalca marmorja za nastalo škodo. Vprašanje kam s 43.000 marmornatimi ploščami, ki so preveč ukrvljene in poškodovane, da bi jih lahko uporabili pri gradnji ali za kipe.

Popaj se ne tepe in ne kadi več

Mornar Popaj, ki je s svojimi risanimi junasti osvojil ljudi po vsem svetu, praznuje 60. rojstni dan. Še zmeraj je brezkompromisni borec proti krivicam, varuh šibkih, predstavnik malega človeka. Četudi nima zmeraj prav, se bori za tisto, v kar verjame, pravi njegov »očec« Bud Sagen-dorf, ki ga oživlja že od leta 1945. Z leti je ta lik z napihnjimi mišicami in nežno dušo postal manj vzpirljiv in zdaj je na dobri poti, da postane bolj liberalen — čisto v skladu s sedanjim časom. Družba King Features Syndicate, ki ima avtorske pravice zanj, sicer ne mora razkriti, kakšen bo Popaj v prihod-

nje. Vsekakor se bo »vrazvilo« njegovo stališče do lepšega spola. Seveda bo še naprej predan Olivi — najpopolnejšemu in najbolj privlačnemu ženskem liku, odkar je nastala serija risank o Popaju. Morda bo tudi Oliva postala samostojnejša, a za Popaja bo zmeraj »srčeca«. Bo že res, če sam avtor Sagen-dorf pravi, da je Oliva najlepša ženska na svetu — razen njegove žene.

V eni od novih risank, ki jih prikazujejo v ZDA, nastopata spremenjena Popaj in Oliva, prilagojena novim časom: Popaj ne pluje več, ne kadi in manj se tepe, Oliva pa poučuje aerobiko.

Živa groza

Žive meje so v okras mnogih domov in stavb, omogočajo pa tudi varstvo, še posebno, ko gre za novejšo vrsto žive meje, ki so jih začeli z velikim uspehom prodajati in saditi na zahodu. Prijel se jih je vzdevek P T, kar je kratica za angleško pomensko zvezo Pain and terror, in ki bi jo v slovenščino še najbolj ustrezno prevedli kot »strah in groza«.

Te žive meje so res strah in groza, če se skušas prebiti skozi nje. Za prijaznim zelenim listjem in prijetnim belim cvetjem se skrivajo do 10 centimetrov dolgi trni, ostri kot britvica. Teh mej ni mogoče preplezati, še manj pa se preriniti skozi nje. Dovolj so močne, da ustavijo tudi terensko vozilo, kot je džip. Skoznje se lahko prebiješ samo z motorno žago.

Posneli so molekulo DNK

S posebnim mikroskopom je skupina kalifornijskih raziskovalcev prvič neposredno in jasno posnela milijonkrat povečano strukturo molekule dezoksiribonukleinske kisline. Novico je objavila revija Science. Molekula DNK v kromosomu celice je nosilec genetskih informacij. Kot je izjavil eden od raziskovalcev, je bilo, odkar sta James Watson in Francis Crick leta 1953 razstavili strukturo molekule DNK vse odvisno od deduktivnega sklepanja, saj sestave molekule niso mogli videti. S posebnim elektronskim mikroskopom pa je mogoče videti tridimenzionalno sliko drobnih stvari tako, kot bi s prstom brali Braillovo pisavo.

TRICIKLI ZA INVALIDE

Poljsko podjetje Romet iz Bydgoszcza se je prvič lotilo izdelovanja triciklov za invalide. V poskusni seriji so izdelali 230 takšnih vozil z vsemi mogočimi pomagali, da lahko kolesar ohranja ravnotežje. Vsa so razprodali in jih že vključili v redno izdelavo.

PIŠTA modruje

Dragi moji vŕvali nej, zgozdilo se je v enoj krčmej. Stirgve vkŭp peideset lejti nej so meli, pa s kartami v rokaj lepou so sedeli.

No, ja, vej domâ mamo telko krija, v menzaj se ešče s smetja ponija. Navajeni smo lekar samo na potice, uvašamo mesou — zbêremo lepotece.

Pravijo, edni so pač bogati; ali tisti se, bogme, morajo znati. Poznan ga ka mâ se zavolê pa vse rožgje — vejke vkŭp poberê.

Edni pa samo iščejo polena, ka drŭjgin mečejo pod kolena. Za takše v življenji bi bole valâlo, naj raj bi se k deli spravili malo.

VESTNIK KMETIJSKA PANORAMA

*Bolezni in škodljivci
na posevkih ozimnih žit*

str. 2—3

Sajenje vinske trte

str. 4

*Škropilni koledar
za vinsko trto*

str. 5—6

*Naprava nasada
sadnega drevja*

str. 6—7

*Pomlajevanje
starih dreves*

str. 7

*Program varstva
vinogradov
in sadovnjakov*

str. 7—8

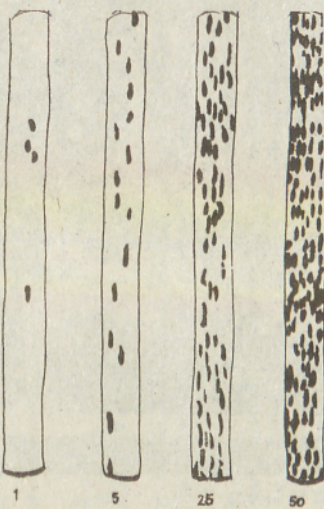

Bolezni in škodljivci v posevkih ozimnih žit

Varstvo žit pred nekaterimi glivičnimi boleznimi

Ukrepi za intenzivno pridelovanje žit vplivajo na spremembo mikroklima (gost sklop — višja relativna vlažnost zraka) in s tem ugodno na pojav in razvoj glivičnih bolezni lista, bili in klasa. To so predvsem poleganje, suzarioza, žitna pepelasta plesen in septorioza. Pojavlja se različno močno, odvisno od sorte, lege in leta, vsako leto pa nam zmanjšajo pričakovani pridelek. Zato moramo pri intenzivni pridelavi žit, kjer želimo čimbolj izkoristiti potencialno rodnost novih sort, zagotoviti preventivne ukrepe, kot so ustrezen kolobar, temeljito preoravanje strnišč takoj po žetvi, setev odpornih ali tolerantnih sort proti posameznim boleznim in s fungicidi varovati posevek.

Zaradi boljšega razumevanja navajam nekaj opisov posameznih pomembnejših bolezni, slikovni prikaz v tej tehniki ni možen.

Odstotek okužbe klasa z rjavo pegavostjo pšeničnih plev (Septoria nodorum)

Žitna pepelasta plesen

To je prav stara samonikla bolezen, vendar v preteklosti ni povzročala večjih gospodarskih škod. Z intenziviranjem pridelovanja žit postaja čedalje pomembnejša, tako da so nujni in gospodarsko povsem opravičljivi njeni zatiralni ukrepi. Okužuje

predvsem ječmen in pšenico, izjemoma pa tudi rž (npr. pred nekaj leti v Istri).

Razširjena je povsod, kjer pridelujejo omenjena žita. Na ječmenu je sedaj poleg rženega listnega ožiga najpomembnejša bolezen, nevarnejša od rje. Povprečno zmanjšuje pridelek za 10 %. Srednje močna okužba zmanjša pridelek za 15–20 %, močnejša okužba pa še bolj.

Začetnih bolezenskih znamenj pri žitni pepelasti plesni ne opazimo prav lahko. Najprej so okuženi osnovni deli listov ali tudi stebila, ko se ti še neposredno naslanjajo na zemljo ali so v njeni bližini. To je posebej izrazito, če je posevek gost ali pregost. Na omenjenih organih se razvije najprej nežna belo sivkasta prevleka micelij. V začetku je rahla kot pajčevina, pozneje pa se zgosti in so blazinice micelija videti kot rahli polegli kosmiči vate. Na miceliju se oblikujejo trosonosci in nespolni trosi — oidiji. Z micelijem, ki se širi, in z oidiji pepelasta plesen postopoma okužuje vse zelene organe žita, zlasti pa listno ploskev in pozneje tudi listno nožnico. Na pšenici so lahko močno napadene tudi plevice, kar je zelo škodljivo, ker ima asimilacija ravno v plevicah poseben pomen v mlečni zrelosti pri »polnjenju« zrn s škrobom. Vutaste blazinice se povečujejo in združujejo. Sčasoma postanejo rjavo sive. Znotraj teh blazinic so drobne temne okrogle tvorbe — spolna plodišča. Če odstranimo micelijske blazinice, vidimo pod njimi drobne nekrotične pege. To je pri ječmenu bolj izrazito kot pri pšenici. Okuženi listi se kmalu posušijo. Pri močni okužbi so s plesnijo pokrita tudi stebila in pleve. Če plesen okuži mlade žitne posevke, kmalu ko sneg skopni, lahko povzroči veliko škodo, ker žito prezgodaj dozori, zrna pa ostanejo drobna in zgubana. Če pa se plesen pojavi v večjem obsegu po cvetenju žita, navadno ne napravi posebnih škod.

RJE

Žitna progasta rja

Žitna progasta rja okužuje pšenico, ječmen, oves in rž. V nasprotju z drugimi rjami ta napada vse zelene dele žita. Razvija se pretežno na bili in listni nožnici, napada pa tudi listno ploskev, plevice, rese, izjemoma pa tudi zrno v mlečni zrelosti. Na vseh opisanih organih se pojavljajo temno rjave prašnate proge — ležišča letnih trosov. Te proge se večkrat združujejo v sorazmerno dolge temne črte. Če je teh vzporednih črt več, da objamajo steblo, je to za bil izjemno škodljivo.

Žitna progasta rja je sorazmerno termofilna v primerjavi z drugimi. Njen temperaturni mini-

mum, optimum in maksimum za kalitev uredospor, okužbe in razvoja micelija v rastlini je najvišji od vseh rj na pšenici. Zato je razširjena tudi v južnih krajih. Za kalitev uredospor je minimum 2° C, optimum med 22 do 24° C in maksimum 31° C. Znotraj tega območja so tudi glavne točke za rast micelija. Toplota v maju in juniju ter obilje in razpored dežja ter megla in rose pospešujejo pojav žitne progaste rje, zato je žito v rečnih dolinah najbolj ogroženo. To so ugotovili že stari Grki, pa tudi pri nas so ljudje to vedeli, kar dokazuje pregovor: Megla je pojedla pšenico.

Pšenična rja

Pšenična rja se pojavlja na pšenici bolj redno kot žitna progasta rja. Zato so tudi škode zaradi nje bolj stalne, čeprav v posameznem letu navadno manjše kot omenjene progaste rje.

Ta rja okužuje predvsem list, pretežno gornjo stran, v manjšem obsegu pa tudi listno nožnico. Ležišča letnih trosov — okrogli, rjavkasti uredospori so podobno kot pri rženi rji brez reda razmetani po listni ploskvi. Združujejo se le redkokdaj, samo v primeru zelo hudega napada. Na listni nožnici se uredospori pojavljajo šele proti koncu mlečne zrelosti. Ko začne pšenica zoreti, nastanejo na spodnji strani listov črna ležišča zimskih spor, ki so pokrita s povrhnjico. Ta rja okužuje predvsem pšenico, živi sicer lahko tudi na nekaterih drugih travah, vendar je to pomembno samo posredno, ker se na njih lahko ohranja v določeni etapi razvoja.

Ječmenova rja

Razširjena je povsod, kjer rastejo samonikle vrste ječmena in kjer pridelujejo ječmen. Ob intenzivni gojitvi ječmena se večkrat pojavi v velikem obsegu. Tedaj lahko povzroči precejšnje izgube pridelka.

Na listih, listnih nožnicah in drugih nadzemnih delih ječmeneve bili se med rastjo pojavljajo drobni, okrogli brez reda razmetani rjavkasto rdečkasti kupčki — uredospori. Ker se povrhnjica nad njimi raztrga, se iz njih sprosti mnogo letnih spor, ki jih veter raznaša na večje in manjše razdalje. Z njimi se gliva širi med rastno dobo. Ko ječmen začne zoreti, se na istih organih oblikujejo rjavo črni prašnati kupčki, ki so prav tako brez reda razporejeni, vendar so v začetku pokriti s celo povrhnjico, ki se raztrga šele pozneje.

Ta bolezen je razširjena na pšenici in izjemoma na rži v vseh krajih po svetu, kjer pridelujejo ti dve vrsti žit. Na splošno so jo šteli za manj pomembno, ker se je včasih močnejše pojavljala le spomladi na listju bilk, ki so tr-

pele zaradi prevelike vlažnosti zemlje.

V zadnjih desetletjih pa je bila ta gliva na vseh naših žitornih območjih zelo agresivna in je povzročala resna obolenja pšenice od vznika do klasenja. Tu in tam je bila ta bolezen najnevarnejša za posevke pšenice. Če se pojavi v bolj zgodnjem rastnem stadiju pšenice, lahko povzroči, da se posuši tudi do 60 % listja. Pri poznejši močnejši okužbi povzroči prezgodnje dozorevanje, kar privede precej zmanjšanja. Pri nas so bile bolj občutljive italijanske sorte pšenice kot sovjetske in sedaj domače, vendar se gliva lahko pojavlja, čeprav v manjšem obsegu na vseh.

Ozimno žito se lahko okuži že jeseni. Navadno pa v večjem obsegu v vlažnih in hladnih pomladih. Najbolj je prizadeto najnižje listje, na katerem se naredijo podolgovate sive pege z izrazito peplnato sredino s številnimi črnimi točkami — piknidiji in temnejšim robom. Včasih pa pri nas v Sloveniji pege niso tako izrazite, ampak je listje kar rjavkasto, kot da bi začelo normalno odmirati, z lupo pa se lahko vidijo tudi piknidiji. V primeru hujših okužb se lahko listje v celoti posuši.

Rjava pegavost pšeničnih plev

Ta bolezen je novejšega izvora. V letih z deževnimi poletji pa je lahko sedaj najpomembnejša in najnevarnejša bolezen pšeničnih klasov. Razširjena je v več kot petdesetih državah južne in zahodne Afrike, Azije, Avstralije, Evrope, Severne, Srednje in Južne Amerike. Večinoma okužuje le pšenico, včasih pa tudi rž in razne samonikle trave.

Gliva lahko okuži bilke od vznika pa do oblikovanja klasov. Okužbe lahko ugotovimo na listnih nožnicah, listnih ploskvah, na bilih in na klasnem vretenu. Končno se okužijo pleve, kjer so bolezenska znamenja najbolj značilna. Najprej se na napadenih organih pojavijo majhne rjave pege, ki se širijo in združujejo. Znotraj peg se pozneje pojavijo majhne rjavo črne točkice, ki so nespolna plodišča — piknidiji — glive.

Gliva preživi čas od žetve do nove setve, pri jarinah tudi zimo, pretežno na senenu, na samoniklih travah, na ostankih žit in na odmrlih (travnatih) plevelih.

Okužena zrna pšenice so bolj ali manj iznakažena, zmečkana in imajo na površju rjave pege. Koleoptile iz takega zrnja vznikli kalčkov so pogosto okužene, kar se vidi po rjavih pegah na njih. Okuženo seme ima manjšo energijo kalivosti.

Listno pegavost in rjavo pegavost plev imenujemo tudi s polstrokovnim izrazom septorija.

Ječmenov listni ožig

V zadnjih letih se močno pojavlja predvsem na posevkih ječmena, ki jih lahko okuži do take stopnje, da ni v njih zdrav niti en list. Sicer pa je to bolezen, ki je bila včasih, kot lahko razberemo že iz imena, razširjena predvsem na rži. Tu imamo zgled bolezni, ki se je v nekaj desetletjih povsem prilagodila na novo gostiteljsko vrsto. Na rži, tudi kjer jo še gojijo, je sedaj rženi listni ožig nepomembno obolenje, na novem gostitelju — ječmenu — pa je postal poleg ječmenove pepelaste plesni najpomembnejša bolezen. Čedalje bolj se širi zaradi pridelovanja za to glivo dovzetih sort ječmena. Povzroča velike gospodarske škode. Zaradi sušenja listov se klasi slabo razvijajo, pridelek pa se lahko zmanjša za 30—50 %, včasih še za več.

Bolezenska znamenja so prav značilna. Na listih opazimo ovalne, 1 do 2 cm dolge pege, ki so najprej vodene, nato modrikasto sive barve. Pozneje postanejo svetlo rjave z izrazito temno rjavim do vijoličasto rjavim robom. Na listu je lahko večje število

peg. Močnejše okuženi listi se posušijo. Gliva okužuje predvsem listno ploskev, listno nožnico, pleve in rese.

Zatiranje omenjenih bolezni je delno omenjeno že v opisih z omejevanjem možnosti razvoja. V agrotehničnem smislu pa je to z uporabo kemičnih pripravkov za varstvo rastlin. Te uporabljamo takrat, ko je to nujno potrebno, izbiramo pa tiste, ki so učinkoviti na večje število bolezni, naše priporočilo pa zajema v trgovski mreži dostopne fungicide.

Žitno pepelasto plesen zatiramo, ko je 25 % rastlin napadenih s plesnijo na zgornjih treh listih, pšenično rjo, ko je 5 % rastlin napadenih, in pegavost plev ter listno pegavost, ko je napadene 10 % listne površine oziroma klasa.

Priporočamo uporabo naslednjih dveh pripravkov:

— bayleton EC 125 ob uporabi 1 l/ha ima zelo dober učinek na pepelasto plesen in listni ožig, dober učinek na rje in slab na pegavost plev in listov,

— tilt 250 EC ob uporabi 0,5 l/ha ima zelo dober učinek na pepelasto plesen, pegavost

plev in listov ter dober učinek na rje in listni ožig,

— spartak 45 EC ima ob uporabi 1 l/ha zelo dober učinek na lomljivost bilk, ječmenov listni ožig, dobro deluje še na septorio in slabše na pepelasto plesen.

Žitni strgač

Žitni strgač je postal z intenziviranjem gojitve žit pomemben škodljivec, ki se čedalje pogostejše množično pojavlja in povzroča škodo. Napada kar 24 rastlinskih vrst, od gojenih rastlin pa je največkrat škodljiv ovsu, pšenici, ječmenu, rži in včasih celo koruzi, med travami pa se najraje loti trpežne ljulke.

Hrošček je dolg 4,4 do 5,5 mm. Telo je podolgovate oblike, vratni ščit je zaokrožen in pri osnovi stisnjen oziroma ožji kot osnova pokrovk. Pokrovke so blesteče modre barve, včasih tudi zelenkaste, z jasnimi vrstami jamic oziroma pik, ki potekajo podolgovato vzporedno.

Ličinke so na hrbtu močno izbočene. Ko se izležejo, merijo 1 mm, pozneje pa zrastejo do 5 mm. Imajo rumenkasto kožo ter rjavo glavo, ves čas pa so ob-

dane s temno lepljivo, sluzasto snovjo izmečkovi in so podobne majhnim polžkom. Jajčeca so eliptična, velika 0,9 × 0,4 mm in jantarno rumene barve.

Žitnega strgača uspešno zatiramo z različnimi pripravki. Zatiranje začnemo, ko imamo 8 hroščkov na m² ali 1 ličinko na 1 rastlino ali ko je 20 % listne površine poškodovane. Med pripravki priporočamo: decis 0,5—0,7 l/ha, actellic 0,5—1,5 l/ha, lebaycid 1—2 l/ha, fastac 0,12 l/ha.

Listne uši

Listne uši se pojavljajo v različnih oblikah (velika, zelena, svetla in čremsina). Napadajo list, lat, klas ali nožnice. Razpoznavanje je zahtevno in se z njim najukvarjajo specialisti, za pridelovalce žit je pomembno, da na pravi način ukrepamo proti njim.

Listne uši zatiramo, ko je napadenih 20 in več odstotkov klasov ali vrhnjih listov v etapi klasičenja oziroma 80 odstotkov v mlečni zrelosti. Upabljamo sredstva: pirimor 0,4—0,6 kg/ha, metasystox 0,8 l/ha ali fastac 0,12 l/ha.

Geza DŽUBAN, dipl. inž. agr.

Obvezno zatiranje prosene (koruzne) vešče

Prosena oz. koruzna vešča je pridelovalcem koruze dobro znani rastlinski škodljivec, ker nemalokrat povzroča težave pri spravilu koruze, stebila koruze so zlomljena, pridelki pa občutno nižji. Koruzna vešča spada med najhujše škodljivce koruze in povzroča vsako leto večjo gospodarsko škodo, zato spada med gospodarske škodljivce, ki jih je potrebno redno in na predpisan način zatirati. Zaradi velike gospodarske škode, ki jo ta škodljivec povzroča, je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije izdal odlok o obveznem zatiranju prosene (koruzne) vešče na območju SR Slovenije (Ur. l. SRS, št. 20/78 in 9/85).

Zaradi uničevanja in zaradi preprečitve širjenja koruzne vešče, kot gospodarsko škodljive na območju SR Slovenije, so pridelovalci koruze dolžni vsako leto najpozneje do 31. marca pospraviti in odstraniti s polja ter porabiti oz. uničiti t. j. pokrmiti, podorati, kompostirati ali sežgati vso koruznico skupaj s štrclji.

Kdor ravna v nasprotju z določbo navedenega odloka, se kaznuje po določbi zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci. Če imetnik rastlin ne opravi predpisanih ukrepov za zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev, lahko občinski upravni organ, pristojen za kmetijstvo in gozdarstvo določi v skladu z določili Zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Ur. l. SRS, št. 16/77) pooblaščenca organizacijo združene

ga dela, da to delo opravi na stroške imetnika rastlin.

Ta prispevek je opozorilo vsem pridelovalcem koruze, ki še niso pospravili s polja lanske koruznice, kajti ravno to koruzinje, ki ga še vidimo na poljih, je močno zarodišče najbolj nevarnega škodljivca koruze. Prispevek je namenjen tudi vsem pridelovalcem koruze, ki so koruzinje že pospravili, da opozorijo sosedo na zatiranje gospodarskega škodljivca. Prijavijo imetnike nepospravljene koruznice kmetijski inšpekciji ali pomagajo pospraviti koruzinje ostarelim ljudem in s tem preprečijo pojav in na-

pad tega gospodarskega škodljivca na svojih novo zasejanih koruznih poljih.

Najbolj učinkovit način preprečitve širjenja koruzne vešče je odstranitev in uničenje koruzinje, ker gosenice prezimijo v spodnjem delu stebila ali še nižje v koccu. Gosenice se zabubijo junija in v dveh tednih vzletijo metulji, ki odlagajo jajčeca na spodnjo stran lista. Koruzna vešča napada razen koruze tudi serek, proso, sončice, fižol, dalije, koprive, idr. Gosenice najprej objedajo listje, kmalu pa se zavrtajo v stebelca in rijejo po strženo navzdol v steblo in v storžih.

Take rastline slabijo, lomijo se stebila in lati. Gosenice škodljivca lahko v začetni fazi zatiramo z insekticidom, vendar je bolj učinkovito in ekonomično, da preprečimo nalet metuljev, oz. prekinemo razvojni stadij škodljivca tako, da jeseni slamo požarijemo čim nižje pri zemlji, preorjemo, pobranimo, zberemo štrclje in jih sežgemo. Slamo pokrmimo ali siliramo, vse ostanke slame sežgemo. Pri zaoravanju koruznice moramo biti dosledni, ker gosenice prezimijo tudi v slabo zaoranem koruzinju.

Zita FLISAR-NOVAK, dipl. inž. agr.

Vzroki za slabši pridelek sladkorja

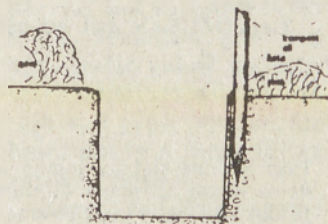
Na manjši pridelek sladkorja po hektarju vplivajo različni dejavniki. Nedosledno izvajanje predpisane tehnologije in zamujanje pri izvajanju nekaterih agrotehničnih ukrepov, še posebej, če so ti opravljeni površno in neakovostno, imajo za posledico slabši pridelek korenov in slabšo kakovost soka. Predvsem z dosledno tehnologijo in gnojenjem na osnovi analize tal je te pomanjkljivosti možno odpraviti. Agrotehničnih ukrepov, ki jih je potrebno narediti jeseni, ne smemo prestavljati na pomlad, ko je zemlja najbolj občutljiva za gaženje, saj zbita zemlja vpliva na vznik in razvoj mladih rastlin. V takšnih pogojih se poveča tudi agresivnost herbicidov, ki rastline bolj prizadenejo. Površine, predvidene za sladkorno peso je zato treba pravilno in pravočasno pripraviti. Zaoravanje hlevskega gnoja in apnenje je treba opraviti avgusta, osnovno gnojenje s

fosforjem in kalijem pa pri jesenskem globokem oranju. Uporaba mineralnih gnojil in sredstev za kalcifikacijo mora sloneti na kompleksni analizi tal. Posebno natančno je treba uporabljati dušična gnojila, priporočena količina pa mora sloneti na analizi tal in uporabi organskih gnojil. Polovico priporočene količine potrosimo ob setvi, drugo polovico pa ob prvem kultiviranju. Če je priporočena količina dušika manjša od 50 kg po hektarju, potem celotno količino uporabimo pred prvim kultiviranjem. Tudi premalo število rastlin na hektar in njihova nepravilna razporeditev neugodno vpliva na količino pridelanega sladkorja. Svoje lahko k temu prispevajo tudi napake pri uporabi herbicidov in pa seveda neakovostno seme, ki prav tako vpliva na neenakomeren sklop.

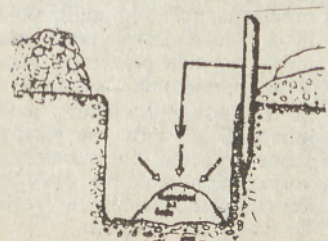
SAJENJE VINSKE TRTE

Sajenje vinske trte je zelo zahtevno in odgovorno opravilo, saj sadimo trto za obdobje dvajset in več let. Najpomembnejši za uspeh sta skrbna priprava zemlje in kakovostna trdna cepljenka. Zemljo moramo pripraviti, pravočasno in vsaj 3–4 mesece pred sajenjem. Važna je globina rigolanja, ki je odvisna od tipa tal in ki naj ne bi bila manjša kot 60 cm. Paziti moramo, da prebijemo morebitno neprepustno plast. Po potrebi pa naredimo tudi drenažo, da odvedemo čez-

POTEK SAJENJA CEPLJENK

Faza 1

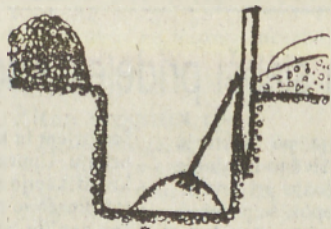

Faza 2

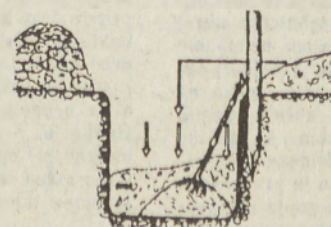
merno vodo, ki bi se nam drugače zadrževala v območju korenin. 10 do 14 dni pred predvidenim časom sajenja zrigolano površino zravnamo s krožnimi branimi in skuliviramo s predsetvenikom, vendar pazimo, da ne obdelujemo premokrih tal. Seveda ne smemo pred rigolanjem pozabiti na založno gnojenje z NPK-jem, količino določimo na podlagi predhodne kemične analize tal in apnjenje, ki pa je odvisno od kislosti tal. Drugi odločilen dejavnik pa so trsne cepljenke, ki jih je tudi priporočljivo že leto prej ali vsaj jeseni naročiti v eni od slovenskih trsnic ali kmetijskih zadrug. Poleg sorti govorimo še o klonih, zaradi katerih je pri deleku večji in stalnejši (kloni pri renskem rizlingu, šiponu, sovinjonu, rulandcu, zelenem silvan-

cu itd.). Za cepljenko je pomembno: dober koreninski sistem (vsaj tri dobro razvite korenine, dolge 20 cm), dobro zaraščeno cepljeno mesto, in da raste iz njega vsaj en poganjek dolžine 30 cm, z razvitimi očesi, brez mehanskih poškodb. Zelo pomembno pa je, kako smo cepljenke uskladiščili, če smo jih prevzeli že jeseni ali zgodaj spomladi. Nekateri namreč pozabljajo, da so cepljenke živa stvar, ki jih moramo vsaj enkrat tedensko pregledati in preverjati vlažnost peska. Posebej občutljive za izsušitev so korenine, pa tudi cepljeno mesto. Cepljenke obrežemo tik pred sajenjem ali parafiniranjem. Rozgo prirežemo na eno dobro vidno oko, ne pa na več oces, kot mnogi grešijo. Prav tako odrežemo osušen štrcelj starega cepiča.

Glavne korenine, ki so na peti podlage, prikrajšamo na dolžino pesti, če podsajamo v star vinograd, lahko pustimo korenine daljše. Tako pripravljeno cepljenko lahko parafiniramo ali pa takoj sadimo. Če jih parafiniramo, pazimo na temperaturo parafina, ki je odvisna od vrste le-tega. Glavo cepljenke in tudi del podlage, pribl. 10 cm, za hipec namočimo v parafin, zatem pa takoj v hladno vodo. Pazimo na debelino plasti parafina na cepljenem mestu, da ni predehela, kar je posledica, da ima parafin prenizko temperaturo. Prednost parafiniranih cepljenk je v tem, da po sajenju ni potrebno napraviti hribočkov nad cepljen-

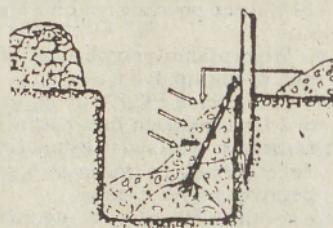

Faza 3

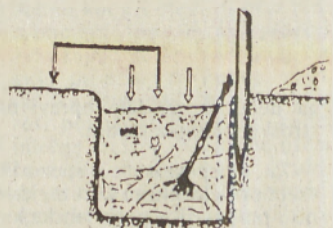

Faza 4

ko, da preprečimo izsušitev. Na delu podlage, ki smo jo parafinirali, pa se nam ne razvijajo rosne korenine. Cepljenke so nekateri vinogradniki zaradi ugodnega vremena trto že posadili, čeprav tla niso bila povsod dovolj ogreta in v mnogih primerih še prevlažna. Če niso tla dovolj ogreta tudi v globini 40 cm (vsaj 6°C), s sajenjem rajši počakajmo. Za-

Faza 5

Faza 6

pomnimo si, da sadimo rajši v pretoplo zemljo in po potrebi zalivamo, kot pa v prevlažno in prehladno. S sajenjem naj bi nekako končali do 25. maja, seveda odvisno od vremenskih razmer.

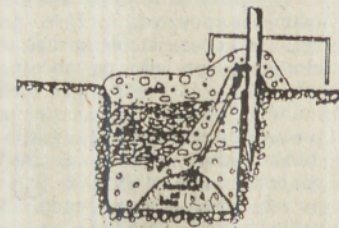
V ravnini, na terasah in na težkih tleh sadimo praviloma plitveje. Korenine obrezane cepljenke so v globini 30 cm. Na nagnjenih zemljiščih, lahkih kamnitih in peščenih tleh sadimo globlje. Cepljeno mesto cepljenke naj bo po končanem sajenju 2–5 cm nad površino tal. Globino sajenja uravnavamo z holj ali manj posevno lego cepljenke, tako da je glava cepljenke ob kolu. Na dno jame premera 40 × 40 × 40 cm nasujemo rahlo prst, pomešano s šoto (biti mora vlažna), biopostom ali biorastom in zatem z rokami oblikujemo kupček. Višina kupčka je hkrati mera za globino sajenja. Korenine cepljenke razporedimo na kupčko v vse smeri.

Nanje nasujemo dobro zemljo in jo potlačimo z nogami. Dobro potlačimo tudi prst med cepljenko in kolom. Če je suša, cepljen-

ko zalijemo z več kot štirimi litri vode pred dokončnim zagrinjanjem. Podlago obdamo s prstjo, da hlevski gnoj ne pride z njo neposredno v stik. Šele nato damo hlevski gnoj (če ga imamo, ni pa nujno). Gnoj zagrnemo in naredimo nad glavo cepiča, če cepljenka ni parafinirana, hriboček, ki naj bo vsaj 4–5 cm nad njo.

Zagrinjajmo rajši višje kot prenizko, saj se bo zemlja ob prvem nalivu sesedla. Če podsajamo v starem vinogradu, kopljimo večje in globlje jame (50 × 50 × 50) in ne dajamo pod korenine ali nad nje zemljo, na kateri so rasli pleveli, ki smo jih več let škropili s herbicidi.

Pazimo tudi, da ne vozimo zemlje z njiv, kjer so bile vsako leto uporabljene večje ali manjše doze herbicidov. Uspeh sajenja povečamo, če korenine cepljenk namakamo 20–48 ur v vodi. Pred sajenjem si lahko naredimo gnojilno mešanico iz 1/3 kravjeka,

Faza 7

Opomba: Skice so povzete iz skripte Posebno vinogradništvo, ki jih je izdala BF Ljubljana VTOZD za agromonijo.

1/3 blata, 1/3 vode in korenine, preden jih damo na kupček na dno jame, namočimo v to mešanico.

Sajenje vinske trte mora biti opravljeno dobro in odgovorno, da bomo lahko čim prej (tretje leto) okusili vsak dan dražjo kapljico tudi iz lastnega vinograda.

Ernest Novak,
dipl. inž. agr.

ŠKROPILNI PROGRAM ZA VINSKO TRTO

Varstveni čas Ukrep	Razvojni stadij	Bolezen ali škodljivec	Priporočena sredstva
1. Predpomladan- sko škrop. sre- di aprila	očesa so napeta iz njih gleda volna	akarinoza eri- noza	olje folidol 0,75 % oleodizanon 1 % ali oleoealux 1 % ali cosan 1 %
2. škropljenje pro- ti pršicam	mladice 2—5 cm	imajo akarinoza erinoza rdeči pajek	thiodan 0,2 % ali neoron 0,2 % nissoron 0,5 % ali apollo 0,04 % ali dicofol
3. škropljenje pro- ti rdečemu list- nemu ožigu	mladice 8—10 cm 4—5 list.	rdeči list. oz. ožig oidij rdeči pajek	dithane 0,2 % folpet 0,2 % ali antracol 0,2 % Cosan 0,3 % neoron 0,2 % ali dicofol
4. 1. Škropljenje proti perono- spori, konec maja, zač. juni- ja	najpozneje, ko so mladice dolge 40 cm, kabrniki so dobro vidni. Napo- ved protiperono- sporne službe	peronospora oidij	antracol 0,2 % ali dithane 0,2 % ali antracol combi 0,2 % folpet 0,2 % cosan 0,3 %
	Napoved!	grozdni sukači	diptere 0,1 % reldan 0,2 % ali folithion 0,15 % ekalux 0,1 % ali Lebacyd 0,15 % ali lactospein WP 0,2 % decis 0,05 % ali fastac 0,02 % ali zolone 0,2 % ali ultracid 0,1 % ali chromorel
5. 2. škropljenje proti peronospori v juniju, 10—12 dni po prejšnjem	pred cvetenjem	peronospora oidij	ridomil MZ 0,3 % sandozan F 0,01 % mikal 0,4 % cimofol 0,3 % baxleton 0,5 % tilt 0,01 % rubigan 0,3 % triflurine 30 WP 0,05 % sythane RE 0,025 %
6. 3. škropljenje proti peronospori junij apolov.	po cvetenju	peronospora + oidij siva grozdna plesen	isto kot pri prejšnjem ronilan 0,1 % rovral pinulin 0,1 % ridan sumilex 0,1 %
7. 4. škropljenje proti perono- spori sredi juli- ja	jagode se razvijajo	peronospora oidij	dithan 0,2 % sandozan F 0,1 % mikal 0,4 % ali cimofol 0,3 % antracol 0,02 % cosan 0,3 % bayleton 0,05 % tilt 0,01 % ali rubigan 0,02 %
8. škropljenje pro- ti peronospori, konec julija	jagode se razvijajo	peronospora	cumpramix 0,35 % ali bakreni antracol 0,3 % bakreni dithane 0,4 % folpet 0,2 %

Napoved!	oidij	cosan 0,3 %
9. 6. škropljenje proti peronospori, do sred. avgu- sta	grozdni sukači	isto kot pri 4 škrop.
	oidij	cosan 0,3 %
	siva grozdna plesen	pinulin rovral 0,15 % ronalan kidan 0,3 % sumilex
10. v primeru mo- čnega napada sive grozdne plesni (vlažna jesen) karence!	jagode se mehčajo siva grozdna plesen	isto kot zgoraj

OPOMBA: Pred vsakim škropljenjem se lahko posveteujete, s strokovno službo tozda Sadjarstvo-vinogradništvo, tel. 21 770, int. 65, 75 (KEUSC-HLER, NOVAK).

Čeprav kakšnih revolucionarnih novosti pri varstvu vinske trte pred boleznimi in škodljivci ni, bi želel opozoriti na nekatere novosti na tem področju. Težnje razvoja so, kot pri vseh kulturnih rastlinah, tudi pri vinski trti v čim manjšem številu škropljenj. Nov pristop k varstvu rastlin imenujemo integralno varstvo, kar pomeni, da z vsemi agrotehničnimi ukrepi prispevamo k temu, da je potrebno čim manj posegov s kemičnimi sredstvi. S tem mislimo predvsem na harmoničen odnos med vzgojno obliko, gnojenjem, sadilnimi razdaljami, obdelavo tal in obremenitvijo trsa.

Prvo škropljenje proti peronospori opravimo z organskimi fungicidi (antracol, folpet, dithane). V času največje nevarnosti za peronosporo uporabimo 2—3 krat sistemične fungicide. Potem pa preidemo na bakrene pripravke. Nekateri vinogradniki še vedno prisegajo samo na baker. Čeprav baker še vedno ima svoje mesto pri zaščiti vinske trte, tudi dobre rezultate je mogoče doseči z njim, pa bi rad dodal, da so rezultati nekaterih naših raziskovalnih institucij pokazali, da je bila na parcelah, škropljenih proti peronospori, celo vegetacijsko sezono samo z bakrom, precej nižja sladkorna stopnja kot na parcelah, kjer so bakrene pripravke uporabljali za zadnji dve škropljenji. Na trsih pa so opazili represiven učinek bakra.

Oidiju vinske trte namenjam pri nas premalo pozornosti. Res je, da v naših krajih napadi te bolezni niso tako močni, kot recimo na Primorskem, kjer so že zaradi vzgojne oblike, prosto visečih šparonov, ugodnejše razmere za razvoj te bolezni. Zato pa nas v posameznih letih bolezen preseneti in je tudi dostikrat celo za kakšne radikalne posege prepozno. Tudi v lanskem letu je bilo na posameznih predelih Goriškega precej škoda. Napake izvirajo iz tega, ker se v borbi proti oidiju ravnamo in prilagajamo škropljenjem proti peronospori. Včasih so ti posledki med škropljenji predolgi, klimatske razmere za razvoj bolezni ugodne in pride do močnega napada. Iz zahodne Evrope pa prihajajo podatki o pojavu rezistentnosti na bayleton. Kot priporočilo bi dodal, da je najbolje uporabljati sistemične fungicide proti oidiju (bayleton, tilt, rubigan, sythane, triflurine), takrat ko uporabljamo sisteme proti peronospori. Nikakor pa ne smemo pozabiti na cosan, kljub temu, da je trenutno dražji od tilta. Poleg oidija zaviralno deluje tudi na pršice (akarinoza, erinoza), ki v zadnjem času povzročajo v nekaterih vinogradih precej škodo. Na tržišču se bo spet pojavil dobro znani karathane, pripravek, ki je dobra alternativa za žveplene pripravke. V primerjavi z njimi ima karathane to prednost, da deluje na patogene gljivice tudi pri nižjih temperaturah, ko je žveplo še neaktivno. In tudi zanj je značilno nekoliko akariocidno delovanje.

Rdeči listni ožig je bolezen, ki se pri nas pojavlja le redko, lokalizira se le na določena območja. Pojavlja se predvsem v vinogradih, na lahkih, nehumusnih, plitkih in prepustnih tleh. Bolezen pa je značilna tudi za nekatere samorodnice. Bolezen moramo obvezno zatirati, ko so mladice dolge 8—10 cm. Ko se bolezenska znamenja že pojavijo, je za zatiranje že zdalej prepozno. Seveda pa ukrepamo le tam, kjer je ta bolezen razširjena.

Se posebej bi rad omenil rezultate zadnjih poskusov, ki kažejo na slabo učinkovitost botricidov (ronilan, rovral, sumilex) na sivo grozdno plesen. V poskusih so dosegli s temi pripravki le 50 % učinek. Vzroke za to lahko iščemo v preuranjeni rabi botricidov in nekaterih drugih agrotehničnih ukrepih, ki imajo za cilj čim večji pridelek. Nekateri vinogradniki

dodajajo enega teh pripravkov že pred cvetenjem in potem k vsakemu škropljenju do konca sezone. Za večjo učinkovitost je potrebno zmanjšati njihovo pretirano rabo in jih uporabljati v kombinaciji s kontaktnimi fungicidi. V Franciji dosegajo boljše rezultate s kombinacijo ronilan + tiram. Pomembna so tudi zelena opravila v vinogradu. Posredno zaviramo razvoj botrytis, če uporabljamo proti peronospori po cvetenju sistemik sandozan F, ki vsebuje 60 % folpeta, za katerega je znano, da zaviralno deluje na botrytis.

Največ novosti je na področju insekticidov. Za zatiranje grozdnih sukačev obstaja cela vrsta insekticidov, vendar mislim, da bi na zdajšnji stopnji ekološke zavesti povsem opustiti ostre insekticide širokega spektra delovanja. Skupina insekticidov, ki zavzema vedno pomembnejše mesto in izpodriva nekatere organske fosforne estre in karbamate, so insekticidi, ki jih po načinu delovanja štejemo med inhibitorje razvoja. To so al-systin, cascade in nomolt. Ob že uveljavljenem dimilinu, ki ga uporabljamo v sadjarstvu. Zaradi velike selektivnosti na koristno entomofauno se vključujejo v integralno varstvo. Uporaba teh pripravkov zahteva več

znanja in poznavanja biologije škodljivca, saj delujejo le v določeni razvojni fazi insekta. Posebno omembo zasluži tudi bioinsekticid, ki je že nekaj časa na našem tržišču. Izdelan je iz glivice *Bacillus thuringiensis* in spada v 4. skupino strupov. Tudi ta preparat je dal z 1 % sladkorno raztopino dober rezultat proti grozdnim sukačem. Na osnovi te aktivne snovi sta pri nas pripravka bactospain in thuricide.

Rdeča sadna pršica ni več takšen problem kot pred leti, ko smo jo s pretirano uporabo ostrih insekticidov nenehno izzivali. Pršica ima več generacij letno in zato je pričakovati ob nesmotrni rabi akaricidov rezistentnost. Dvema dobrima akaricidoma (nisorun, apollo) se bodo pridružili še cascade, andalin, pollo. Bistvo dobrih akaricidov je, da jih uporabimo, ko pajek preseže prag škodljivosti in da je njihovo delovanje čim dolgotrajnejše.

Priloženi škropilni program naj bo samo kot časovna orientacija za posamezne bolezni in škodljivce ter možnost izbire različnih sredstev za varstvo rastlin.

IZTOK KEUSCHLER, DIPL. INŽ.

NAPRAVA NASADA SADNEGA DREVJA

Napravit nasad ni težko, nasad vzdrževati pa je povsem nekaj drugega (tako mislijo holandski sadjarji).

Kadar želimo zasaditi večjo površino s sadnim drevjem, da bi lahko prodajali, je potrebno upoštevati osnovna pravila:

1. ekološke razmere (zemlja, podnebje),
2. lega zemljišča (vzhodna, južna, zahodna),
3. sadimo le eno sadno vrsto — na površino,
4. več sort — zaradi opravevanja (vendar ne preveč),
5. naprava nasada tako, da lahko obdelujemo s stroji,
6. vzgojne oblike prilagojene (podlage)

Priprava zemljišča

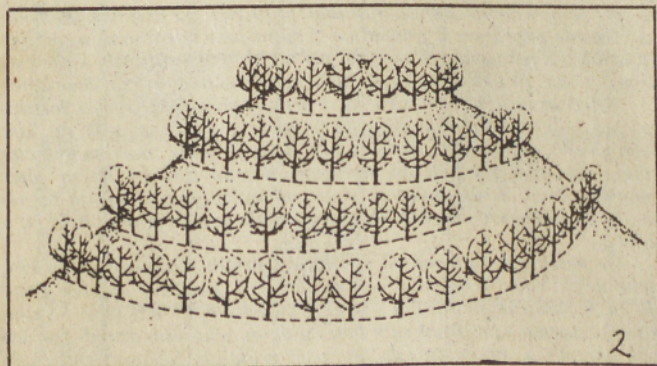
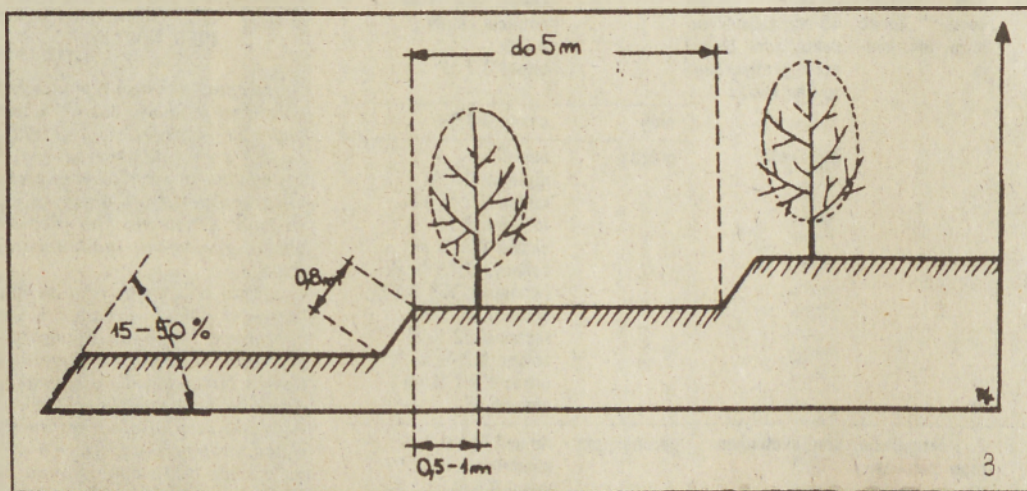
Površino za nasad moramo dobro pripraviti, tako da sadike, ki jih posadimo, dajo čimprej sadike. Ko se odločimo za večji nasad, si moramo najprej ogledati teren (nagib) in se potem odločimo o saditvi. Smer vrst naj bi bile po možnosti sever-jug, tako da so drevesa lepše osvetljena, ves dan. Sam teren nam pove, ali bomo sadili vertikalno ali na terase — terase so dražje. Pred rigolanjem moramo vzeti vzorce zemlje za kemično analizo, tako da na podlagi te izračunamo potrebo po umetnih gnojilih. Obvezno moramo pred vsa-

kim rigolanjem založno gnojiti, tako da pride 2/3 gnojil anorganskih v območje rasti korenin. Rigolamo v različni globini, gle-

de na sadno vrsto. Za jagodičevje (ribez, malina) je dovolj do 25 cm. Moramo pa vedeti tudi, kakšna vrsta zemlje je, kjer bo

IZBIRA SADIK

Predvsem delamo velike napa-ke pri izbiri sadik. Čeprav so sa-

nasad. Na težkih zemljah rigolamo plitkeje (zemljo pa podrahljamo do 80 cm), na lažjih zemljah pa globlje. Za naše kraje prideta v poštev rigolni plug in podrahljavanje, ni pa priporočljivo s planirno desko (buldožer), razen na kamnitih površinah. Najbolj primeren čas za rigolanje je prek leta do jeseni, ne smemo rigolati premokre zemlje. Pred saditvijo potrosimo ostali del umetnih gnojil (približno 1/3) in jih zabramo, zemlje ne pripravljamo s frezo, ker nam razbija strukturo. Po nalivu ali daljšem deževju pa se močno sesede in ni zračnosti v tleh.

NAJPRIMERNEJŠI ČAS ZA SADITEV

Sadno drevje lahko saidmo od jeseni do časa brstenja spomladi.

Pogoj za uspešno sajenje je v tem, da temperatura zraka ne pade pod 0° C. Jeseni je sajenje boljše, da se zemlja oprime korenin, tam, kjer so zime ostre, je boljše sajenje spomladi.

dike drage, so vseeno najpomembnejše, da bo nasad uspel in dal zadovoljiv pridelek. Saditi moramo sadike iz priznanih drevesnic, kakovostne po možnosti brezvirusne. Moramo pa tudi vedeti, na kakšno podlago je sorta ceplja, ker imajo sadike na šibki podlagi slabše korenine, vendar številne. Pred sajenjem sadikam porežemo polomljene korenine, vendar teh ne krajšamo po nepotrebnem. Dobro je, če jih nekaj ur pred saditvijo namočimo po celo v vodo — predvsem, če smo jih imeli prek zime uskladiščene v prostoru, kjer je zračna vlažnost nizka. Koreninski sistem namočimo v raztopino zemlje, kravjeka in vode z 0,3 % kaptana ali ortocida.

Kako sadimo?

Če sadimo na ne zrilogano zemljišče moramo vsaj mesec dni prej skopati večje jame (premer 80 cm, globina 60 cm in jih potem pred saditvijo zakopati tako, da se zemlja sesede. Če imamo zemljo pripravljeno za večji nasad, torej zrilogano, nam ni po-

trebno kopati velikih jam. Ni nujno, da povsod uporabljamo kompost ali druga organska gnojila. Tam, kjer vemo, da je zemlja bogata s hranili in tudi s humusom, ta niso potrebna. Nikakor pa ne smemo uporabljati svežega hlevskega gnoja za koščičarje (višnje, češnje, slive itd.). Če že uporabljamo hlevski gnoj, ga damo v kolobar, ko smo sadiko že posadili, nikakor pa ne na korenine. Hlevski gnoj ne sme v nobenem primeru priti v stik z umetnim gnojilom. Veliko napako tudi delamo, ko sadimo pre-

globoko. Zapomniti si moramo, da naj bo sadika posajena tako globoko, kot je bila v drevesnici. V nasadih jablan, kjer bomo imeli oporo (armaturo ali kol), moramo, sadike takoj privezati s plastičnim vezivom. Če sadimo spomladi, moramo sadike zalivati, predvsem če je sušna pomlad.

Zalivati moramo tako, da bo dobila sadika enkrat več vode (pribl. 5 l), kot pa da zalivamo pogosto z malo vode. Če sadimo drevesa jeseni, jih ne obrezujemo takoj, ampak spomladi. Spomla-

di posajena drevesa pa takoj obrežemo v višino zaželjene krošje. Orehov ob sajenju ne obrezujemo, vse koščičasto sadje pa močneje.

Brez načrta ne smemo saditi!

Ko je teren urejen, naredimo sadilni načrt. Iz njega mora biti razviden način sajenja, število dreves na enoto površine, medvrstne razdalje, razdalje v vrsti itd. Priljučna drevesa jablan sadimo v glavnem v eno- ali dvovrstne pa-

sove. Trojčki pridejo v poštev redkeje, ker trojček zahteva, da je vsako potrebno delo opravljeno pravočasno in pravilno, potrebuje tudi že strokovnjaka, da ohranimo drevesa majhna in da obilno rodijo. Na ravni do 5 % nagiba sadimo drevesa normalno, če se da sever-jug (skica 1).

Na terenu z nagibom od 5 do 15 % v plastnicah (skica 2). Na terenu nad 15 % pa na terasah (skica 3).

Vlado SMODIŠ, inž. agr.

Pomlajevanje starih dreves

Po naši pokrajini vidimo še mnogo dreves, ki bi še lahko dajala sadje in videz pokrajini. Na staranje sadnega drevja vpliva veliko različnih dejavnikov: zemljišče, gnojenje, varstvo pred boleznimi in škodljivci, obrezovanje, podlaga in na njo cepljena sorta ter sadno plemo.

V zbitih težkih zemljah, kjer primanjkuje kisika, korenine ne morejo sprejemati dovolj hrane. Drevesa slabijo, korenine odmirajo, rodnost pada in plodovi so po navadi drobni. Korenine imajo različne zahteve po kisiku v tleh. Korenine marelic in oreha potrebujejo najbolj zračna tla; če pa želimo saditi marelico na težja tla, mora biti cepljena na slivo. Znano je, da sliva raste v težjih tleh.

Primerno gnojena, zdrava, torej oskrbovana drevesa se starajo kasneje kot zanemarjena. Vsako leto moramo praviloma obrezovati, ker jih s tem pomlajujemo. Na bujno rastočih podlagah (sejanec MM 111) je življenjska doba drevesa precej daljša kot na šibko rastočih podlagah. Prav tako je odvisno od sorte, predvsem sorta zlati delišes nam daje v določeni starosti drobne plodove. Različna sadna plemena imajo različno dolgo povprečno življenjsko dobo. Orehi, bruske, cepljene na sejanec in oljke živijo več kot 100 let. Kostanj, jablane in bruske, cepljene na sejanec, in češnje živijo okrog 80 let. Češplje, slive, višnje okrog 40 let, nekatere marelice nad 70 let, vendar v glavnem marelice in bruske, cepljene na kutino, okrog 30 let. Breskve okrog 12 do 15 let in seveda jablane, cepljene na šibko podlago, naj bi bile rodne od 5 do 8 let.

Ko smo pregledali vse te dejavnike, se bomo lažje odločili, ali bomo določeno drevo pomladili ali ga zamenjali z novim. Včasih je za

pomlajevanje skrbela narava (sneg in veter sta lomila veje) ali otroci, ki so lomili veje z zreliimi plodovi, tako je v bližini rane pogoltn mlad poganjek. Seveda vse to zdaj lahko naredi človek. Citiram misel našega kolega sadjarja-pesnika: »Če bi se lahko pomlajeval človek kot drevo z obrezovanjem, ne bi postali nikolli stari.«

Preden se odločimo za pomlajevanje starih dreves, se moramo tudi zavezati, da bomo obrezana drevesa sposobni pravilno vzgajati, to je gnojiti, upogibati mladice, škropiti in seveda naprej obrezovati. Če tega ne bomo delali, je skoraj vse to nepotrebno. Potem le odstranimo stare, suhe in polomljene veje, pokosimo travo pod drevesi in oberemo plodove, kolikot nam jih pač tako drevo da.

KAKO POMLADIMO DREVO?

Že jeseni napravimo pod krošnjo 30 do 60 cm globoke luknje, v katere nasujemo gnojilo NPK. Obrezujemo vedno spomladi, ko ni več nevarnosti zelo nizkih temperatur. Najprej odžagamo vrh, da znižamo višino drevesa, potem odvedemo stranske ogradne veje na položnejše poganjke ali veje. Pobešene veje pa spodrežemo na bolj pokončno rastoč poganjek ali vejo. Kadar naletimo na drevo brez ustreznih poganjkov, skrajšamo veje na taki razdalji, da dobimo obliko piramide. Med letom zraste veliko mladih bujnih poganjkov, katere moramo razredčiti, da jih ne bi bilo preveč. Druge pa privežemo v vodoravne lege, tako da se naslednje leto na njih že razvijejo cvetni brsti. Pri pomlajenem drevesu je nujno narediti zeleno rez. V poznejših letih ravnamo s takim drevesom normalno, upoštevamo vse agrotehnične ukrepe. Tako drevo nam bo dajalo še nekaj let obilo sadja. Lahko pa ohranimo marsikatero staro sorto in z njo popestrimo sortno sestavo plodov za ozimnico.

PROGRAM VARSTVA VINOGRADOV IN SADOVNJAKOV

VINOGRADNIŠTVO

Insekticidi

Olje folidol E 605 (100 gr/l paration + 810 gr mineralnega olja) — uporabljamo ga za zimsko škropljenje vinogradov proti rdeči sadni pršici, ščitastim ušem, kaparju, gosenicam, cvetožerom v koncentraciji 0,5 %, tako da drevo temeljito poskropimo.

Oleo ekalux (30 gr/l kvinalfosa + 80 % mineralnega olja) — za zimsko škropljenje vinogradov v koncentraciji 1 %. Škropimo lahko samo s škropilnicami, ki imajo vgrajene mešalnice tekočine v rezervoarju, in to samo enkrat v vegetaciji.

Olenultracid (100 gr/l metidationa + 350 gr/l mineralnega olja) — škropimo v času mirovanja proti rdeči sadni pršici, vinski pršici, trini ščitasti uši, grozdnemu zavijaču v koncentraciji 0,3 do 0,4 %.

Belo olje (80 % mineralnega belega olja) — uporabljamo ga v času mirovanja proti zimskim južcem rdeče pršice, listnim ušem, kaparju v koncentraciji 3 do 4 %. Spada med manj strupena sredstva za varstvo rastlin.

Pinofos, dipterex SL — 50 (50 % triklorofona) — kontaktni insekticid z globinskim delovanjem proti grozdnemu sukaču v koncentraciji 0,15 %.

Folition (500 gr/l fenitrothiona + 25 % ksilola) — kontaktni insekticid z globinskim delovanjem proti grozdnemu sukaču v koncentraciji 0,1 do 0,15 %. Strokovnjaki priporočajo kombinacijo folition dipterex v razmerju 1:1.

Reldan (234 gr/l klorpirifos metila + 600 gr/l topila ksilola) — proti grozdnemu sukaču v koncentraciji 0,15 do 0,20 %.

Fastac 10 % SC (100 gr/l lalfameritina) — proti pepelastemu grozdnemu zavijaču in rumenemu grozdnemu zavijaču v koncentraciji 0,012 do 0,015 %.

Thindane E 35 (350 gr/l endosulfana) — kontaktni insekticid z globinskim delovanjem proti brstnim pršicam na vinski trti.

Ekalux 25 (250 gr/l kvinalfosa) — proti rumenemu grozdnemu zavijaču in pepelastemu grozdnemu zavijaču v koncentraciji 0,2 %.

Akaricidi

Dikofol E 20 (200 gr/l dikofola) — proti rdeči sadni pršici v koncentraciji 0,15 do 0,25 %.

Neoron (500 gr/l brompropilata) — proti rdeči sadni pršici v koncentraciji 0,05 do 0,075 %.

Nissorun 10 EC (100 gr/l heksotiazokska) — proti sadni pršici v koncentraciji 0,03 do 0,05 %.

Mitac (20 % amitraza) — proti rdeči pršici v koncentraciji 0,2 %.

Fungicidi

Dithane M 45 (70 % mankozeba) — preventivni fungicid proti peronospori vinske trte in rdečemu listnemu ožigu vinske trte. Uporabljamo ga v koncentraciji 0,2 do 0,25 %.

Antracol Cu (45,5 % propineha + 17,5 % bakra v obliki bakrenega oksidolida) — preventivni fungicid proti peronospori vinske trte v koncentraciji 0,25 % oz. 25 gr na 10 l vode pred cvetenjem in 0,35 % oz. 35 gr na 10 l vode za škropljenje po cvetenju.

Folpet 50 (50 % folpeta) — preventivni fungicid proti peronospori vinske trte, sivi plesni vinske trte (botritis) in proti rdečemu listja vinske trte v koncentraciji 0,2 do 0,25 %.

Tilt (250 gr/l propikonazola) — sistemski fungicid proti oidiju.

Mikal (25 % folpeta + 50 % fosetil-Al) — preventivni fungicid proti peronospori vinske trte in sivi plesni v koncentraciji 0,3 %.

Kidan (260 gr/l iprodiona + 330 gr/l mineralnega olja) — uporabljamo proti sivi plesni na vinski trti v koncentraciji 0,3 %.

Rovral (50 % iprodiona) — kontaktni fungicid proti sivi plesni na vinski trti. Uporabljamo ga v količini 1,5 kg/ha oz. 15 gr na 10 l vode na 100 m².

Ridomil MZ 72 WP (10 % metoksila + 64 % mankozeba) — sistemski fungicid proti peronospori in oidiju v koncentraciji 0,25 %.

Sandofan F (20 % oksadiksila + 60 % folpeta) sistemski fungicid proti peronospori v koncentraciji 0,1 do 0,12 % oz. 10 do 12,5 gr na 10 l vode na 100 m². S sistemskimi fungicidi škropimo največ 4-krat v sezoni.

Cosan (80 % elementarnega žvepla) – proti pepelasti plesni na vinski trti v koncentraciji 0,2 % za preventivno škropljenje in 0,3 do 0,5 %, ko se bolezen že pojavi. Deluje tudi na pršice.

Bayleton special (5 % triadimefona) – sistemski fungicid proti oidiju v koncentraciji 0,05 %.

Cuprablau Z (35 % bakra (kompleks bakarahidroksida in kalcijevega klorida) + 2 % cinka) – proti peronospori vinske trte v koncentraciji 0,3 %.

Cupropin (50 % bakra iz bakrovega oksiklorida) – proti peronospori vinske trte v koncentraciji 0,5 do 0,75 %.

Bordojska brozga (20 % bakra iz bakrovega sulfata) – proti peronospori vinske trte, rdečenju listja in črni gnilobi grozdja v koncentraciji 1,5 %. Podobno kot bordojska brozga deluje tudi modra galica (25 % bakra iz bakrovega sulfata).

RONILAN (50 % vinklozolina) – sistemski fungicid proti sivi plesni. Uporabljamo ga v količini 1 l/ha, največ 4-krat v sezoni.

Trifmine 30 WP (30 % triflumizola) – proti oidiju v koncentraciji 0,03 do 0,05 % oz. 3 do 5 gr na 10 l vode na 100 m².

Euparen (50 % diklofluanida) – preventivni fungicid proti peronospori in sivi plesni vinske trte v koncentraciji 0,2 do 0,25 %.

Karathane WP (25 % DINOKAPA) – proti oidiju v koncentraciji 0,08 %.

Delan SC 750 (750 gr/l ditianona) – preventivni fungicid proti peronospori v koncentraciji 0,035 %.

Sumilex 50 WP (50 % prosinidona) – proti sivi plesni v količini 1 kg/ha.

Systhane 12 E (125 gr/l miklobutanila) – sistemski fungicid proti oidiju.

SADJARSTVO

Insekticidi

Olje folidot F 605 – uporabljamo ga za zimsko škropljenje v fazi odpiranja brstov proti rdeči pršici, kaparju, cvetočemu kalifornijski ščitasti uši, listnim ušem v koncentraciji 0,5 % tako, da drevo temeljito poskropimo.

Olje ekalux – zimsko škropljenje proti slivovi ščitasti uši, breskovi ščitasti uši v koncentraciji 1 %.

Olje ultracid – zimsko škropljenje na pečkarih proti kalifornijski ščitasti uši, zeleni uši, rdeči pršici, hruševi bolšci, cvetočemu, zavijaču popkov v koncentraciji 0,3 %. Na koščkih pršic proti listnim ušem, pršicam, breskovi ščitasti uši, slivovi ščitasti uši, breskovemu zavijaču v koncentraciji 0,3 %.

Belo olje – zimsko škropljenje oz. škropljenje zimskih jajčec rdeče pršice, listnih uši, kaparja. Sredstvo je manj strupeno, a prav tako učinkovito. Uporabljamo ga v koncentraciji 3–4 % oz. 1 do 2 % za letno škropljenje.

Folimat LC 50 (575 gr/l ometoata) – sistemski insekticid in akaricid proti listnim ušem, krvavi uši, jabolčnemu zavijaču, tripsu v koncentraciji 0,1 do 0,15 %.

Mitac (20 % amitraza) – insektoakaricid proti hruševi bolšci in rdeči sadni pršici.

Decis (25 gr/l deltametrina) – kontaktni insekticid proti listnim ušem, jabolčnemu zavijaču, breskvineu zavijaču, češnjevemu muhi v koncentraciji 0,02 do 0,07 %.

Rogor (400 gr/l dimetoata) – proti češnjevemu muhi, breskovi muhi v koncentraciji 0,05 do 0,75 %, listnim ušem, tripsu, bolšicam, jabolčnemu zavijaču, breskvineu zavijaču, mineram, kalifornijski ščitasti uši v koncentraciji 0,15 do 0,2 %.

Basudin (20 % diazinona) – proti listnim ušem, tripsu, bolhaču, jabolčnemu zavijaču, kaparju v koncentraciji 0,15 do 0,30 %.

Dimilin, minerin (10 % diflubenzurona) – selektivni insekticid proti mineru, hruševi bolšci in jabolčnemu zavijaču v koncentraciji 0,1 do 0,15 %.

Gusathion (25 % azinofosmetil) – kontaktni insekticid proti jabolčnemu zavijaču, breskovemu zavijaču, mineru, ušem v koncentraciji 0,15 do 0,20 %.

Chromorel D (500 gr/l klorpirifosa + 50 gr/l cipermetrina) – proti listnim ušem in jabolčnemu zavijaču v koncentraciji 0,075 do 0,1 %.

Fastac – proti jabolčnemu zavijaču v koncentraciji 0,015 do 0,018 in breskovemu zavijaču v koncentraciji 0,012 do 0,015 %.

Reldan (234 gr/l klorpirifos metila + 600 gr/l topila kislot) – proti jabolčnemu zavijaču in breskovemu zavijaču v koncentraciji od 0,15 do 0,25 %.

Pirimor WP 50 (pirimikarb 50 %) – proti listnim ušem v koncentraciji 0,04 do 0,06 % ali 0,4 do 0,6 kg/ha s 500 do 1.000 l vode na ha.

Proti rdeči sadni pršici uporabljamo enaka sredstva kot v vinogradništvu.

FUNGICIDI

Dithane M 45 – preventivni fungicid proti škrlupu na jablani in hruškah v koncentraciji 0,2 do 0,25 %.

Antracol, chromoneb (70 % propineba) – preventivni fungicid proti škrlupu v koncentraciji 0,15 %.

Karathane EC (50 % dinokapa) – proti pepelasti plesni v koncentraciji 0,045 do 0,06 %.

Rubigan (12 % fenarimola + 200 gr/l topila solveso 200) – proti pepelasti plesni in škrlupu v koncentraciji 0,03 do 0,04.

Tridal MZ (1 % nuarimola + 61 % mankozeb) – proti škrlupu in pepelasti plesni na jablanah v koncentraciji 0,2 do 0,3 %.

Topas C 50 WP (2,5 % penkonazola + 47,5 % captana) – proti pepelasti plesni in škrlupu v koncentraciji 0,1 % za preventivno škropljenje oz. 0,15 % za kurativno škropljenje.

Pallitop (3,2 % metiram + 48 % nitrotal izopropila) – proti pepelasti plesni v koncentraciji 0,05 do 0,075 %.

Systhane MZ (1,75 % miklobutanila + 60 % mankozeba) – sistemski fungicid proti škrlupu in pepelasti plesni v koncentraciji 0,2 do 0,25 %; systhane 12 E proti pepelasti plesni na breskvah, rji na slivah v koncentraciji 0,035 do 0,05 %.

Baycor WP 25 (25 % bitertanola) – sistemski fungicid proti škrlupu na jablanah in hruškah v koncentraciji 0,05 % za preventivno škropljenje oz. 0,1 % za kurativno škropljenje.

Bordojska brozga S 20 (20 % bakra iz bakrovega sulfata) – proti lukničavosti listja in breskovi kodravosti. Škropimo samo v času mirovanja v koncentraciji 1,5 %.

Cupropin (50 % bakra iz bakrovega oksiklorida) – proti lukničavosti listja in breskovi kodravosti v koncentraciji 0,5 do 0,75 % v času mirovanja.

REGULATORJI RASTI

Alar (85 % daminozida) – zavira rast, povečuje in izboljšuje pridelek (večja izenačenost in boljša obarvanost plodov). Uporabljamo ga v količini 1 do 2 kg na ha, 2-krat po cvetenju. Podobne lastnosti ima tudi nov preparat **cultar**.

Ethrel (480 gr/l etefona) – v nasadih višeni 0,5 do 0,7 l/ha. Škropimo v začetku zorenja plodov in dosežemo izenačeno zorenje in lažje obiranje plodov.

HERBICIDI V VINOGRADNIŠTVU IN SADJARSTVU

Reglone (140 gr/l dikvat) – kontaktni herbicid proti širokolistnim in travnatim plevelom. Deluje kot desikant. Uporabljamo ga v količini 4–6 l/ha, ko pleveli dosežejo 10 do 15 cm višine.

Gramoxone (20 % paraquat) – proti enoletnim travnim in širokolistnim plevelom, kakor tudi proti zelenim delom večletnih plevelov v količini 3–5 l/ha, ko pleveli dosežejo 15 cm.

Simapin, simazin, radokor (50 % simazina) – proti večini širokolistnim in nekaterim travnatim plevelom v nasadih starejših od štirih let v količini 4–6 kg/ha. Spomladi po obdelavi tal, a pred vznikom plevelov.

Racer 25 EC (250 gr/l fluorokloridona) – proti večini enoletnih širokolistnih in nekaterih travnatih plevelov v mladih nasadih (1–3 leta) v količini 1–3 l/ha, v starejših nasadih (prek 4 leta) v količini 4 l/ha, spomladi pred vznikom plevelov ali takoj po njem.

Starane 250 (250 gr/l fluroksipira v obliki metil heptil estra) – proti odpornim širokolistnim plevelom (slak, Rumex spp., Rebus spp.) v količini 1,5 do 2 l/ha, ko so pleveli v fazi intenzivne rasti.

Roundap, cidokor, glifopin (480 gr/l glifosata v obliki izopropilaminosoli) – neselektivni sistemski herbicid proti eno-, dvo- in večletnim travnatim in širokolistnim plevelom v količini 2 do 4 l/ha za enoletne, 4 do 8 l/ha za večletne, 8 do 12 l/ha za odpornejše plevelove z globokimi koreninami. Škropimo, ko imajo pleveli dobro razvito listno maso. Paziti moramo, da sredstvo ne pade na zelene dele vinske trte ali sadnega drevja. Ne uporabljamo ga v mladih nasadih.

Hyspray (800 gr/l polietoksietilenamina + 170 gr/l izobutanola) – uporabljamo ga kot dodatek herbicidom na bazi glifosata. Z uporabo hyspraya povečamo učinkovitost sredstva in zmanjšamo njegovo porabo za 40 %. Proti enoletnim travnim in širokolistnim plevelom v količini 5 l/ha z 1 do 2 l roundapa, proti večletnim plevelom 5 l/ha s 3 do 4 l roundapa, proti odpornim plevelom 5 l/ha s 5 do 6 l roundapa.

Ustinex special (47,5 % amitrola + 24 % diuron + 16 % MCPA v obliki Na soli) – proti enoletnim in večletnim plevelom, ko dosežejo 10 do 20 cm v nasadih starejših od 4 leta v količini 10 kg/ha.

Devrinol WP 50 (napropamida) – spomladi pred vznikom plevelov ali po obdelavi zemljišča v količini 7–10 kg/ha z zadelavo na 2–5 cm. Paziti moramo, da sredstvo ne pride na zelene dele vinske trte ali sadnega drevja.

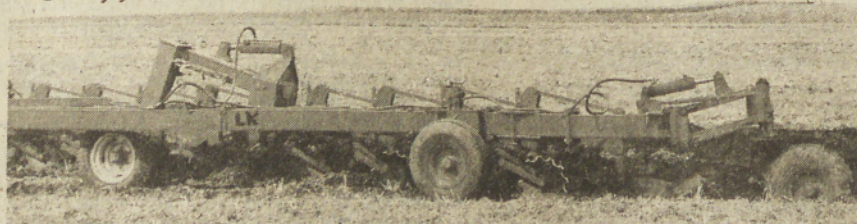
Ronstar (250 gr/l oksadiazina) – kontaktni herbicid, ki ga uporabljamo v količini 8 l/ha. Škropimo, ko slak razvije 10 do 12 listov. Sredstvo ne sme priti v stik z zelenimi deli vinske trte in sadnega drevja.

Goal (23,6 % oksifluorfen + 42,5 % topila kislot) – v nasadih, starejših od 4 let, proti enoletnim travnatim (2 do 3 liste) in širokolistnim plevelom (4 do 6 listov) v količini 6 l/ha. Proti večletnim plevelom (40 do 50 cm) v količini 5–6 l/ha. V mladih nasadih (1 do 3 leta) proti enoletnim travnim in širokolistnim plevelom 3–4 l/ha.

Milena Cizerl, dipl. inž. agr.

FRANCEKOV
PREMIŠLAVANJE

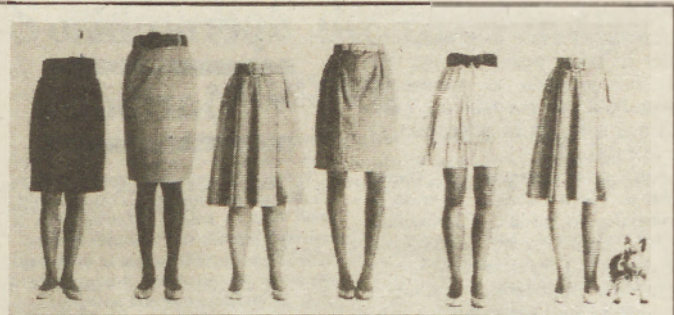
– Svetujejo nam, da se je treba držati vseh strokovnih navodil

– Če želiš delati brez izgube, ti jaz svetujem, da se jih ne držiš.

KATERO KRILO JE PRAVO?

Katero krilo poudari ali skrije morebitne lepote napake na nogah. Poglejte si na fotografiji.

— DOBRO JE VEDETI —

Alkohol grize od znotraj

Človek, ki popije več, kot prenese, bo drugi dan to plačal z glavobolom, slabostjo in veliko žejo. Zakaj je tako in kaj lahko storimo zoper to nadlogo?

Kaj se pravzaprav dogaja v telesu, če popijemo preveč alkohola? Alkohol prodira v kri skozi ustno sluznico, želodec in črevesje. To se dogaja toliko hitreje, kolikor močnejša je pijača, ki jo pijemo in kolikor manj pojemo. Razlike med ljudmi glede na vzdržljivost so velike, razlike pa so tudi v dnevih, ko pijemo. Pomembna je tudi telesna teža in splošno psihično stanje v času, ko pijemo. V stresnih primerih deluje alkohol hitreje kot takrat, ko smo umirjeni. Toda pri vseh ljudeh, visokih in nizkih, debelih in suhih, traja razkranjanje alkohola v telesu enako

dolgo. Zaradi tega se lahko z veliko natančnostjo izračuna količina alkohola v krvi voznikov v trenutku avtomobilske nesreče, čeprav se vzorec krvi vzame tudi nekaj ur pozneje. Skozi jetra in ledvice, kožo in dihanje se alkohol izloča iz telesa s hitrostjo od 0,1 do 0,2 promila na uro.

Alkohol deluje naravnost na želodčno sluznico, to povzroča bolečino in pri občutljivih ljudeh tudi vnetje želodčne sluznice. Alkohol deluje tudi na pankreas in zmanjšuje količino sladkorja v krvi, to pa povzroča občutek slabosti, omamljenosti in drgetanja. Alkohol deluje s posredovanjem krvi na osrednji živčni sistem v možganih, na žlezo hipofizo in krvne žile. Manjša količina alkohola lahko deluje spodbudno, večja pa

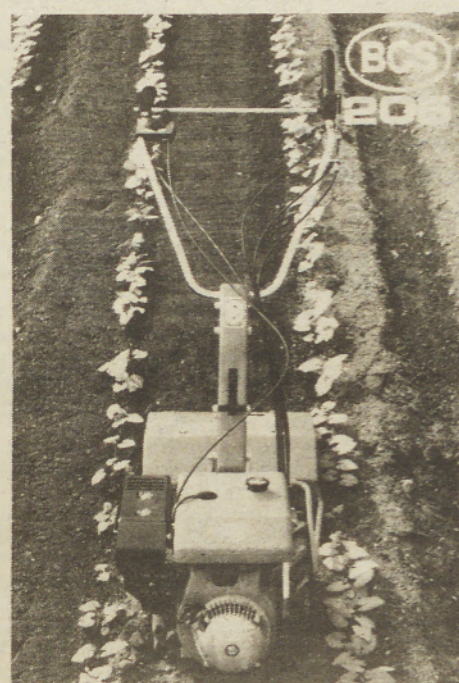
GOVORICA GLUHONEMIH

Matsushita Electric Industrial je družba, ki je postavila računalnike v službo gluhonemih. Strokovnjaki so oblikovali poseben program, ki z grafičnim prikazom uči govoriti. Z oblikami, ki se prikazujejo na majem zaslonu, si gluhonemi pomagajo, ko poskušajo pravilno izgovoriti besedo. Zadeva je pripravljena tako, da je podobna prijetni računalniški igrici, pri kateri pravilno visoki ali nizki zvoki, ki jih izgovarja gluhonemi, »pojedó« premikajoče se črte, nepravilno izgovorjeni pa ne. Pravilnost učenčeve govorice nadzoruje poseben mikrofoni, ki ga učencu pritrdijo na vrat.

Ugoden nakup

motornih
kosilnic BCS
601 do 622 in
motokultivatorjev

PRODAJAJO:

AGROTEHNIKA —
GRUDA

Murska Sobota,
Titova 25, tel. (069) 21 381

PRIMEX —
PRIMORJE EXPORT
PREDSTAVNIŠTVO
Maribor, ulica 10.
oktobra 9, tel.
(062) 24 146

NOVA GORICA p.p. JUGOSLAVIJA
65000 NOVA GORICA, Vipavska cesta 13

VZGOJA OTROK

Ima otrok dovolj spanja?

Mnogi starši se bojijo, da njihovo dele premalo spi. Vzemirjeni so, ker se dvetleten otrok umiri v postelji šele okrog devetih zvečer ali ker trileten popoldne sploh noče več spati. Še bolj jih zaskrbi, ko od drugih staršev slišijo, da njihov otrok, ki je prav toliko star, že okrog sed-

mih trdno zaspi in se vse do jutra ne prebudi. Večinoma so skrbni, povezane z otrokovim spanjem, odveč.

Znanstveniki so raziskovali otroško spanje in skušali dognati, koliko ur povprečno potrebuje otrok pri tej ali oni starosti. Toda

te številke so povprečje. Vsak otrok ima svojo potrebo po spanju, prav tako kakor jo imajo odrasli. Nekateri novorojenčki prespijo samo 12 ur (razdeljenih na 24 ur) in se lepo razvijajo. Drugi pa morajo spati najmanj 18 ur.

Kako naj starši ugotovijo, koliko spanja natančno potrebuje njihov otrok? Še zmerom velja, da potrebuje toliko spanja, kolikor si ga vzame. To velja seveda le, če ga pri tem nič ne ovira, da otrok lahko spi tako dolgo, kolikor ga je volja.

Kadar nas popoldne tišči čevlji, dobesedno živimo na veliki nogi. Ne zato, ker bi živel razkošno, ampak zato, ker živimo lagodno. Premalo se potrudimo za gibanje. Predolgo stojimo pri delu, morda v avtobusu, kjerkoli, in v stopalnih se nabira tekočina.

Stopalo se poveča — tako da je kak dan tudi za centimeter daljše. Zato bi

morali čevlje kupovati popoldne, nikakor pa ne zgodaj zjutraj. Čevljarji, ki izdelujejo čevlje po meri, vedo povedati, kako je s to rečjo. Odjemalcu ali odjemalki vzamejo mero popoldan, ko pa pridejo popoldan večje pomeni, so premajhni. Dandanes izdelujejo čevlje tudi iz zelo mehkega usnja, a zato še ni rečeno, da se bo čevlji na stopalu raztegnili toliko, da ne bo več tiščali. Posebno ženske z majh-

nimi stopali veliko pretrpijo, če hočejo »uhoditi« premajhne čevlje. Ker nimajo pod kožo skoraj nič maščobnih blazin, jim čevlji pritiska prav na majhne in zelo občutljive kosti stopal. Ženske, ki si želijo, da bi bila njihova obutev čim manjša in torej elegantnejša, si prej ali slej za zmerom pokvarijo stopala pa tudi preveliko obuvajo ni zdravo. Noga nima opore in jo meče, zdaj naprej, zdaj nazaj.

KAKO LAHKO ZAVARUJEMO KOŽO?

Lasnice, prstani in ogrlice, s katerih odpade pozlata, lahko povzročijo zelo neprijetno kožno alergijo, ki pa se ji lahko izognemo ali jo vsaj ublažimo.

Najuspešnejši način je izogibanje vsakršnemu dotiku s kovinskimi predmeti, ki vsebujejo nikelj. Če tega ne morete ali nočete narediti, upoštevajte nekaj uporabnih nasvetov.

Zadržite in različne nikljaste zaponke podložite s kosom blaga in tako preprečite dotik s kožo.

Namesto kovinskih okvirjev izberite za očala take, ki so prevlečeni s plastiko.

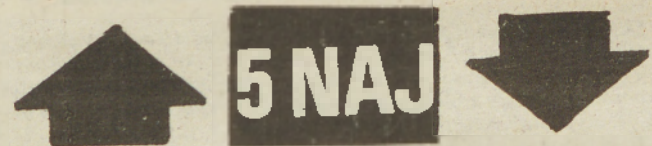
Če imate rahlo alergijo, premažite nakit s prozornim lakom za nohte in preprečite reakcijo.

V 14- in 18-karatnem zlatem nakitu je manj niklja kot v ceneni bižuteriji. Nekateri ljudje lahko brez težav nosijo kakovosten zlati nakit, medtem ko dobio od cenenejšega izpuščaj.

Ne obupavajte, če vam nakit povzroča težave na vročini, ko je koža vlažna. Morda ga boste lažje prenašali, ko bo hladnejše.

Ohlapen nakit lahko olajša stanje, ker zmanjšuje trenje in pritisk, ki povečuje alergijsko reakcijo.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, ob petkih v oddaji 21-232.

1. Oženil se bom — Magnet
2. Od Murske do Kopra — Don Juan
3. The first time — Robin Beck
4. Requiem — Džordže Balašević
5. Superstitious — Europe

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi fi videostudijem na Kidričevih 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5. naj.

Oddaja 21-232 je na sporedu Radia Murska Sobota ob petkih od 18.00 do 19.00 (UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz).

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripiše k novi risbi pošljite najkasneje do četrta 13. aprila na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripiše honoriramo.

- Ti bom že jaz zbil z glave tiste neumnosti o mitingih in sendvičih pri nas (JaMa)
- Tako se godi tistim ki čez sosedove plotove skačejo (Marija)
- Kaj bi tekla kot raketa, saj pasji život obema se obeta (Vomer)
- Hudiča, še lasten pes me treznega ne prepozna (Tinč)
- Minilo so tisti lepi časi, ko so nas grizli le psi. Sedaj se grizemo sami med sabo (JaMa)

SESTAVIL MARKO KAPAST	STROJ NA ELEKTRIČ- NI POGON	POPEVKA- RICA IZ ZRN	KLEŠČE ZA KODRA- NJE LAS	DELAVEC V APRETURI	FRANČOSKI SREDNJE- VEŠKA PEŠEN	DEL TELESA S POSEBNO FUNKCIJO	MESTO NA SEVERU ZAMBIE
SINTETIČ- NO VLAKNO							
PANTER							
IT. PEVEC ZABAYNE GLASBE (SERGIO)							
PEČENA SVINJSKA ZAREBR- NICA					ALUMINIJ MESTO V SEVERNI SPANJA		
ZNAK ZA ŠAHOVSKO TROJNAVO		IGRSKA BOGINJA STUDENT IBERISTIKE					
DEL SVINJSKE GLAVE						NAKLEPI NAMERE	STARO- PERZJSKI DUM ZLA
GOŠČA USEDLINA							
AVTOMO- BILSKA OZNAKA MESSINE			OTOK V SREDNEM JADRANU	JUŽNO- AFRIŠKA REPUBLIKA KASPAROV			
JAPONSKA UMETNOST PAPIRNATH FIGURIC							
IGLAVEC					EDOUARD MANET ITALJANSKI SPOLNIK		
NABRUŠE- NOST							
OZEK KONEC POLOTOKA			HRVAŠKA FILMSKA IGRALKA (RINČE)				

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: oproda, zlatnik kantina, Oss, NUK, stoja, t, rima, ME, ČK, skaj, naslada, O, Aire, sat hr, trihina, oredal.

Zbolelo je, zbolelo glo- boko v srcu

Iz zemlje so pokukali prvi zvončki in naznanjali veselo pomlad, pomlad življenja. Le v naših srcih je kljuvala boleš- žalost, bolečine in izgube naše drage ravnateljice Milice.

Daljša časa smo se trudili, da bi bilo slovo čim bolj prisrčno. Spominska knjiga je krožila po razredih z uvodnimi mislimi: »Od vas smo dobili mnogo to- pline, dobrote, mnogo člove- čnosti. Za nas boste še dalje spoštovana, cenjena, čuteča in dobra tovarišica.«

Prisel je petek. 11. 3. 1989, žalosten, ganljiv, petek slove- sa. Vsakdanje pot smo ji posuli z zvončki. Čakalo je 157 utri- pajočih src, 157 mladih duš.

Ob njenem prihodu v šolo je zadonela pesem. Došlo doba, da se rastanemo. Po licih tova- rišice, tovarišev in slehernega učenca so privrele solze, solze bolečine, solze velike izgube. Zbolelo je, zbolelo je globo- ko v srcu in nas stiskalo. Go- vor, ki nam je privrel iz dna sr- ca, je izražal našo bolečino, našo zahvalo. 35 nageljčkov ter 157 zvončkov je povedalo vse tisto, česar naše mlade du- še, mlada srca niso mogla po- vedati. Tov. ravnateljica ob svojem govoru zahvale in pre- senčenja ni skrivala solz, solz velike ljubezni do nas. Stisk rok, poljub slehernemu učencu je izprical stisko in veliko ljube- zen.

Solze so še dalje padale. Odsli smo v razrede z željo, da bi bilo čim manj tako bolečih sloves.

Naša želja je, da bi tov. Mi- lici cvetel jesenski vrt z vso le- poto življenja in da bi še dolgo zdrava, srečna uživala sadove svojega bogatega, plemenitega pedagoškega dela.

DENIS VOURI, 7. b,
OŠ DOBROVNIK

V DOMU OSKRBOVANCEV

V okviru družbeno koristnega dela smo vnesli skrb za starejše ljudi. Zato smo šli na obisk k babici Ungerjevi v Dom oskrbovancev v Rakičan. Nesli smo ji pecivo in cvetje.

Babica je bila zelo vesela. Ponudila nam je kekse. Priporočila nam je o svoji mladosti in šolskih doživljajih. Pokazala nam je sli- ke vnukov, pravnukov in rejencev. Popeljala nas je po domu in nam razkazala prostore, kjer oskrbovanci bivajo.

Babica Ungerjeva se nam je zahvalila za obisk, mi pa smo ji za- želeli dobrega zdravja in obljubili, da bomo še prišli.

Učenci 4. a razreda,
OŠ Prekmurske brigade,
Murska Sobota

Pomladi se veselimo, ker:

- se začne prebujati narava,
- je vse v cvetju,
- se porajajo nove ljubezni,
- je veliko sonca,
- je vse zeleno,
- je to najlepši čas za ljubezen,
- se začnejo dela in ker
- za pomladjo kmalu pride pole- tje.

Učenci dopisniškega krožka
OŠ Kapela

Nedeljsko dopoldne

Bilo je nedeljsko dopoldne. Sedeli smo pri zajtrku. To se do- gaja le dvakrat na teden. Tisti dan je bila mama izredno dobre volje. Pogovarjali smo se in sme- jali. Ko je mama vprašala, kaj bi skuhal, je imel vsak svojo željo. Postala je žalostna. Po pogovoru so se mi po glavi rojevale čudne misli. Poklical sem sestro in ji povedal, kako bi mamam danes presenetila. Ko je mama mesila potico, naju niti opazila ni, kako sva si razdelila delo. Sestra je za- lila rože, nahanjala muco in psa. Jaz pa sem očistil vse čevlje, po- metel stopnišče in skuhal krom- pir. Ko je mama vse to videla, je bila presrečna. Vsi pa smo bili zadovoljni.

Boris Šlihthuber, 4. b,
OŠ Edvard Kardelj,
Murska Sobota

Naša gledališka predstava

Na šoli imamo veliko različnih krožkov. Tudi jaz jih kar precej obiskujem. Eden takih je tudi dramski krožek.

Obiskuje ga kar precej učen- cev, predvsem iz višjih razredov. Letos smo z mentorico, Vando Novak, pripravili Goltjevo igro Jurček. Učenci smo bili še začeti- tniki. Seveda smo že nastopali, toda ta igra je bila veliko več od prejšnjih nastopov.

Tovarišica nam je razdelila vloge in takrat se je začelo resno delo. V začetku ga vsi nismo je- mali resno, zato smo bili na va- jah večkrat neposlušni. Tedaj je tovarišica rekla, da bomo s to igro nastopali v Ljutomeru na Naši besedi. Vaje smo imeli sko- raj vsak dan. Na odru je nasto- palo dvajset učencev. Tisti v glavnih vlogah smo morali znati veliko besedila.

Predstava je bila razdeljena na štiri dejanja. Jaz sem nastopala v tretjem in četrtem. Imela sem na- logo, da prinesem na mizo jedi, ko me pokliče zlati zvonček. Kot ste lahko sedaj ugotovili, je vse- bina bolj pravljična. Govori o dečku Jurčku, ki mu veter odne- se moko, za povračilo pa mu po- dari čarobne predmete. Seveda se najde tudi nepridiprav, ki bi si jih rad prilastil. Vse skupaj se za- pleta in na koncu konča s »ko- nec dober, vse dobro.« Časa za pripravo te igre smo imeli zelo malo. Tovariš za likovni pouk nam je pri vsem velik pomagal, saj nam je naredil kulise in druge pripomočke.

Da bi se na velikem odru v Ljutomeru laže znašli, smo imeli dan pred nastopom na Naši be- sedi generalko na domačem odru. Takrat je imela svojo vlogo tudi trema. Toda vse se je dobro končalo in vsi s tovarišico vred smo bili veseli, ko smo videli, da je igra ugajala tudi občinstvu.

Naslednji dan, bila je sredo, je bil naš veliki nastop pred večjim občinstvom, pred ocenjevalno komisijo in na večjem odru.

'MOJA TOVARIŠICA'

Tovarišica je zelo lepa. Ima me rada. Ona me uči in jaz jo ubogam. Moram redno hoditi v šolo in se pridno učiti.

Vesna Grah, 3. a,
OŠ Prekmurske brigade,
Murska Sobota

Obiskali smo operno hišo v Mariboru

V šoli sem zvedela veselo novico, da bomo petnajstega februarja obi- skali operno hišo v Mariboru in si ogledali predstavo Prodana nevesta.

Težko sem pričakovala ta dan, kajti doslej še nikoli nisem videla opere v živo. Odpeljali smo se z avtobusi.

Navdušenje je raslo iz minute v mi- nuto. Ob vstopu v operno hišo mi je zastal dih. Že sam prostor je kazal ne- ko veličino, nekaj enkratnega. Pred- stava se je začela, jaz pa sem skoraj pozabila, kje sem. Mislim, da so me bile same oči in ušesa. Vsi ti igralci so bili nekaj edinstvenega, kot neka nad- naravna bitja, v katerih si lahko videl le njihovo posebnost in resnično pre- danost gledališkemu poklicu.

Prvič sem videla opero v živo in od tam odnesla prijetne vtise. Še dolgo se bom spominjala tega lepega, en- kratnega doživetja ter močno želim in upam, da ne zadnjega.

Klaudija Šek,
OŠ Edvard Kardelj,
Murska Sobota

Nataša Belec, 7. raz.,
OŠ VERŽEJ

Trema pred spraševanjem

Bilo je lepo spomladansko jutro. Začenjala se je prva ura.

V razred stopi tovariš rekoč: »Da- nes bom pa spraševal.« Lista po re- dovalnici. Vsi v napetosti pričakujemo, koga bo poklical. Tedaj je rekel: »Naj vstane Klavdija.« V tica mi je šinila rdečica. Prestrašeno in zamiš- ljeno se pomikam proti tabli. Posta- vljajo se mi nešteta vprašanja: Bom znala? Sem se dovolj učila? Kaj bo dejal tovariš, starši? Med spraševa- njem se mi je glas tresel. Tovariš je čez čas rekel: »Sedi. To bo pet.« Sproščena in zaradi dobre ocene zelo vesela sedem.

Tako in podobno je bilo velikokrat pred spraševanjem. Poskušala sem odpraviti tremo, vendar nikoli ni šlo.

Taka trema me mori tudi na javnih proslavah, kjer večkrat zaigramo igri- co ali kaj zapojemo.

Klavdija Sapač, 5. a,
OŠ CANKOVA

Pa še to

Včasih zaman listate po Vestniku, da bi morebiti za- gledali tudi svoj prispevek, saj se vam je zdelo, da ste ga že kar dobro napisali. In v takš- nih primerih se običajno zgo- di, da ga objavimo v jutranjem programu Radia Murska So- bota — v rubriki za mlade, ki je na sporedu ob 6.40. Torej, bodite pozorni tudi tedaj!

In še: če je le možno, pošil- ljajte prispevke, ki bodo natip- kani s pisalnim strojem — ni slabo, če boste pri dopisni- škem krožku vadili tudi to —, obenem pa vas prosim, naj to ne bodo kopije, ker se slabše vidijo in ker pri novinarskem delu to ni zaželeno.

Lepo vas pozdravlja vaš stric urednik

Jože Graj

Davorin Žalar

potopis izpod dvignjenega palca

ZAŽELJENA BARCELONA — TEŽKO PRIČAKOVANI LJUTOMER

7

Prebudila naju je otročad, ki je tekala po parku. Po zajtrku sva se malo potepala po Figuerasu, nato sva krenila štopat. Kmalu sta nama ustavili dve Španki, študentki iz Madrida, ki sta odlično obvladali angle- ščino. V Figuerasu sta bili na počitnicah in sta se napotili v Francijo na- kupovat. Izstopila sva na meji, čeprav bi se lahko peljala do 30 kilome- trov oddaljenega Perpignana, ker sva računala, da bova tu lažje dobila štop. Dobila sva ga res, čeprav sva nanj čakala skoraj 3 ure. Dva nem- ška turista sta z dopusta v Pirenejskih hitela domov v Frankfurt, zato sta naju vzela s seboj do Lons-le-Sauniera. Ni jima bilo dosti do pogovora, vendar sva jima bila vseeno zelo hvaležna, saj sta naju malo pred pot- nočjo odločila 120 kilometrov severovzhodno od Lyona, v Lonsu, blizu francosko-švicarske meje. Prespala sva v mareličnem nasadu blizu ne- ke kmetije v bližini mesteca.

Zjutraj sva se po dolgem času zopet zbudila v okolju, ki je bilo po rastju precej podobno našemu v Sloveniji. Pri zajtrku sva zračunala, da sva na poti že 20 dni in da bova čez kak teden zopet doma. Z rahlim domotožjem sva se odpravila do ceste in sva kmalu pričela štopati proti Morezu blizu meje s Švico. Čez slabih pet minut sva že sedela v avtu v družbi dveh prijetnih Francozov. V Morezu smo se poslovili, čez de- belo uro pa nama je ustavil turški prevoznik, ki je celo obviadal nekaj srbohrvaških kletvic. Med vožnjo po serpentinah jih je pridno upora- bil, drugače pa je bil kar prijazen fant. Na mejnem prehodu so ga ma- lo zadržali, ker se jim je menda zdel sumljiv, naju so pa brez sumniče- nja spustili v Švico. Po kratkem maršu sva prišla do avtoceste za Lau- sanno, kjer nama je policist z motorjem povedal, da na avtocesti ne smeja štopati. Ker pri izvršitvi povelja nisva preveč hitela, nama je kmalu ustavil prijazen angleški biznismen, ki naju je z veseljem peljal v Lausanno, kjer pa sva običajla kar za nekaj ur. S tramvajem sva se pe- ljala na drug konec mesta, ker v mestu ne moreš štopati. Navsezadnje sva je prepričala mladeniča, ki je z Daihatsuovim džipom hitel v Sion, da naju je vzel s seboj. Prespala sva v bližini Siona na travniku. Zbudila sva se presenečena, ker sva opazila, da imava čisto mokre spalne vre- če zaradi obilne rose. Vreči sva razgrnila po nahrbtniku, po jutranjem

Nufenenpass v Švici, v ozadju Jungfrau.

obroku pa sva s peugeotom mlade Švicarke nadaljevala pot proti kan- tonu Ticino, točneje v vasico Gordolo blizu Locarna ob jezeru Lago Maggiore, kjer stanuje sestrina prijateljica Roberta. Odločila naju je v Brigu, kjer sva si v prijetni gostilnici privoščila malo oddiha in okrepčila ob gorah sladoleda. Po kratkem štopanju nama je ustavila tričlanska družina, namenjena na gorski prelaz Nufenenpass, ki je precej znana razgledna točka. Na vrhu 2500 metrov visokega prelaza je restavracija, v poletni sezoni zelo obiskana. Ker sva običajla tako visoko, kjer ni ra- vno tropske vročine, sva soglasno ugotovila, da je štopanje v tem tre- nutku najprimernejša stvar. Čez dobre pol ure, medtem sva malo foto- grafirala, sva se že veselila, ker je bil voznik, ki se naju je usmilil, name- njen v Locarno, torej je peljal tudi skozi najin cilj — vasico Gordolo. V njej sva se vendarle zopet skregala, še preden sva našla hišo najinih gostiteljev. Na hitro sva sklenila premirje, ker se res ne spodobi slabe volje priti na obisk. Sprejem je bil običajno ceremonialen, nato pa smo imeli pravo (!!!) kosilo. Po kosilu pa, za tisti čas nekaj tako nevsakda- njega, sva legla v prave, mehke postelje in zaspa kot mrtva. Nasled- njega dne sva vstala ob času kosila, po njem pa že bila sposobna za prvi intervju o strašnem podvigu. Če sem že pri intervjujih, tam do pri- bližno tridesetega sem še štel, potem pa sem se štetja naveličal. Po- poldne sva gledala televizijo, se z gostiteljico Roberto sprehodila ob jezeru, nato pa večerje, prha, malo glasbe in nazadnje ljuba postelja. V tem stilu sva prebila še tri dni v Gordoli, se temeljito podkovala v ita- lijanščini (le Roberta je govorila nemško) in obiskala njihovo planinsko počitniško hišico, dobro uro hoje navkreber iz Gordole. Lepega četr- tkovega jutra smo se morali posloviti, nato pa sva rahlo razvajena, ven- dar zopet spočita krenila na pot. Do Milana je šlo obupno počasi, saj sva za teh 80 kilometrov porabila skoraj 8 ur, tako da sva prišla v Mila- no komaj ob 16.00. Tedaj pa sva se razjezila, saj sva bila ob 19.00 v Be- netkah, ob mraku pa v Tržiču (Montefalcone), do polnoči pa sva prispela v bližino Tolmezza, kjer sva v gozdu prespala.

Dopoldne naslednjega dne smo se s starši dobili v vasi Valbruni, kjer sva bila drugič intervjuvana, sicer pa se je drugi najboljšejši in- terjuv zavlekel še pozno v noč, ko smo z avtom hiteli proti Ljutomeru. Po končani prvi etapi intervjuja smo se povzpeli na goro Monte Lussar- ri, sledili so nakupi v Trbižu, potem pa povratek v rodni Ljutomer.

Težko je opisati, kakšen občutek te prevzame, ko prideš po me- secu dni potepanja po svetu zopet domov; v svojo majhno Slovenijo, svetu neznanu; med svoje ljudi, tja, kamor spadaš; ko povsod slišiš naš jezik; ko zopet ugledaš rojake, prijatelje, znanee; ko si vendarle spet doma.

Kaj naj napišem za epilog tega pisanja?

Tako potepanje zahteva veliko kondicije, volje in iznajdljivosti ter prilagodljivosti. Materialno gledano je ceneje kot dopust na Jadranu v povprečnem hotelu. Zelo veliko se človek nauči, le oči je treba imeti na široko odprte. Najpomembnejše pa je vsekakor to: Ko si daleč od do- movine, sredi tujih ljudi navad in dežel, šele tedaj ugotoviš, kako lepa je Slovenija in kako dobri ljudje prebivamo v njej.

KONEC

Prvič objavljeno — Prihodnjič nov podlistek v Vestniku —

Franc Fras, Katikin mlinar, je zasopel stopil v črno kuhinjo pri Šprinzarjevih, kjer je starka vlačila iz peči lonca s kuhano svinjsko hrano in skoraj kriknil je:

»Babica, hitro pridite! Katika bo rodila!«

»Franc! Ne spodobi se takšno življenje... Bog se vaju usmi- li... Uboga nezakonska mati...« je govorila med hitro hojo Šprin- zarjeva babica in Francu je bilo nerodno in zaskrbljen je bil za Kati- ko in v opravičilo je pravil:

»Hitro se je zgodilo... Za poroko ni bilo ne časa in še manj denarja... Katiko imam rad in se bova poročila...«

Prihodnji teden začenjamo objavljati izvirno povest iz življenja ljudi ob Muri in Ščavnici. Zanimivo branje se bo nadaljevalo vse leto, zato si z naročilom zagotovite Vest- nik.

Alpska počitniška hišica najinih gostiteljev.

PREDSTAVLJAMO VAM

S tremi bali do zaželenega naziva

Stefan Cigan s Kapce, triindvajsetletni študent tretjega letnika Vekša v Mariboru, je že nekaj časa najboljši pomurski šahist. To je potrdil tudi pred kratkim, ko je v Avstriji osvojil tretji bal in postal mednarodni mojster.

Kot učenec OŠ Karel Destornik-Kajuh v Murski Soboti se je preskušal in sodeloval skoraj v vseh športnih panogah, ki so jih gojili. Kot nam je povedal, pa je imel na šoli odlična mentorja v šahu. Vojgrinčič in Pršo, ter tudi dobre soigralce v ekipi, tako da so dosegali dobre rezultate v republiškem merilu. To ga je tudi spodbudilo in zato se je odločil za šah. Vidnejše uspehe je začel dosegati leta 1980 na republiškem pionirskem prvenstvu, ko sta si z Mohrom z 8,5 točke od 9 partij razdelila prvo mesto. Potem je postal še državni pionirski prvak in zmagal na spominskem memorialu v Virovitici. Tudi naslednja leta je bil republiški pionirski in mladinski prvak, na državnem prvenstvu pa je bil v mladinski konkurenci peti. Zanj je pomembno tudi leto 1985, ko je osvojil prvi bal za mednarodnega mojstra, in pa letošnje, ko je dobil drugi in tretji bal ter zasedel drugi mesti na Pirčevem memorialu in na mednarodnem turnirju v Gleisdorfu v Avstriji. Vzornike ima v Fišerju in Aljehinu ter še nekaterih šahistih. Šah mu je hobi, v zadnjem času pa tudi več. Uspešno nastopa tudi za avstrijskega prvoligaša Merkurja iz Gradca.

Njegovi nadaljnji načrti v šahu bodo odvisni predvsem od študija. Če bo šlo vse po sreči, bi se morda eno leto bolj posvetil šahu, seveda če bo za to imel tudi materialne možnosti. Sodelovanje na mednarodnih turnirjih precej stane, še posebej v tujini. Upa pa, da se bo lahko še naprej ukvarjal s črno-belimi figurami in da tudi uspehi v prihodnje ne bodo izostali. To pa mu želimo tudi mi.

Feri Maučec

ROKOMET

Krog odvezel točko vodilnemu

V petnajstem kolu tekmovanja v prvi republiški moški in ženski rokometni ligi sta pomurska ligaša ostala praznih rok. Bakovci so izgubili tekmo v Črnomlju s 35:37. Strelci: Kozelj 12, Katona 6, Horvat 4, Lovenjak 9, Želodec in Smodiš po 2. V naslednjem kolu igrajo Bakovci doma s Krškim. Rokometašice Polane pa so izgubile tekmo z Branimkom v Mariboru s 16:26. Strelke: S.

Hozjanova 10, Žalikova in M. Hozjanova po 2, Šernekova in Zoldoševa po 1. V naslednjem kolu igra Polana doma s Čerknim.

V tekmovanju druge republiške moške rokometne lige je Krog igral z vodilnim Branimkom iz Maribora neodločeno, 21:21. Najboljši strelci pri Krogu: Meolić 7, Marić 6 in Kolmanko 4.

MURSKA SOBOTA PRED RADGONO

ŠSD Pionir Bakovci je bilo organizator pomurskega prvenstva v rokometu za pionirje. Sodelovale so selekcije občin. Rezultati — Ljutomer: Murska Sobota 7:19, Lendava: Radgona 12:16, Radgona: Ljutomer 19:13, Murska Sobota: Lendava 16:7, Lendava: Ljutomer 11:14 in Radgona: Murska Sobota 12:14. Vrstni red: 1. Murska Sobota (6), 2. Radgona (4), 3. Ljutomer (2) in 4. Lendava (brez točke). Najboljši strelci: Pučko (Radgona) z 11 zadetki.

J. Rožman

BREZ ODLOČITVE

V prijateljski mednarodni rokometni tekmi sta se ekipi avstrijskega prvoligaša Wagner Biro iz Gradca, ki ima v svojih vrstah več nekdanjih državnih reprezentantov, in Bakovec razšla neodločeno, 29:29. Najboljši strelci pri Bakovcih: Kozelj 11, Lovenjak 5, Katona 4 in Želodec 3. Pred okrog 300 gledalci sta sodila A. in J. Verš.

Nogomet

MURA NA DRUGEM MESTU

V petnajstem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi je soboška Mura brez večjih težav premagala Elko iz Mozirja z 2:0. Soboščani so lepo zaigrali zlasti v drugem polčasu in njihova zmaga bi lahko bila izdatnejša. Oba gola za Muro je dosegel Jože Cener. V naslednjem kolu igra Mura v Domžalah. Soboščani so se prebili na drugo mesto na lestvici.

V prvem spomladanskem kolu tekmovanja v drugi republiški nogometni ligi vzhod je Nafta doma premagala Partizan iz Slovenj Gradca s 4:1. Strelca za Nafto: Ercog 3 ter Rob. Pesnica pa je v Dravogradu premagala Veržej z 2:1. Gol za Veržej je dosegel Oršoš. V naslednjem kolu igra Nafta z Železničarjem v Mariboru, Veržej pa v Slovenskih Konjicah z Dravinjo.

NAGY IN DOBROVNIK

V počastitev OF je SD Jezero iz Dobrovnika pripravila strelsko tekmovanje. Sodelovalo je 32 strelcev. Zmagal je 15-letni Tibor Nagy (Dobrovnik) z novim rekordom strelšča, 363 krogov, pred Deziderjem Cimermanom (Dob.), 355, in Avgustom Maučcem (SK), 350 krogov. Ekipno je zmagala SD Dobrovnik s 1405 krogi pred SD Stefan Kovač Turnišče, 1395, in SD Planika Turnišče, 1318 krogov.

A. Zver

Članska ekipa NK 11 plavil Selo-Fokovci. Stojijo od leve: Š. Čigut, S. Lehar, Balaje, Vöröš, Lainsčak, Kološa, Vučković in J. Horvat. Čepijo: B. Lehar, M. Čigut, Furek, D. Horvat, V. Horvat, Vratar in Počič. Manjkajo: Gomboc, Račan, S. Horvat in Z. Balaje.

Foto: L. Kovac

SKL — ženske

SLOVO SOBOČANK

V zadnjem kolu tekmovanja v prvi republiški ženski košarkarski ligi je Ilirija v Ljubljani premagala Pomurje iz Murske Sobotice s 112:59. Strelke za Pomurje: Broderjeva 19, Borčeva 13, Ciganova 8, Drožinova in Brezičeva po 6, Friškovec 4 in Malačičeva 3. Sobočanke so izpadle iz lige in bodo v novi sezoni tekmovali v drugi republiški ligi.

PORAZ RADGONE

Košarkarji Tolmina so v tekmi za razvrstitev v drugi republiški ligi premagali Radgono z 81:62. Strelci za Radgono: Škof 23, Šernekovič 10, Mauko 8, Horvat 7, Škrobar 5, Slavič 4, Ilić 3 in Sluga 2.

PNL

Rezultati — 12. kolo
Čankova: Tišina
Renkovič: Turnišče 4:0
Dobrovnik: Mladost 3:3
Polana: Črenšovci 1:0
Beltinka: Lipa 5:1
Dokležovje: Bakovci 1:0

Beltinka	12	8	2	2	27:10	18
Črenšovci	12	5	2	2	19:15	15
Renkovič	12	7	0	5	24:19	14
Tišina	12	5	4	3	18:16	14
Dobrov.	12	5	4	3	19:20	14
Turnišče	12	5	2	5	25:18	12
Lipa	12	4	4	4	23:29	12
Polana	12	5	1	6	26:24	11
Doklež.	12	5	1	6	14:22	11
Bakovci	12	2	5	5	14:19	9
Čankova	12	1	5	6	24:32	7
Mladost	12	1	5	6	24:32	7

I. MNL MS

Rezultati — 12. kolo
Šalovci: Ižakovci 1:5
Radgona: Rogašovci 0:1
Čarda: Bratonce 1:2
Gančani: Tromejnik 1:1
Puconci: Rakičan 4:3
Ljutomer: Tešanovci 5:2

Ižakovci	12	10	1	1	46:10	21
Ljutomer	12	9	2	1	32:31	20
Rogašovci	12	7	3	2	33:20	17
Bratonce	12	7	2	3	18:16	16
Tromejnik	12	6	3	3	31:20	15
Puconci	12	5	2	5	26:31	12
Rakičan	12	3	4	5	30:26	10
Čarda	12	3	4	5	21:19	10
Gančani	12	4	2	6	18:25	10
Šalovci	12	2	2	8	20:38	6
Radgona	12	1	2	9	13:35	4
Tešanovci	12	0	3	9	15:52	3

II. MNL MS

Rezultati — 10. kolo
Vrelec: Križevci 2:4
Apače: Bogojina prel.
Pušča: Hodoš 2:1
Grad: Serdica 0:1
Prosenjakovi: 11 plavil 2:3

Serdica	10	6	2	2	25:7	14
Apače	9	6	2	1	23:6	14
Pušča	10	7	0	3	28:21	14
11 plavil	10	4	6	0	26:19	14
Hodoš	10	5	2	3	25:15	12
Križevci	10	4	2	4	15:23	10
Vrelec	10	2	3	5	19:28	7
Prosenjak.	10	2	2	6	14:23	6
Bogojina	9	2	1	6	13:24	5
Grad	10	1	0	9	16:38	2

RAZPORED TEKEM

II. ONL Lendava

pomlad 1989

XI. kolo — 9. 4. 89
Žitkovič: Graničar
Kapea: Olimpija
Zvezda prosta

XII. KOLO — 16. 4. 89
Olimpija: Žitkovič
Graničar: Zvezda
Kapea prosta

XIII. kolo — 23. 4. 89
Zvezda: Olimpija
Žitkovič: Kapea
Graničar: prost

XIV. kolo — 30. 4. 89
Kapea: Zvezda
Olimpija: Graničar
Žitkovič: prost

XV. kolo — 7. 5. 89
Graničar: Kapea

LJUTOMERČANI IZGUBILI

V devetnajstem kolu tekmovanja v prvi republiški odbojarski ligi za moške je Agroploš Ljutomer gostoval v Slovenski Bistrici in izgubil z drugouvrščenim Granitom, z 1:3. V naslednjem kolu igrajo Ljutomerčani doma z zadnjim Železarjem.

SOBOTA ŠELE ČETRTRA

V Ljubljani je bil finale republiškega prvenstva za ekipe mladincev v namiznem tenisu. Tekmovanja so se udeležili tudi Sobočani, a niso upravičili pričakovanj. V predtekovanju je sicer ekipa Sobotice, za katero so igrali: Rihtarič, Ori in Kus, v skupini B premagala Strojno Maribor II s 5:0, Kajuh Slovan s 5:1 in Ilirijo s 5:4 ter zasedla prvo mesto in se uvrstila v finale. Žal pa so ta mladi Sobočani igrali slabo, še posebno Ori, ki ni dobil niti ene partije, in tako izgubili s Strojno Mariborom I z 2:5 in Olimpijo z 0:5 ter zasedli šele četrto mesto. Ekipa Sobotice tako ne bo sodelovala na državnem prvenstvu, ki bo v Vitezu.

JUDO

KOS IN CIKAJLO DRUGA

V Čakovcu je bil sedmi memorial osvoboditve Medžimurja v judu. Sodelovalo je okrog 200 tekmovalcev, med njimi tudi pomurski judoisti. Dosegli so nekaj solidnih uvrstitev. Najuspešnejši so bili Kos, saj je v kat. do 78 kg zasedel drugo mesto, Brozovič in Štol (vsi Murska Sobota) ter Breznik in Reček (oba Lendava), ki so bili tretji.

Na Ptuj pa je bilo tekmovanje pionirjev v judu, ki se ga je udeležilo okrog 170 tekmovalcev, tudi iz Murske Sobotice. Najuspešnejši je bil I. Cikajlo, en v kat. do 50 kg zasedel drugo mesto. Mazouzi in Kerec sta bila tretja, Erniša in Hašaj peta, L. Cikajlo, Vehab, Čuk in Šeruga sedmi, Horvat osmi ter Lazar, Pavlič in Kuplen deveti. T. Kos

ŠAH

Lendava druga v Čakovcu

V počastitev osvoboditve Medžimurja je bil v Čakovcu hitropotezni turnir. Sodelovalo je 8 ekip. Zmagala je Zanatlija iz Čakovca z 20 točkami pred Lendavo in Varaždinom, po 17. Radenska Pomurje iz Murske Sobotice je s 14,5 točke zasedla peto mesto.

Šahovski turnir je bil tudi v Veliki Polani. Med štirimi ekipami je zmagal Zlatorog iz Lendave z 10 točkami pred Malo Polano, 8, in Ižakovci, 6 točk.

J. Gerencner

SOBOČANI BOLJŠI OD LJUTOMERČANOV

V polfinalnem pokalnem tekmovanju na območju Pomurja so šahisti Radenske Pomurja iz Murske Sobotice premagali Ljutomer s 3,5:0,5 točke. Zmage za Radensko Pomurje so dosegli: Kovač, Hari in Kos, remiziral je Gabor, pol točke za Ljutomer pa je dosegel Sluga.

AKTUALNO V TELESNI KULTURI

Več strokovnega sodelovanja

Sportna delegacija iz soboške občine, ki jo je vodil predsednik odbora za prireditve in mednarodno sodelovanje pri TKS Murska Sobota Geza Farkaš, se je te dni mudila v Monoštru v Porabju ter se s športnimi delavci iz Szombathelya, Kormenda in Monoštra pogovarjala o sodelovanju na področju telesne kulture. Poudarjeno je bilo, da so z dosedanjim sodelovanjem izredno zadovoljni in da bi si takega želeli tudi na drugih področjih. V preteklosti so bile sicer nekatere nevedčnosti zaradi prepustnic, ki so bile potrebne pri vstopu v LR Madžarsko. Ta problem bo zdaj odpravljen, saj so na Madžarskem spremenili zakonodajo in prepustnice v prihodnje ne bodo več potrebne.

Prav tako so ugotovili, da so dogovorjene programe v glavnem uresničili — z izjemo strokovnega sodelovanja, ki še ni zažvelo, tako kot bi želeli. Tokrat so se dogovorili za konkretno strokovno sodelovanje. Tako bodo atletski strokovnjaki iz Szombathelya pomagali pri delu AK Pomurje iz Murske Sobotice, telesnokulturni delavci BD Mura iz Kroga pa naj bi novoustalovljenemu broderskem društvu v Kormendu. Poudarili so tudi, da si želijo v prihodnje strokovnega sodelovanja s TKS in ZTKO Slovenije, predvsem z našimi zamejskimi Slovenci. O tem se bodo v kratkem posebej pogovarjali v Ljutomerški občini. Sicer pa je bil sprejet program športnih srečanj, kjer prednjači nogomet. Ta obsejna športna srečanja so pomemben prispevek k sožitju in razumevanju ter dobrim medsebojnim odnosom ljudi, ki živijo ob meji.

F. M.

Radenci

DEVETI TEKAŠKI MARATON TREH SRC

Organizacijski odbor devetega tekaškega maratona treh src v Radencih, ki je največja rekreativna tekaška prireditev v Pomurju, organizirata pa jo Partizan in Turistično društvo Radenci, je že objavil razpis za letošnje prireditve, ki bo 22. aprila 1989. Program prireditve obsega: maraton cicibanov (500 m), maraton pionirjev (800 m), trimski pohod na Kapelo (6 km), trimski tek (10 km), mali maraton (21 km) in maraton (42 km). Udeleženci malega maratona in maratona bodo tekmovali po starostnih kategorijah. Za trimski tek ni štartnine, medtem ko morajo udeleženci obeh maratonov plačati štartnino 10.000 dinarjev, če se prijavijo 10 dni pred prireditvijo, 15.000 dinarjev pa za zamudniki. Absolutna zmagovalka in zmagovalci maratona dobijo pokala pokrovitelja, to je Radenske, prvi trije v vsaki kategoriji pa medalje. Vsak udeleženec pa prejme spominsko značko, diplomu za pretečeni veliki in mali maraton ter testno priznanje. Prijave in informacije: Partizan Radenci, telefon (069) 73040 ali 73541.

BALINANJE

Seminar za sodnike in vaditelje

ZTKO in IRSI Murska Sobota bosta organizirala seminar za sodnike in vaditelje balinanja. Prijave zbira na ZTKO, Murska Sobota, Mladinska 3, do 15. tega meseca.

RAZPORED TEKEM

I. ONL Lendava

pomlad 1989

X. kolo — 9. 4. 89
Odranci: Kobilje
Nedelica: Mostje
Lakoš: Panonija
Nafta B: Bistrica
Petišovci: Hotiza

XI. kolo — 16. 4. 89
Petišovci: Odranci
Hotiza: Nafta B
Bistrica: Lakoš
Panonija: Nedelica
Mostje: Kobilje

XII. kolo — 23. 4. 89
Odranci: Mostje
Kobilje: Panonija
Nedelica: Bistrica
Lakoš: Hotiza
Nafta B: Petišovci

XIII. kolo — 30. 4. 89
Nafta B: Odranci
Petišovci: Lakoš
Hotiza: Nedelica
Bistrica: Kobilje
Panonija: Mostje

XIV. kolo — 7. 5. 89
Odranci: Panonija
Mostje: Bistrica
Kobilje: Hotiza
Nedelica: Petišovci
Lakoš: Nafta B

XV. kolo — 14. 5. 89
Lakoš: Odranci
Nafta B: Nedelica
Petišovci: Kobilje
Hotiza: Mostje
Bistrica: Panonija

XVI. kolo — 21. 5. 89
Odranci: Bistrica
Panonija: Hotiza
Mostje: Petišovci
Kobilje: Nafta B
Nedelica: Lakoš

XVII. kolo — 28. 5. 89
Nedelica: Odranci
Lakoš: Kobilje
Nafta B: Mostje
Petišovci: Panonija
Hotiza: Bistrica

XVIII. kolo — 4. 6. 89
Odranci: Hotiza
Bistrica: Petišovci
Panonija: Nafta B
Mostje: Lakoš
Kobilje: Nedelica

II. MNL Murska Sobota

pomlad 1989

X. kolo — 2. 4. 89
Vrelec: Križevci
Apače: Bogojina
Pušča: Hodoš
Grad: Serdica
Prosenjakovi: 11 plavil

XI. kolo — 9. 4. 89
Prosenjakovi: Vrelec
11 plavil: Grad
Serdica: Pušča
Hodoš: Apače
Bogojina: Križevci

XII. kolo — 16. 4. 89
Vrelec: Bogojina
Križevci: Hodoš
Apače: Serdica
Pušča: 11 plavil
Grad: Prosenjakovi

XIII. kolo — 23. 4. 89
Grad: Vrelec
Prosenjakovi: Pušča
11 plavil: Apače
Serdica: Križevci
Hodoš: Bogojina

XIV. kolo — 7. 5. 89
Vrelec: Hodoš
Bogojina: Serdica
Križevci: 11 plavil
Apače: Prosenjakovi
Pušča: Grad

XV. kolo — 14. 5. 89
Pušča: Vrelec
Grad: Apače
Prosenjakovi: Križevci
11 plavil: Bogojina
Serdica: Hodoš

XVI. kolo — 21. 5. 89
Vrelec: Serdica
Hodoš: 11 plavil
Bogojina: Prosenjakovi
Križevci: Grad
Apače: Pušča

XVII. kolo — 28. 5. 89
Apače: Vrelec
Pušča: Križevci
Grad: Bogojina
Prosenjakovi: Hodoš
11 plavil: Serdica

XVIII. kolo — 4. 6. 89
Vrelec: 11 plavil
Serdica: Prosenjakovi
Hodoš: Grad
Bogojina: Pušča
Križevci: Apače

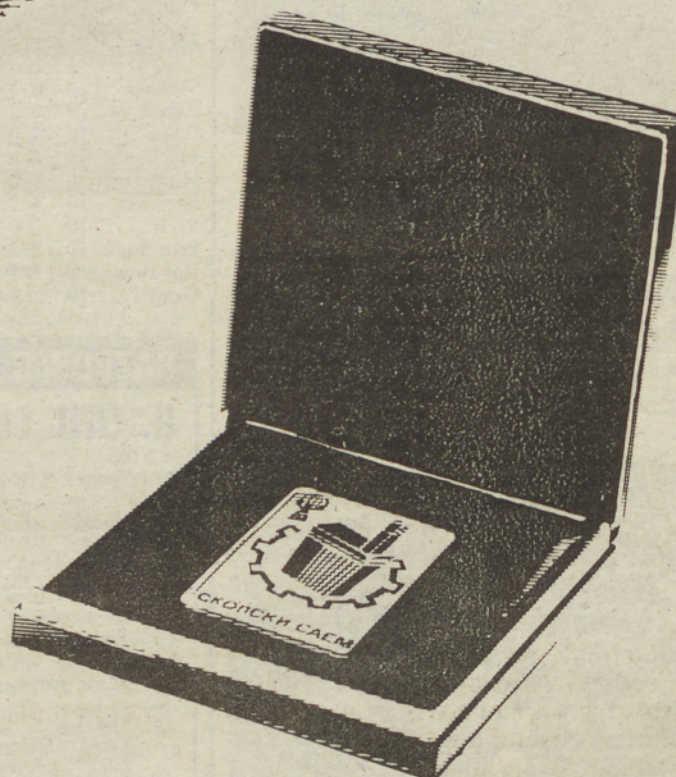
57 mild nežna moč izbranega tobaka

Nova blaga in nežna filter cigareta 57 MILD
si je pridobila naklonjenost kadilcev, kar je največje in najpomembnejše
priznanje novemu izdelku TOBAČNE — LJUBLJANA.

Tudi strokovna žirija je visoko ocenila
kvaliteto nove cigarete iz družine FILTER 57.

Nova filter cigareta 57 MILD je dobitnica
ZLATE MEDALJE SKOMESA '88!

Pohvale soboškim invalidom

Društvo invalidov občine Murska Sobota, ki deluje od leta 1976, se lahko pohvali z bogato dejavnostjo. Tako je bilo tudi lani, ko je izvršni odbor na čelu z neutrudnim Jožetom Farkašem opravil vse začrtane naloge, s svojo razvejeno dejavnostjo — v društvo je vključenih 1086 članov — pa se uvrščajo med najuspešnejša društva v soboški občini. To je potrdila razprava na letni skupščini v Murski Soboti, ki se je udeležil tudi predstavnik sorodnega invalidskega društva iz občine Voždovac v Beogradu. Njegove besede, da nobene razprtije v družbi ne morejo ogroziti prijateljskih vezi med srbskim in slovenskim narodom, so naletele na veliko odobravanje navzočih. Priznanje soboškemu društvu invalidov sta izrekla tudi predstavnica OK SZDL in predstavnik medobčinske zveze invalidov.

V minulemu letu so si člani društva ob padcu življenjskega standarda predvsem prizadevali reševati najbolj težke socialne probleme invalidov. S finančnimi sredstvi so jim pomagale tudi nekatere krajevne skupnosti. V razpravi so izrazili željo, da nove spremembe v invalidsko-pokojsnem zavarovanju ne bi občutneje prizadele invalidskih upokojencev. Ti so se lani udeležili več kulturnih, športnih in rekreacijskih srečanj in izletov, ki so prispevali k boljši povezanosti invalidov. Omenili so zelo uspešen pevski zbor za strelce, ki se ponasja z naslovom republiškega prvaka.

Tem in drugim dejavnostim bodo posebno pozornost namenili tudi letos, ko naj bi v svoje vrste pritegnili še več invalidov, tudi med kmečkim prebivalstvom. Poleg tega bodo skrbeli za večje zaposlovanje invalidov svetovalno, pravno in drugo pomoč prek svojih poverjenikov na terenu, vključevali pa se bodo tudi v vse akcije, katerih cilj je večja humanizacija dela. Seveda pa ne bodo pozabili tudi na družabnost članstva, saj zanj pripravljajo štiri rekreacijska srečanja v krajevnih skupnostih — prvo bo že 29. aprila na Tišini, sledijo pa v Mačkovicah, pri Gradu in v Rakičanu — tri izlete po domovini in enega v sosednjo Madžarsko, kjer bodo obiskali porabske invalide.

Milan Jerše

SKUPŠČINA OBRITNEGA ZDRUŽENJA MURSKA SOBOTA

NAJTEŽJE AVTOPREVOZNIKOM

Iz poročila, ki ga je na skupščini prebral predsednik izvršilnega odbora Jože Špilak, povzemamo, da so si predstavniki obrtnikov v minulemu letu prizadevali za nadaljnji razvoj drobnega gospodarstva in da je bilo pri tem kar nekaj uspehov. Tako ni bilo pripomb na delo davčne uprave, kar je sicer bilo v prejšnjih letih v ospredju. Morda je zdaj boljše zato, ker smo v Sloveniji sprejeli nov zakon o davkih občanov, v katerem so seveda tudi določila, ki zadevajo davkoplačevalce iz gospodarskih dejavnosti; v njih so priznani tudi stroški, ki jih prej ni bilo mogoče uveljavljati med odhodki.

V okviru obrtnega združenja Murska Sobota deluje 6 sekcij obrtnikov: gostinska, frizerska, avtoprevozniki, avtoservisi in lesarska ter tekstilna, v katero so sicer vključeni tekstilci še iz drugih pomurskih združenj. Kaže, da se godi tačas najslabše avtoprevoznikom, pa ne samo iz soboške občine, kajti od pred kratkim morajo plačevati dodatni 5-odstotni prometni davek, obseg prevozov se je zmanjšal, povečale pa so se obveznosti ob registraciji motornih vozil. Na skupščini obrtnega združenja so zato podprli predlog, naj bi z republiški predpisi omogočili registriranje vozil tudi za krajši čas, ne za celo leto, na primer za 6 mesecev. So namreč avtoprevozniki, ki opravljajo sezonske prevoze, zato tudi le sezonski prihodki, pa bi zato prišla taka možnost zelo prav.

Prav pa bo prišel poslovno-informacijski center (PIC), ki bo deloval pri Kovinotehni Celje, nanj pa se bodo priključila tudi pomurska obrtna združenja. Na sedežih teh bodo tako obrtniki na računalniškem ekranu lahko zvedeli za dela, po katerih je povpraševanje v določenem časovnem obdobju, svoje ponudbe pa bodo lahko posredovali tudi sami, da bi tako morebitni interesi zvedeli za njihove proste zmogljivosti. PIC bo začel delovati v aprilu.

Znano je, da se obrtniki pritožujejo čez sedanj način izobraževanja, v katerem je dan velik poudarek teoretičnemu in veliko manj praktičnemu delu. Kot poseben primer, da se nekaj da narediti tudi zdaj, so navedli šolo v Mariboru, kjer se izobražujejo avtomehaniki. Tam je zdaj v ospredju praktično delo (70 odstotkov od skupnega števila ur je praksa, 30 pa teorije), zato je nenkrat velik naval na to šolo. Sicer pa ima sodobno opremo, za katero so denar združili tudi obrtniki. Zaželeno je, da bi se po tem zgledeval soboški srednje-

šolski center. Predstavnik je izrazil pripravljenost na spremembe, pa tako tudi na morebitno zmanjševanje 2-letnega izobraževanja, ki je zdaj menda množično.

Na skupščini obrtnega združenja Murska Sobota so načeli tudi vprašanje cen, na primer pri avtomehanih in kleparjih, češ da vlada huda konkurenca in da se zanje ne morejo (nekateri pa tudi nočejo) dogovoriti, zato tudi nekaj zgledov, nelojalne konkurence. Problem za redne obrtnike pa so tudi šušmarji, ki zdaj konkurirajo tudi rednim frizerjem. Skratka: ponudba raznih storitev je glede na povečano število obrtnikov čedalje večja, zato se bodo obdržali le tisti, ki bodo imeli normalne cene in opravljali kakovostne storitve. Morda pa bo na večjo podjetnost vplival skrajšani seminar o neke vrste menedžstvu, ki ga bo pripravilo soboško obrtno združenje.

Š. Sobočan

Srednješolski center
tehniško-pedagoške usmeritve
Murska Sobota
na osnovi sklepa Sveta

OBJAVLJA

JAVNO PRODAJO

- osnovnih sredstev:
 - avtomata za napitke,
 - stružnice HERON II,
 - traktorske kosilnice alko super E 80;
- drobnega in potrošnega inventarja po seznamu, ki je objavljen na oglasni deski Centra.

Javna prodaja bo v petek, 7. 4. 1989 ob 10.00 na sedežu Centra v M. Soboti, Naselje Veljka Vlahovića 12.

Pravico do sodelovanja na javni prodaji imajo pravne in fizične osebe. Pri blagajni Centra morajo uro pred začetkom javne prodaje položiti 20-odstotno varščino od izklicne cene, le-te so prav tako objavljene na oglasni deski Centra.

Ogled osnovnih sredstev, drobnega in potrošnega inventarja je možen na dan javne prodaje od 8.00 v prostorih Centra.

Kupec, ki bo uspel na javni prodaji, je dolžan kupnino plačati v 15 dneh po njej, sicer mu vplačana varščina ne bo povrnjena.

Neuspelim interesantom bo varščina po javni prodaji vrnjena.

Javna prodaja bo po sistemu videno-kupljeno, zato kasnejših reklamacij prodajalec ne bo upošteval.

DO TOVARNA LOGISTIČNE OPREME LENDA, p.o., Kolodvorska 43, 69220 Lendava

DO TOVARNA LOGISTIČNE OPREME LENDA, p. o., Kolodvorska 43, 69220 Lendava

Na podlagi sklepa delavskega sveta razpisna komisija DO

OBJAVLJA

prosta dela in naloge s posebnimi pravicami in odgovornostmi (mandat 4 leta)

VODENJE SEKTORJA MARKETINGA

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še:

- visoka šola ekonomske ali strojne smeri
- 4 ali 5 let delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah
- pasivno znanje tujega jezika

Delovno razmerje za navedena dela in naloge se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Rok prijave je 8 dni od dneva objave. Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v 30 dneh od izbire.

Prijave z dokazili o izpolnjenih pogojih pošljite na zgoraj navedeni naslov.

lesnina

Komisija za delovna razmerja
tozda MIZARSTVO Ljutomer
Rada Pušenjaka 1

OBJAVLJA

prosta dela in naloge

VODJA NABAVE

Pogoji:

— višja strokovna izobrazba (VI stopnja) ali

- srednja strokovna izobrazba (V. stopnja) komercialne ali tehniške smeri,
- 3 leta delovnih izkušenj, 3-mesečno poskusno delo.

Za objavljena dela in naloge bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidate vabimo, da pošljejo svoje ponudbe z opisom dosežanj dela in dokazila o izpolnjevanju pogojev na naslov: Lesnina Ljubljana, tozda MIZARSTVO Ljutomer, Ul. Rada Pušenjaka 1, 69240 Ljutomer, v 8 dneh po objavi.

Za dodatne informacije kličite (069) 81 916, int. 26.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po sklepu pristojnega samoupravnega organa.

SLOVENSKE ŽELEZARNE

ŽELEZARNA ŠTORE

AMMO ŠTORE ORZOLJAV ŽELEZARNE ŠTORE TELEFON 063/27 411, 28 411, TELEK 2834 VO ŽELEZARNE

KOOPERACIJA ŽELEZARNA ŠTORE— FIAT AGRI

UPORABNIKI TRAKTORJEV! PREPRIČAJTE SE V KAKOVOST FIATOVIH TRAKTORJEV

Železarna Štore nadaljuje z dolgoročnim kooperacijskim sodelovanjem s priznano firmo Fiat Agri iz Modene. Za dinarska sredstva vam ponujamo program traktorjev, ki obsega tele tipe:

- serija 90, moč 45–180 KS
- posebne izvedbe traktorjev za vlnogradništvo, sadjarstvo in kmetijstvo s kabino, ki je opremljena s posebnimi filtri za zaščito pred prahom in sredstvi za škropljenje, moč 45–80KS, s sprednjo hidravliko ali brez nje
- goseničarje, moč 55–80KS, s kabino ali brez nje

Zagotavljamo vam oskrbo z nadomestnimi deli za vse tipe traktorjev in tudi za motor traktorja univerzal tipa 445 in 445 DT.

Obnavljamo (revitaliziramo) stare motorje in opravljamo kompletne servisne storitve pri lastnikih traktorjev, pooblaščenih servisnih delavnicah ali servisni delavnici Železarne Štore.

Vse informacije dobite na naslovu:
ŽELEZARNA ŠTORE,
Komercialni inženiring
tel. (063) 27 411 ali 28 411, int.651

VITA-REDIN

Mineralno-vitaminski dodatek za vse živali

z dodatkom vita-redina dosežemo boljšo izkoriščenost krme in večji prirastek pri isti količini krme, s tem pa se povečata storilnost in gospodarnost proizvodnje

Lek Ljubljana
Tozd Kemija

mladi strokovnjaki — mladi strokovnjaki — mladi strokovnjaki

ELKOM LINA ELKOM LINA
APAČE, n. sol. o.,

vabi k sodelovanju mlade strokovnjake s področja:

- lesarstva,
- ekonomije,
- strojništva,
- financ.

Imamo zanimive in obetavne proizvodne programe:

- izdelava, servisiranje in ugaševanje pianinov in glasbenih instrumentov,
- izdelava in montaža notranje opreme in lesnih izdelkov,
- hobi program.

Vse interesente vabimo, da nas pokličejo po telefonu št.: (069) 69-007; obiščejo v Apačah št. 2, občina Gor. Radgona, ali pa nam pišejo na naslov: ELKOM LINA APAČE, Apače 2, 69253 Apače.

mladi strokovnjaki — mladi strokovnjaki — mladi strokovnjaki

Racionalno, kakovostno usposabljanje

V Teritorialni obrambi Pomurja so končali z načrtovanjem letušnjih aktivnosti za usposabljanje, urjenje in preverjanje usposobljenosti pripadnikov in enot. Z aktivnostmi so že seznanili starešine in druge odgovorne, ki bodo sodelovali pri njihovem uresničevanju. Izhodišča za načrtovanje aktivnosti so srednjeročni načrt razvoja in dela Teritorialne obrambe, usmeritve občinskih skupščin, družbenopolitičnih organizacij, dosedanje izkušnje ter mnenja in pripombe pripadnikov Teritorialne obrambe, ki jih

dajo po vsakoletnem usposabljanju. Kljub nekaterim mnenjem med pripadniki Teritorialne obrambe in tudi zunaj nje, da je teh aktivnosti preveč, prevladuje mnenje, da usposabljanja ni mogoče zmanjševati v sedanjem času, saj samo strokovno usposobljena Teritorialna obramba lahko uspešno opravlja svoje naloge. To pomeni, da bo tudi letos največ razpoložljivih sredstev namenjeno za usposabljanje, seveda v okviru materialnih možnosti posameznih občin. V Teritorialni

obrambi si vse bolj prizadevajo, da je usposabljanje čim bolj racionalno in kakovostno. Zato bodo posebno skrb namenili usposobljenosti starešin, ki izvajajo načrtovane aktivnosti s pripadniki in enotami teritorialne obrambe. Bolj naj bi uporabljali sodobne metode, tehnologijo in učna sredstva, čeprav je tudi tega že bilo nekaj. Zato pa je predvsem potrebno usposobiti starešine. Naslednja usmeritev pri letošnjem usposabljanju je nadaljnja racionalizacija pri izvajanju usposabljanja in vajah, tako da

bi povsem odpravili nepotrebno dolgočasje in čakanje, kar bi pripomoglo tudi k skrajšanju usposabljanja. Seveda pa ta racionalizacija ne bi smela vplivati na uresničevanje zastavljenih nalog in kakovost dela. Tako menijo v pomurskem štabu Teritorialne obrambe.

Podružbljanje Teritorialne obrambe pa je soodvisno tudi od vključevanja v aktivnosti drugih struktur SLO in DS. Zato bodo v aktivnosti vključevali tudi ostale obrambne in samozaščitne strukture ter tako nadaljevali z že dobrim sodelovanjem krajevnih skupnosti, civilne in narodne zaščite, JLA, organov za notranje zadeve, delovnih organizacij, šol in raznih društev. Brez tega sodelovanja tudi Teritorialna obramba ne bi dosegala takšnih rezultatov, kot jih dosega sicer.

Gospodarska in družbena kriza pa seveda močno vpliva tudi na dejavnost Teritorialne obrambe, saj je sredstev realno vedno manj, zato tudi ni možno slediti načrtovanemu opremljanju Teritorialne obrambe z opremo in drugimi sredstvi. Poleg tega pa kriza vpliva tudi na nezadovoljstvo pripadnikov Teritorialne obrambe, ki so zaskrbljeni in obremenjeni z vsakdanjimi problemi. Vse to morajo tudi upoštevati v času usposabljanja in temu primerno prilagoditi aktivnosti, predvsem pa politično delo, kjer morajo pripadniki dobiti čim več informacij in odgovorov na številna vprašanja, ki jih zanimajo. Pripadniki Teritorialne obrambe tudi niso povsem zadovoljni z osebnopomočjo, saj je nekatera že zelo stara, spremljajo pa jih tudi nekatere težave, vezane na statutarna vprašanja delavcev, zaposlenih v štabih, ki se sicer v zadnjem času rešujejo, vendar prepočasno. Sicer pa so pripadniki Teritorialne obrambe v Pomurju zadovoljivo opremljeni z orožjem in opremo, kar je rezultat dosedanjega zbiranja sredstev s prispevno stopnjo in razumevanjem odgovornih dejavnikov do te dejavnosti. Vseeno pa bi morali tudi v prihodnje zagotoviti toliko sredstev, da bi lahko zamenjali nekatero zastarelo opremo, kot so zveze, zaščitna in nekatera intendantska oprema. V Sloveniji je sicer ustanovljen sklad vzajemnosti, ki je namenjen za enakomerni razvoj in opremljanje Teritorialne obrambe v Sloveniji, žal pa se v zadnjem času ta sredstva uporabljajo za osebne dohodke zaposlenih v PŠTO.

Feri Maučec

VRTNARSTVO

podjetje za proizvodnjo in promet s sadikami, cvetjem in urejanje zelenih površin, p. o., Murska Sobota, Kopališka 2 b

Na podlagi 103. člena Statuta podjetja in sklepa delavskega sveta podjetja razpisuje naslednja dela in naloge s posebnimi pooblastili:

1. direktorja,
2. pomočnika direktorja (vodja operative),
3. računovodje.

Prijavljeni kandidati morajo poleg splošnih pogojev, ki so določeni z zakonom, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1.: — visoka ali višja agronomska izobrazba vrtnarske usmeritve,
- tri oziroma pet let delovnih izkušenj na področju vođenja,
 - organizacijske sposobnosti;
- pod 2.: — višja agronomska izobrazba vrtnarske usmeritve,
- štiri leta delovnih izkušenj pri podobnih vodstvenih delih;
- pod 3.: — srednja izobrazba ekonomske smeri,
- štiri leta delovnih izkušenj v računovodstvu pri podobnih delih.

Vsa razpisna dela in naloge se razpisujejo za dobo štirih let. Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljejo v osmih dneh po objavljenem razpisu na naslov: VRTNARSTVO, Murska Sobota, Kopališka 2 b. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v osmih dneh po opravljeni izbiri.

Stanovanjska komisija osnovne organizacije sindikata delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih občine Murska Sobota, objavlja po sklepu stanovanjske komisije

RAZPIS

za dodelitev posojil delavcem, zaposlenih pri delovnih ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov v občini Murska Sobota. Razpisna vsota znaša 200.000.000 din.

Nameni kreditiranja so:

- novogradnje stanovanjskih hiš, če je stanovanjska hiša zgrajena najmanj do III. gradbene faze,
- adaptacije in revitalizacije.

Prednost pri pridobitvi posojila imajo delavci, ki prvič zaprosijo za posojilo, in delavci, ki imajo daljšo delovno dobo pri zasebnih delodajalcih.

Obrazce za vloge daje in zbira LB, Temeljna pomurska banka, poslovna enota M. Sobota, v sobi št. 10 — prvo nadstropje. RAZPISNI ROK JE DO VKLJUČNO 20. APRILA 1989.

Obrtna zadruga DOLINKA Beltinci razpisuje na podlagi Statuta in sklepa Zadrúžnega sveta prosta dela in naloge

DIREKTORJA

Obrtne zadruge za dobo 4-let.

Poleg splošnih zakonskih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima višješolsko izobrazbo tehniške smeri, 10 let prakse, od tega 4 leta na vodilnem delovnem mestu

- da ima srednješolsko izobrazbo tehniške smeri, 10 let prakse, od tega 6 let na vodilnem delovnem mestu.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8. dneh od dneva razpisa na naslov: OBRтна ZADRUGA DOLINKA, 69231 Beltinci, Mladinska 3. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15. dneh.

Dva mrtva na naših cestah

Značilnost minulega tedna je malo prometnih nesreč, a te so bile hude, saj sta umrla dva občana, nekaj pa jih je bilo teže poškodovanih. Dvakrat je zagorelo tudi v gozdu, na srečo ni bilo večje škode.

BREZ LUČI NA CESTI

27. marca se je zgodila prometna nezgoda v Gomilici. Voznik osebnega avtomobila Stefan Dravec iz Trimlinov se je peljal iz Turnišča proti Črenšovcem. V Gomilici mu je nasproti pripeljal kolesar Stanislav Zadravec iz Lipe. Kolesar ni imel luči in nenadoma je zavil v levo. Voznik osebnega avtomobila je kolesarja opazil prepozno, zadel ga je in tako močno poškodoval, da je na kraju nesreče umrl. Voznik osebnega avtomobila je bil domnevno vinjen.

IZSILILA PREDNOST

29. marca se je zgodila prometna nesreča v Ključarovcih. Voznica osebnega avtomobila Marija Filipič iz Logarovec se je peljala iz Ljutomerja proti Križevcem. V križišču z lokalno cesto je zavila na levo, ne da bi se prepričala, če to lahko varno stori. Izsilila je prednost vozniku osebnega avtomobila Romanu Muhicu iz Biserjan, ki je pripeljal iz nasprotne smeri. Pri trčenju sta se poškodovala oba voznika in sopotnica B. F. v avtomobilu Filipičeve.

HUDA POŠKODBA V DOLINI

29. marca se je zgodila huda prometna nesreča v Dolini. Voznik osebnega avtomobila Marjan Lutar iz Pinc se je peljal po Dolini proti Lendavi. Zaradi neprimerne hitrosti in domnevne vinjenosti je trčil v pešca Franca Simona iz Doline, ki je ob sebi potiskal kolo z motorjem. Pešca je vrglo na pokrov motorja in ga odbilo po vozišču, obležal je hudo poškodovan.

UMRL MED PREVOZOM V BOLNICO

30. marca se je zgodila huda prometna nesreča v Zenkovcih. Voznik osebnega avtomobila Evgen Dani iz Vadarec se je peljal po lokalni cesti iz Bodonec proti Lemerju. V Zenkovcih pri avtobusnem postajališču mu je z njegove desne strani stekel na cesto otrok M. B. iz Zenkovec. Voznik osebnega avtomobila je vozil z neprimerno hitrostjo, trčil v pešca in ga hudo poškodoval. Med prevozom v bolnico je otrok umrl.

TRČENJE V LJUTOMERU

31. marca se je zgodila prometna nezgoda v Ljutomeru. Voznica osebnega avtomobila Mira Štuhec iz Iljaševce se je peljala po ulici 1. slovenskega tabora. Pri prometnem znaku stop se je pravilno ustavila, preden je zapeljala na prednostno cesto. Zaradi gostote prometa na prednostni cesti ji je neznan voznik z desne dal prednost, voznica pa ni pogledala na levo, od koder je pripeljal voznik kolesa z motorjem Milan Simonič iz Radoslavec. Pri trčenju se je Simonič laže poškodoval. Ker je kazal znake vinjenosti, so odredili odvzem krvi. J. D.

Nekaj podatkov iz naše preteklosti

Ko danes prebiramo grozljive podatke o prometnih nesrečah, se spomnimo tudi na preteklost, na čase, ko je bilo manj avtomobilov, ko smo imeli časa na pretek in se nikomur ni mudilo. V starih knjigah je nekaj podatkov, kakšen je bil pri nas promet pred prvo svetovno vojno in po njej.

Osební promet je bil do konca 1. svetovne vojne vezan predvsem na konjsko vprego. Do srede 20. let so vozili tudi izvoščiki. Po letu 1922 je začel voziti poštni avto med Lendavo in M. Soboto. Okoli leta 1926 je na tej poti (prek Turnišča, Dobrovnika in Bogojline), začel voziti avtobus, ki je zamenjal tudi poštni voz. Sredi 30. let je začel voziti med Lendavo in Soboto redni avtobus. Drugih avtobusnih prog ni bilo. Do leta 1949 je bila glavna cesta med Lendavo in Soboto, skozi Dobrovnik in Bogojlino, potem pa so zaradi bližine meje promet preusmerili skozi Črenšovce. Prva dvokolesa so imeli posamezniki že okoli leta 1905, prvi osebni avtomobil pa se je v Lendavi pojavil leta 1922. Tovorni promet je vse do 30. let potekal z vprežnimi vozili.

Danes je v Pomurju prek 25 tisoč osebnih avtomobilov, 150 avtobusov in 1400 tovornih avtomobilov.

Jani D.

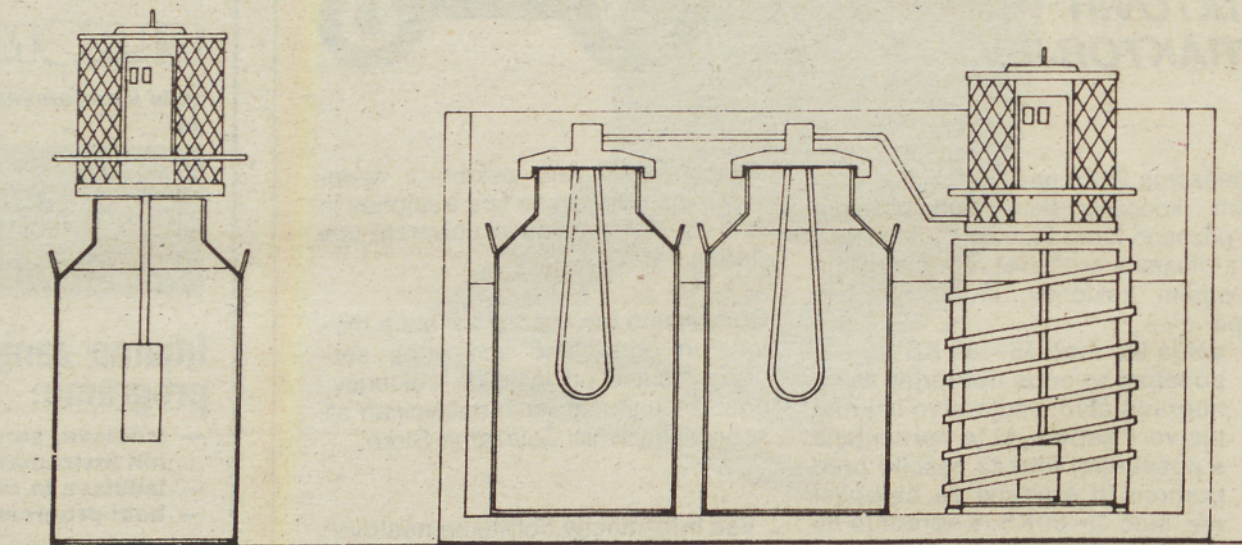
Lth

Loške tovarne hladilnikov Škofja Loka

HLADILNIKI MLEKA ZA SODOBNE KMETIJSKE PROIZVAJALCE

HM 1+1

HM 2+2

Lth

64220 Škofja Loka, Kidričeva 66, Jugoslavija, tel. (064) 60 091

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Murski val vam želi v petek zjutraj prijeten konec tedna in vas obvešča o dogodkih, ki bodo v soboto in nedeljo. Vsek, ki se mu ljubi, lahko v oddaji neposredno sodeluje po telefonu 21-232. Tisti, ki ste se brez telefonske zveze s svetom, pa nam pišite!) 9.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, Romano vilago - Svet Romov, reklame, glasba). 18.00 21-232.

TV LJUBLJANA

16.30 Tv dnevnik 1. 16.45 Mozaik, ponovitev. 18.20 Spored za otroke in mlade. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Podvodna odkritja, angl. dokumentarna serija. 20.50 Detektivka iz Miamijske, ameriška nanizanka. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.00 V vročici noči, ameriški film.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi - poskusni prenosi. 19.00 Domači ansambli: Bratje iz Oplotnice, ponovitev. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Koncert simfonikov RTV Ljubljana. 22.00 En avtor, en film, oddaja TV Beograd.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Tv v šoli, 15.15 Ponovitve, 17.15 Otroški in

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame z glasbo). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

8.10 Otroška matineja. 10.20 Izbor tedenske programske tvornosti. 12.45 Rezervirano za šport. 13.00 Prenos: Slovo od 1. Stenmarka. 14.30 Videogodba, ponovitev. 15.15 Ciklus filmov Charlieja Chaplina. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.45 ZBIS: J. Ribičič: Nana, mala opica. 17.10 Mladina: O odnosu do družbenih sprememb in doživljanju lastne mladosti. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Žrebani 3 x 3. 20.30 J. Michael: Prevarje, ameriška nadaljevalka. 21.20 Circommusica, 1. del zabavnoglasb. oddaje. 22.55 Tv dnevnik 3. 23.05 Volkodlak v Londonu, ameriški film.

Program LJ 2:

16.00 Satelitski programi - poskusni prenosi. 17.00 Narodna glasba TV Bg. 17.30 Otroška oddaja. 18.00 Kako biti skupaj, oddaja TV NS. 18.30 Tv nadaljevalka, ponovitev. 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Filmske uspešnice: Nespravljeni, ameriški film. 22.15 Program JRT 2 ali satelitski

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 11.00 Srečanje na pomurskem valu. 12.00 Spored za madžarskem jeziku. 13.00 Doma in onkraj meja. 13.30 V nedeljo popoldan (osrednji aktualni prispevek, pregled športnih in drugih dogodkov, minuta za varstvo okolja, minuta za kmetovalce, humor). 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

9.25 Otroška matineja. 10.10 Safari, češkoslovaška nadaljevalka. 10.40 J. Michael: Prevarje, ameriška nadaljevalka, ponovitev. 11.30 Videomeh. 12.00 Ljudje in zemlja. 12.40 Nespravljeni, ameriški film. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.45 Njegovo dekle Petek, ameriški film. 19.00 Tv mernik. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Zora Dirnbach: Pomlad Janka Potlačka, drama TV Zg. 21.15 Zdravo - vmes poročila.

Program LJ 2:

10.00 Danes za jutri, oddaja za JLA. Igrani film. 13.00 Športno popoldne. 18.30 Svetovno prvenstvo v motodirkih, posnetek iz Avstralije. 19.00 Gimnastika, posnetek iz Ljubljane. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Cousteaujevo ponovno odkrivanje sveta, angl. dokumentarna serija. 21.00 Tv galerija. 21.35 Športni pregled.

TV ZAGREB

Prvi program 9.30 Nedeljsko popoldne, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Izobraževalni spored, 13.00 Veliko sedlo (film), 14.05 Nedeljsko popoldne, 17.15 Skrivnostno življenje neke gospodinje (film), 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Nebeške ptice, 21.15 Inocencia (film), 23.25 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Ponovitve, 14.00 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Samoozbamba (film), 22.05 Ples v maskah (opera).

Drugi program

9.00 Matineja (glasba, slikarstvo, film...), 13.00 Športno popoldne, 18.00 Policijska postaja, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Mesto zločina, 21.55 Donova zabava, 23.25 Šport.

TV MADŽARSKA

9.00 Za otroke. 10.15 Družabna igra. 14.15 Namizni tenis. 17.05 V carstvu Ozirisa. 17.35 Delta, znanstveni poročevalci. 18.00 Milijon korakov po Madžarski, 14. del: Mecsek. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.00 Dnevnik. 20.15 Derrick, serijska kriminalna, naslov epizode: Smrtna tišina. 21.15 Poklic igralec, László Sinkó, portret. 22.00 Telešport. 0.15 Video strani.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranja oddaja Radia Murska Sobota. Poslušajte zaprašene melodije, zdravstveni nasvet, humorista in posnemovalca Janija Žilavca, minute za mlade, prijetno prebujajoče melodije). 8.00 Konec jutranjega programa.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklama, glasba). 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik utrip. 10.25 Zrcalo tedna. 10.40 Tv mernik. 10.55 Oči kritike. 11.25 Trije mušketirji, ameriški film. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.45 Mozaik, ponovitev. 18.20 Spored za otroke in mlade. 19.15 Tv okno. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 R. Cvetičanin: Zarota in izdaja, drama TV Bg. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.20 Osmi dan. 23.00 Antologija slovenske violinske glasbe.

Program LJ 2:

16.30 Satelitski programi - poskusni prenosi. 17.45 Po brezkončnosti sveta: Afrika, potopisna reportaža TV Zg. 18.15 Svet športa. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Žarišče. 20.35 Po sledih napredka. 21.05 Tigra - ročkovska nagrada 88 v ZRN. 21.35 Portret: Triptychon. 22.10 Dokumentarna oddaja.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Tv v šoli, 15.15 Ponovitve, 17.15 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Leo in Brigita (drama), 21.05 Glasba, 21.50 Dnevnik, 22.10 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Peter Strohm, 22.10 Ura volkov (film), 23.35 Chicago 1930

Drugi program

16.45 Kralj Artus, 17.30 Lipova cesta, 18.00 Policijska postaja 1, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Lokalni programi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Gozdarska hiša Falkenau, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Hitler - pot nekega vzpona

Mmmmm, aa! Poljubček za to, ker si me opozoril na grozno simpatičen jutranji program Radia Murska Sobota.

TV MADŽARSKA

9.10 Zob za zob, 14. del. 10.10 Delta, pon. 10.35 Teden, pon. 16.30 Video novice. 16.40 Poročila v romunščini. 16.45 Tv spored za 3 dni. 17.45 Četrte ure za gospodarstvo. 18.00 Koledar 1989. 19.00 Cim cim, literarne uganke za otroke. Dan pozicije. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Zavest, 1. del madžarske serije: Družina József. 20.55 Panorama, svetovna politika. 21.45 Spored Anike Felföldi. 22.20 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Prisluhnite torkovemu prebujanju z domačih radijskih valov! Poleg kramljanja in kratkočasne glasbe vam bo Cilka Sukič ponudila recept za danes.) 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, reportaža s pogovorom v živo, reklame, glasba). 18.00 Rezerviran čas. 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik, šolska Tv. 11.00 Tuji jeziki - angleščina, 6. lekcija. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.45 Mozaik, ponovitev. 17.50 Spored za otroke in mlade. 19.15 Tv okno. 19.20 Dobro je vedeti. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Žarišče. 20.35 Umetniški večer - Charlie Chaplin: Veliki diktator, ameriški film. 22.35 Zabavni tork, vključitev JRT 2 ali satelitski programi - poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Tv v šoli, 15.15 Ponovitve, 17.15 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Sanje na razpotju (film), 21.40 Dnevnik, 22.00 Kontaktni magazin

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kiti, 21.07 Dallas, 22.00 In noč bo molčala (film), 23.50 Chicago

Drugi program

17.00 Tv v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Policijska postaja 1, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.07 Zunanje politični raport, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport

TV MADŽARSKA

9.10 James Burke, pon. 10.00 Panorama, pon. 10.45 Telovadba za invalide. 16.40 Panonska kronika. 16.50 Poročila v nemščini. 16.55 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.40 Festival Lira. 18.10 Klinika, z. nemška serija, pon. 19.05 Četrte ure za gospodarstvo. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Papirnati zmaj, 3. del francoske serije. 21.10 Studio '89. 21.55 Mojstri animacije, Japonska. 22.25 Tv dnevnik.

NEDELJA, 2. april

GOSPA BOVARY, ameriški barvni film, 1949 (Madame Bovary), režija: Vincente Minnelli, igrajo: Jennifer Jones, James Mason, Van Heflin, Louis Jourdan.

Roman Gospa Bovary je izšel leta 1857, na mah zaslovel in se uvrstil med mojstrovine evropskega realizma. Flaubert je iz resnične življenja iztrgal na videz vsakdanjo, a v resnici pretresljivo zgodbo o nesrečni mladi ženi, ujeti v moreče vzdušje podeželskega malomeščanskega okolja, od koder ni poti v veliko, svetlo življenje, ki si ga tako želi. Tako je zapisal Anton Ocvirk v uvodnem razmišljanju k slovenski izdaji knjige v sto romanih.

Režiser Vincente Minnelli je bil pred težko nalogo: kako naj kot Američan prikaže ta lik in čas ter vse ostalo, kar je Flaubert tako mojstrsko opisal. Kot popolnemu profesionalcu z veliko izkušnjami se mu je posrečil film, ki je zanimiv tudi poznavalcem Flaubertovega romana. V svojo zgodbo je vključil tudi proces, ki je slavnega romanopisca obojeval nemorela zaradi pisanja, kakršno dušilec ni bilo v navadi.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Sredi tedna vas prebujamo z večkratnim voščilom: Dobro jutro! Pregledali bomo pomursko vreme in razmere na domačih cestah. Sodelujte tudi vi in svetujte, kako naj delamo oddajo, ki bo še bolj po vašem okusu. Telefon 21-232). 8.00 Konec jutranjega sporeda.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba). 18.00 Poslušamo vas (na telefon 21-232 sprejemamo vaša mnenja, pripombe, kritike). 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.45 Mozaik, ponovitev. 18.20 Spored za otroke in mlade. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.55 Vreme. 20.05 Film tedna: Čaj v Arhimedovem harem, francoski film. 21.55 Tv dnevnik 3. 22.05 Svet poroča.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi - poskusni prenosi. 18.30 Regionalni programi TV Ljubljana - studio Maribor. 19.00 Zora razuma, oddaja o Turčiji. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 B. A. Novak: Vojski zgodovine, drama SNG Maribor. 22.50 Satelitski programi - poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program 8.35 Tv v šoli, 15.15 Ponovitve, 17.15 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kolo sreče (film), 23.05 Dnevnik, 23.25 Nočni spored,

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Ponovitve tv v šoli, 14.00 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ded za na posodo, 21.15 Superpolica (film), 23.00 Ladja brez domovine (film),

TV MADŽARSKA

9.10 Tretji kanal, pon. 9.55 Derrick, pon. kriminalke. 10.50 Studio '89, pon. 16.40 Video novice. 16.50 Poročila v slovaščini. 16.55 Krakatau: dan, ko se je tresel svet. 17.50 Madžarska-Malta, kvalifikacijska nogometna tekma za SP, prenos iz Népstadiona. 20.00 Tv dnevnik. 20.35 Pojoče kino, zabavni magazin. 21.15 Panorama; Černobil 1989. 22.20 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (V četrtekovi prebujalni oddaji radia Sobota boste zvedeli, koliko je novih Pomurcev v zadnjem tednu, kakšen je tečaj dinarja, modroval bo Džouzi, dodali bomo še kmetijski nasvet). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, kulturna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

10.10 Satelitski programi - poskusni prenosi. 18.00 Beograjski tv program. 19.00 Čas, ki živi: Partizanska lira. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Plesni nokturno. 20.45 Slovenci v zamejstvu. 21.15 Oči kritike. 21.45 Hiše na koncu spomina, dokumentarna oddaja. 22.15 Satelitski programi - poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Tv v šoli, 15.15 Ponovitve, 17.15 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Politični magazin, 21.05 Zabavna oddaja, 22.15 Dnevnik, 22.35 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavna oddaja, 22.05 Videoteka, 23.05 Sanjajoče ustnice (film),

Drugi program

16.00 Šport, 17.10 Rume-na reka, 18.00 Sužnja Isaura, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranje-politična oddaja, 21.05 Pri-zorišča literature, 21.50 Avstrijske dragocenosti, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Klub 2

TV MADŽARSKA

9.10 Kako naj poslušamo opero? 10.05 Stari pešak in njegov sin huzar, TV igra, pon. 11.25 Telovadba za invalide. 16.40 Panonska kronika. 16.50 Poročila v srbohrvaščini. 17.00 Tretji kanal. 17.45 Tv spored za 4 dni. 18.00 Živi planet, pon. 19.15 Žrebane lota. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Ena kila - ene hlače; glasbeno potepanje po svetu mode. 20.50 Domače ogledalo. 22.10 Tv dnevnik.

76 ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Miami Vice, 20.55 Zabavna oddaja, 21.25 Dnevnik, 22.45 V petek ob desetih, 22.45 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 13.50 Otroški in mladinski spored, 18.00 Policijska postaja 1, 18.30 Mac Gyver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Akti X, Y-nerešeno, 21.20 Kreuzbergovi, 22.15 Filmske novice, 22.45 Zadnji vagon (film), 0.30 Chicago 1930

Drugi program

13.00 Sport, 18.20 Glasbeni avtomat, 19.00 Lokalni programi, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Potujoči med svetovi (dok. film), 21.20 Deževni gozd (dok. film), 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport, 22.50 Umetnine

TV MADŽARSKA

9.10 Počitniška matineja. 9.35 Appassionata, 1. del TV filma. 16.50 Poročila. 17.00 Letni kolobarji, za upokojence. 17.30 Tekla, uporabni napotki. 17.40 Filmska reportaža. 18.00 Okno, služnostni program. 19.10 Tv kino, najava filma Svinčeni časi. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Cirkuski film. 21.05 Novi val. 21.50 Svinčeni časi, z. nemški film (le za odrasle). 23.30 Tv dnevnik.

SOBOTA, 1. april

LJ 1

Ciklus filmov Charlieja Chaplina: NEZNANI CHAPLIN (Unknown Chaplin), režija: Kevin Brownlow, David Gill.

Šestnajstega aprila bo minilo 100 let od rojstva velikega filmskega ustvarjalca Charlieja Chaplina. O njem in njegovi umetnosti je bilo napisanih brez števila knjig in razprav. 100-letnica njegovega rojstva je vendarle jubilej, ki mu je televizija dolžna posvetiti pozornost. Tako boste 1. aprila gledali prvega od treh delov dokumentarnega filma Neznani Chaplin. Film nam sicer o Chaplinu ne bo povedal kaj bistveno novega, toda delovni posnetki, pa »odpadni« material dokazujejo, da je bil zelo studiozen in precizen ustvarjalec, ki se ni zadovoljil s povprečnostjo. Prizorje, ki mu niso bili všeč, je ponavljal, dokler ni bil zadovoljen z njimi in ohranjeni posnetki pričajo, da je bil zelo objektiv in strog selektor. Prvi del nam ga bo predstavil v letih 1916 in 1917.

Charlie Chaplin je začel svojo bleščečo filmsko kariero 1914, leta in že po letu dela pri filmu odkril svoj klasičen izraz. Če so bili filmi pri družbi Keystone in nato leta 1915 pri 1.55enay se ne obdelani - vsajih tudi sam Chaplin z njimi ni bil čisto zadovoljen - pa so filmi družbe Mutual, ki jih je posnel v letih 1916/17 prave mojstrovine. V njih se predstavlja pravi Charlie: krhek, stabelen, boječ - pa tudi pameten potepuh v zanj klasični uniformi; potepuh, ki hoče biti gospod.

76 ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

NAROČILNICA

NAROČAN VESTNIK

Časopis začnite pošiljati od dne

Ime in priimek:

Naslov: kraj, ulica, hiš. št.

Podpis:

Datum:

Naročilnico natančno izpolnite s tiskanimi črkami, izrežite in pošljite na naslov: VESTNIK, 8900 MURSKA SOBOTA, Titova 29.

SPORED FILMOV V KINU
»PARK« M. SOBOTA od 7. do 13. apr. 1989

7. apr. ob 18. in 20. amer. kom. PRINC OSVAJA AMERIKO
NOVA ODLIČNA KOMEDIJA Z E. MURPHYJEM — PRIVO. ŠČITE SI DOBRO URO SMEHA!

9. apr. ob 16. uri amer. risanka AMERIŠKA PRAVLJICA. IZVRSTNE ANIMACIJE IN GLASOVNO ODLIČNE GLAVNE VLOGE—OTROCI, ZA VAS!

10. apr. ob 18. in 20. uri amer. znan.-fant. film CIKLON.

11. apr. ob 18. in 20. uri amer. znan.-fant. film CIKLON.

12. apr. ob 18. in 20. uri hong kong. pustol. LEGENDA O ZLATEM BISERU.

13. apr. ob 18. uri hong kong. pustol. film LEGENDA O ZLATEM BISERU.

13. apr. ob 20. uri amer. erot. film VONJ GREHA — trda erotika Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!

Kino KUD ŠALOVCI.
8. apr. ob 20. uri amer. kom. PRINC OSVAJA AMERIKO.

Prodaj

MOTORNA
VOZILA

prodaj

OPEL REKORD 1700. letnik 1975, opel kadet B karavan, kompresor, dvocilindrski, 10 barov, zmogljivost 550 l na min., prodaj. Telefon: 23 296. M-837

ZASTAVO 750 ugodno prodaj. Zlatko. Murska Sobota, Gregorčičeva 55. M-838

ZASTAVO 101 prodaj. Štefan Svetec, Šalovci 88. M-840

MAZDO 626, 2000 ccm, kovinske barve, letnik 1985, uvoženo, prvi lastnik, prodaj. Informacije v petek po 17. uri ter v soboto in nedeljo. Telefon: (069) 68 104. M-846

FIAT 132 2000, odlično ohranjen, prodaj. Telefon: (069) 22 724. M-854

GOLF, letnik 1976, ohranjen, prodaj. Apače 78. M-854

DIANO 6 prodaj. Telefon: 75 764. M-864

JUGO, letnik 1985, in LADO 1300, letnik 1984, prodaj. Drago Rajh, Lendavska 17 c. pritličje, po 16. uri. M-873

GRADITELJI POZOR!

Izdelajem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavimo na dom brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon: (042) 811 685.

RENAULT 18. letnik 1985, prodaj. Bellinci, Krožna 12, telefon: 71 347. M-878

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodaj. Telefon: 23 111. M-883

OPEL MANTO ugodno prodaj. Fokovci 9. M-887

JAWO 350, športno predelano, prodaj. Cena 7 M. Telefon: 24 323. M-888

BMW 1600, karamboliran, in zastavo 750, letnik 1978, prodaj. Ogled po 18. uri. Zagorč, Serdica 105. M-893

ZASTAVO 126 P. letnik 1982, traktor torpedo 55 A, dvojna vleka, star 9 mesecev, prodaj. Branko Riuper, Križevci 110 v Prekmurju. M-898

OSEBNI AVTO ZASTAVA 101, letnik 1980, naprodaj. Telefon: 70 280. M-899

FORD KOMBI IN SKORAJ NOV TOMOS AVTOMATIK prodaj. Marjan Maučec, Gančani 80, telefon: 71 023. M-902

FIAT 127 SPECIAL, garažiran, prevoženih 30.000 km, prodaj. Telefon: 22 453. M-904

BMW 2002, karamboliran, z nepoškodovanim motorjem, prodaj. Tišina 56. M-905

ASCONA 16, letnik 1979, ter dve vodovodni črpalci, 220—380, in plovni bojler KB 300 prodaj. Telefon: 069 60 508. M-909

OPEL KADETT, starejši letnik, prodaj. M. Sobota, Kroška 17. M-910

RENAULT 18 TLJ, letnik 1983, prodaj. Naslov v upravi lista. M-911

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar (kultura), Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gontér (tehnični urednik), Nivenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
Naslov uredništva in uprave:
Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597. Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenačrtani rokopiši in fotografije ne vračamo.
Naročnina za I. polletje 1989 je 50.000 dinarjev, za delovne organizacije 100.000 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM (letno).
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP VEČER Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

126 P. letnik 1981, v dobrem stanju, prodaj. Vučko, Dolič 66. M-916
VOLVO prodaj. Telefon: 77 697. M-919
OPEL KADETT 1600. letnik 1980, prodaj. Turner, Murska Sobota, Vrta 8. M-920
JUGO 45 prodaj. Muzge I — pri letališču. M-921
GOLF, starejši letnik, črne barve, odlično ohranjen, prodaj. Informacije po telefonu: (069) 26 714, po 16. uri. M-923
JUGO 55, letnik 1987, ugodno prodaj. Telefon: 71 219, popoldne ali 75 122 — dopoldne. M-924

AVTOMOBILSKI DELI PO UGODNI CENI!
novi in rabljeni
AUTO REČEK,
WINDISCHMINIHOFF
tel. 9943 3156 2269

TOMOS AVTOMATIK, nov, ugodno prodaj. Telefon: 23 887. M-925
RENAULT 18, letnik 1982, prodaj. Telefon: 77 688 — Grad. M-926
LADO 1200, registrirano, in sejalnik panonija za koruzo, 4-vrstni, prodaj. Telefon: 87-130. M-630

SPACEK potreben manjšega popravila (v celoti ali po delih), prodaj. Telefon: 77 806. M-938

ZASTAVO 128, letnik 1987, prodaj. Telefon po 15. uri: 87 132. M-940

KARAMBOLIRANO ZASTAVO 101 (lahko tudi po delih) prodaj. Jože Faneč, Serdica 103. M-941

ZASTAVO 101, letnik 1976, dobro ohranjeno, prodaj. Telefon: 23 166. M-942

RENAULT 16, registriran do januarja 1990, prodaj. Telefon: 25 455. M-943

126 P. potreben manjšega popravila, prodaj. Telefon: 24 517. M-944

OPEL KADET, letnik 1972, registriran do marca 1990, prodaj. Vinko Horvat, Okoslavci 7, p. Videm ob Ščavnici. M-945

DARILA:
— UMETNIŠKE SLIKE —
UNIKATNA KERAMIKA —
UNIKATNI NAKIT — IN
DRUGI UMETNIŠKI IZDELKI
Odlisje. Lendavska 19 a (pri Atriju), Murska Sobota, tel. 25-493

APN 6 S, star dva meseca, prodaj. Telefon: 72 197. M-948

MOPED APN 6 prodaj. Tišina 48, telefon: 46 372. M-949

TOYOTO CAROLA DX, staro dve leti, prodaj. Informacije po telefonu: 74 545, po 17. uri. GR-18748

ŠKODO 100, letnik 1976, vozno, prodaj. Telefon: 60 513. GR-18749

RENAULT 4, letnik 1977, december, prodaj. Mladinska 28, telefon: 24 242. M-953

AUDI 100 I, letnik 1978, prodaj. Dokležovje 69. M-955

ZASTAVO 101, prva registracija 1977, generalno obnovljeno, prodaj. Bencak, Vadarci 79. M-957

DIANO, letnik 1980, prodaj. Lipovci 15, telefon: 71 051. M-958

DIANO 6 prodaj. Telefon: 82 376. IN-17174

VW 1200, letnik 1972, registriran do 25. 10. 1989, prodaj. Telefon: 82 343. IN-17173

RENAULT 4, star 12 let, prodaj. Slavko Kumer, Ljutomer. Fulneška 2. IN-17170

DEUTZ MAGIRUS, letnik 1976, prodaj. Telefon: 82 022. IN-17167

PRIKOLICO ZA OSEBNI AVTO prodaj. Ogled vsak dan. Zgrabljč, Petišovci, 22. junija 9. LE-19591

RENAULT 4 GTL, letnik 1983, garažiran, prodaj. Telefon: 75 805 ali 75 540. LE-19592

FIAT 126 P, letnik 1988, avgust, prodaj. Naslov v upravi lista. M-928

JUGO CORAL 55, pet prestav, star sedem mesecev, ugodno prodaj. Mačkovič 45 b — popoldne. M-932

GOLF JX, dizel, letnik 1987, prodaj. Strukovci 51. M-959

●●●

MODNO ŠIVILSTVO

ŠIVANJE MODNIH OTROŠKIH, MOŠKIH IN ŽENSKIH HLAČ TER JAKEN!

Odpri to od 9. do 16. ure, v soboto od 9. do 12. ure.

DRAGICA VEZER,

M. SOBOTA, Prežihova 5,

telefon: 24 652

OPEL MANTA BERLINA, R 4, dobro ohranjena, kompresor, 120 l, seno v balah, večja količina, ugodno naprodaj. Fokovci 2, telefon: 72 711. M-963

LADO RIVO prodaj. Telefon: 46 049. M-965

SIMCO HORIZONT, obnovljeno, prodaj. Telefon: 24 476. M-970

ZASTAVO 128, letnik 1986, julij, rdeče barve, prodaj. Telefon: 24 039, po 15. uri. M-973

VESPO PX 200 E, 1987, prodaj. Telefon: 25 338. M-974

OSEBNI AVTO MERCEDES 200, tip 115, prikolico za osebni avto in koruzo na storžih, 3 l, prodaj. Ivan Muršič, Ljutomer, Frana Kovarčiča 12. IN-17182

ZASTAVO 101 letnik 1984, prodaj. Črenšovci 80 b. M-700

ZASTAVO 128, staro tri leta, prodaj. Bakovci, Poljska 21. M-975

LADO RIVO, letnik 1986, prodaj. Telefon: 22 014. M-977

RENAULT 12, karamboliran, ugodno in poceni prodaj. Telefon: 76 280. M-986

GOLF, dizel, letnik 1983, dobro ohranjen, prodaj. Telefon: (069) 73 231. M-987

ZASTAVO 101, letnik 1980, in prikolico za avto prodaj. Šavel, Košarovsky 2. M-991

OPEL REKORD, starejši letnik, ugodno prodaj. Cankova 17. M-922

KADETT GLS 1,3 S prodaj. Telefon zvečer: 069 23 063. M-993

LADO RIVO 1500, letnik 1987, prodaj. Mostje 59. M-994

FORD SIERRA, december 1985, reg. do marca 1990, dobro ohranjen, naprodaj. Tel.: 23 282. M-MM

●

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

prodaj

TRAKTOR URSUS 335, s koso, prodaj. Kuzma, Puževci 37, p. Bodonci. M-842

TRAKTOR TORPEDO 6206, s kabinom, 250 delovnih ur, ugodno prodaj. Telefon okrog 20. ure: 062 731 034. M-848

OBRABALNIK FAVORIT 160 za traktor in termoakumulatorsko peč, 3,5 KW, ugodno prodaj. Telefon: 81-981. M-849

KOSO IMT, malo rabljeno, prodaj. Pečarovič 77. M-851

BOČNO KOSO DUBRAVA za ursus 335 prodaj. Kobilje 212. M-955

OBRABALNIK ZA KOSILNICO BCS prodaj. Telefon: 78-275. M-863

SKROPILNICO ZA TRAKTOR, 200 l, prodaj. Bagola, Korovci 40. M-870

OBRABALNIK ZA ENOOSNI TRAKTOR SPECIAL prodaj. Naslov v upravi lista. M-877

FERGUSON 539 prodaj. Telefon: 72-079. M-892

ROTACIJSKO KOSO SIP prodaj. Franc Kocbek, Orhovski Vrh 27. M-895

TRAKTOR IMT 542, malo rabljen, prodaj. Telefon: 77-783. M-900

TRAKTOR PO IZBIRI nov, IMT 577 in traktor torpedo deutz, 60 km, in kravo, visoko brejo, kontrola A, prodaj. Vučkovič, Rankovci 7. M-901

KROŽNE BRANE, rabljene, 20 diskov, prodaj. Bračko, Sp. Ivanjci 24. M-913

TRAKTOR TORPEDO 48, nov, s priključki, prodaj. Možnost zamenjave z manjšim. Telefon popoldne: 75-524. LE-19593

PLUG OLT, 10-colni, prodaj. Štefan Tompa, Gaberje 41. LE-19594

KLINASTE BRANE, tridelne, in oltov plug, 10-colni, prodaj. Telefon: 87-536. M-17171

PRESETNICE, 2,8 m, prodaj. Vanča vas 46, p. Tišina. M-938

BOČNO KOSO za traktor ferguson, ugodno prodaj. Bratovci 34, telefon: 71-144. M-951

BOČNO KOSILNICO ZA TRAKTOR FERGUSON ugodno prodaj. Bratovci 34, ali telefon: 71-144. M-951

TRAKTOR TOMO VINKOVIČ 123 in enoosni prikolico ter voz z gumjastimi kolesi prodaj. Sebeborci 90 a. M-956

OLTOVO SEJALNICO ZA KORUZO, 4-vrstno, in silažni kombajn prodaj. Milan Nesarič, Lipovci 123. M-964

TRAKTOR TORPEDO DEUTZ 0648, star štiri leta, 13000 delovnih ur, prodaj. Abraham, Šalovci 10. M-978

IMT 589, pogon na štirih kolesih, prodaj ali menjam za traktor od 40—60 KM, Franc Lovrec, Trnovci 36, Tomaž pri Ormožu. M-979

MOTOKULTIVATOR GOLDONI, 108 l (benzin), s plugom in koso ter škropilnico MIO STANDARD na električni pogon, prodaj. Telefon: (069) 87-311. M-980

OLTOVO SEJALNICO, štirivrstno, in obračalnik, nov, uto 2205, prodaj. Jože Šošanič, Lukavci 11, Križevci pri Ljutomeru. IN-17185

Kam na kozarček in pico?

Na Hovizo v Osmico!

IMT 539 prodaj. Bakovci, Mladinska 47. M-934

RAZNO

prodaj

BAVALIT, 200 kg, prodaj 25 odstotkov ceneje. Telefon: 77 033. M-829

KOMPLETNO plinsko napeljavno za avtomobil, italijanske izdelave, prodaj. Telefon: 24 890. M-831

OTROŠKO POSTELJO z jogi vložkom (400.000.—) prodaj. Telefon popoldne: 24 127. M-8334

SVINJO ZA ZAKOL, 150 kg, prodaj. Skakovci 68. M-836

BOROVE IN SMREKOVE PLOHE, 5 cm, prodaj. Helena Kuhar, Vaneča 87. M-841

SUHA DRVA (7 m³) prodaj. Bodonci 33. M-844

MOTOR RADE KONČAR, 7,5 KW, 2900 obratov, prodaj. Mirko Kolenko, Dokležovje 140. M-845

MOTOR ZA SUNBEAM 1300 in razne druge dele ter barvni televizor Gorenje prodaj. Ogled: Stanjevič 4. M-856

SEMENSKI KROMPIR prodaj. Kančevci 16, pri Hmežadu. M-857

ŠTEDILNIK ZA CENTRALNO OGREVANJE PRLEKJA in dve motorni žagi prodaj. murski Črnci 23. M-860

TV GRUNDING, brezhiben, in novo termoakumulatorsko peč prodaj. Telefon: 73 056 — Radenci. M-862

BALIRANO SLAMO (200 bal) prodaj. ervin Cigut, Borejci 18. M-866

JASENOVE PLOHE (2,5 m²) in moped 14 M prodaj. Petanjci 106. M-867

PRIKOLICO ZA OSEBNI AVTO, tovarniško z zavoro, prodaj. Telefon: 21 507. M-872

OTROŠKO POSTELJO z jogijem prodaj. Gomboši, Stara 18. M-875

PRALNI STROJ ZOPAS in žensko kolo pony maxi ugodno prodaj. Telefon: 069 22 230. M-880

GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK ugodno prodaj. Telefon: 46 188. M-884

HLADILNIK ZNAMKE OBODIN, 130 l, dobro ohranjen, poceni prodaj. Silva Vouk, Lendavska 37 a, telefon: 21 574. M-885

DROBEN KROMPIR, večjo količino, prodaj. Gaberje 71. LM-19583

ZX SPECTRUM, 48 K + 300 programov prodaj. Telefon: (069) 82 123. IN-17175

ČEBELE NA 10 AŽ SATJU, psičko, lovski terier z rodovnikom, 10 mesecev, lovski puški bokarico simson sul in risanico 30-06, skoraj novi, prodaj. Telefon v večernih urah: (069) 46 144. M-886

OKROGLO RAZTEGLJIVO MIZO S ŠESTIMI STOLI (luženi hrast), pralna stroja CANDY in OBODIN ter regalno omaro za dnevno sobo ugodno prodaj. Tanšek, Murska Sobota, Bonisa Ziberla 21. M-890

NOVEJŠI TELEVIZOR, črno-beli, ugodno prodaj. Dobrovnik 251 f. M-891

ČOLN MAESTRAL 9 z motorjem, 4,5 KS, prodaj. Telefon po 17. uri: 87 054. IN-17177

PEČ ZA ETAŽNO CENTRALNO OGREVANJE CENTRAL 20 prodaj za 50 odstotkov ceneje. Telefon popoldne: 69 172. GM-18759

SENO prodaj. Dobrovnik 146. M-910

KOMBINIRANO peč za kopalnico, malo rabljeno, prodaj. Jerič, Dokležovje 121 a. M-912

POHIŠTVO ZA OTROŠKO SOBO program vario soft 2000 in 35 m² ploščic za tlake (še zapakirano) zelo ugodno prodaj. Telefon popoldne: 73 040, interna 612. M-914

TESAN LES, 16 × 16 × 4), 12 × 14 × 7 in 20 × 214 × 10, prodaj. Borejci 29, p. Tišina. M-915

GORENJE TV ORBITER in zamrzovalno omaro (oboje z garancijo) prodaj. Naslov v upravi lista. M-918

POSTELJO ugodno prodaj. Kerčmar, Murska Sobota, Lendavska 25. M-930

HRASTOVO KOLJE ZA VINOGRAD (4,5 × 4,5 × 150—180), 600 kosov, prodaj po 3.000 din. Kličiti po 14. uri: telefon 75 291. M-935

SENO prodaj. Radenci, Finžgarjeva 1. M-939

VINO (rizling, šipon) in kovinske elemente za vrtno ali balkonsko ograjo prodaj. Telefon: 76 364. M-952

NOVO POSODO, garnitura 21 (500.000.—), prodaj. Ižakovci 166. M-960

OPREMLJENO SOBO vzamem v najem. Informacije po 15. uri po telefonu: 24634, M-865

ENOINPOLSOBNO KOMFORTNO STANOVANJE v Vardžinskih Toplicah zamenjam za enako ali večje v Murski Soboti. Telefon po 15. uri: (042) 631 675, M-876

MANJŠE, NEOPREMLJENO STANOVANJE v bloku ali stanovanjski hiši išče za določen čas mlad par brez otrok. Tel.: 70057, M-936

SOBO v Murski Soboti išče mlad zdravnik. Tel.: (042) 631 675, M-876

NUJNO ZAMENJAM trisobno solidarnostno stanovanje v Radenci, Gregorčičeva 2, 62,90 m², za enako v Goraji Radgoni. Informacije dopoldan po tel.: 74 690, GR-18757

V SPOMIN

7. aprila mineva sedem let, odkar si nas tako nenadoma zapustil dragi sinek, bratec in vnuk

Kristijan Majič

iz Radenec

Hvala vsem, ki se ga spominjate, še posebej pa njegovim sodelavcem, ki mu prinašate cvetje in prižigate svečke.

V naših srcih boš vedno živel!

TVOJI NAJDRAŽJI

*Eno leto že v grobu spiš,
a med nami še živiš,
k počitku leglo je telo,
a delo tvoje in trpljenje
pozabljeno ne bo.*

V SPOMIN

3. aprila je minilo žalostno in boleče leto, odkar nas je za vedno zapustila draga

Evfemija Ftičar

iz Velike Polane

Še vedno slišimo tvoj glas in čakamo, da se vrneš, a ostaja le praznina, ki jo polni bolečina.

Hvala vsem, ki se je še spominjate.

Žalujoci: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

ZAHVALA

20. marca smo se za vedno poslovili od naše drage mame, babice in prababice

Neže Kajnih

roj. Kosi
iz Rakičana, Prešernova 21

ki nas je v 84. letu starosti za vedno zapustila.

Iskreno se zahvaljujemo za izrečena sožalja, vsem, ki ste darovali vence ali za druge namene in jo pospremili na njeni zadnji poti na pokopališče v T. Velenju. Hvala zdravniškemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, g. kaplanu za cerkveni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS Rakičan za besede slovesa. Posebna zahvala družinam Karoli in Dušana Jenka ml.

Žalujoci: hčerke Klara, Angela in Pepca z družinami, vnuki, pravnuki in drugo sorodstvo

*Ko sem še živila,
ljubila sem vas vse,
zdaj, ko me več ni,
ljubite me v spominu vi.*

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, stara mama in prababica

Vilma Berke

roj. Luthar
iz Šalamenca

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, darovali vence in cvetje, izrekli sožalje ter drago pokojnico pospremili k zadnjemu počitku.

Posebna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem žalostink, predstavnici KS Marti za poslovilne besede ob odprtem grobu, društvu upokojencev in dr. Berdenovi za dolgoletno zdravljenje.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!
Šalamenci, 21. marca 1989

Žalujoci: hčerki Marija z možem in Helena, vnuki Štefan, Marta, Irma, Jolanka in Feri z družinami, stric Ludvik z družino iz Francije in drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, brat in tast

Jože Štefanec

Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred. Posebna hvala dr. Fodorjovima, dr. Vašu in dr. Požuncu ter sestri Marici za zdravniško pomoč. Prisrčna hvala pevkam iz Dolge vasi.

S hvaležnostjo se te spominjamo!

VSI TVOJI, KI SMO TE IMELI RADI

*Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh še v srcih nam živi
in nihče ne ve, kako zelo boli,
ko zavemo se, da več te ni.*

V SPOMIN

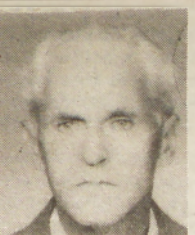
11. aprila 1989 mineva deset žalostnih let, odkar nas je za vedno zapustila žena, mama in stara mama

Jožefa Šadl

roj. Poll
iz Ropoče

Hvala vsem, ki se je še spominjate, ji prinašate cvetje in prižigate sveče na njenem mnogo preranem grobu.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

ZAHVALA

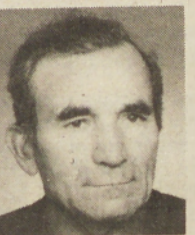
Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, brata in strica

Štefana Jeneša

s Tišine

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovane vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Še posebej sosedom za vsestransko pomoč in sočustvovanje. Hvala vsem gasilskim društvom, še posebej GD Tišina za častno stražo, in kolektivu PTT M. Sobota. Hvala g. kaplanu za opravljeni obred, govornikom za izrečene poslovilne besede ter pevcem za odpete žalostinke. Posebna hvala družini Gerček, Jelki Koltaj iz M. Sobote in Tici za pomoč.

Žalujoci: žena Jožefa, sin Janez z ženo Darinko, vnuki Silvija, Dejan in Mojca, sestri Marija in Vera z družinami ter drugo sorodstvo

*Saj ne branim se; ko dan napoči,
zapovej, življenja gospodar,
da se duh mi od telesa loči,
klanjam volji tvoji se in moči,
le spomlad, stvarnik moj, nikar!
(Josip Stritar)*

ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Viljem Mekiš

iz Nuskove 36

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sovaščanom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala dr. Peričevi, patronažnim sestram in osebju internega in pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu. Hvala duhovniku Gaborju za pogrebni obred in tov. Kranjcu za poslovilne besede. Zahvala pevcem za odpete žalostinke in godbenikom za odigrane žalostinke.

Posebej se zahvaljujemo članom GD, DO Mura in OŠ Rogašovci.

Žalujoci: žena Viktorija, sin Viljem z družino, hčerke Marija, Verica in Helena z družinami, vnuk Vilči, vnukinje Nataša, Gabi, Nuša, Danijela, Mateja in Anita, brata Karel in Janez z družinami, sestre Matilda, Milika, Vikica, Micka, Trezika in Enica z družinami

*Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
kjer tebe, ljuba hčerka in sestra ni,
da bi skupaj še bili.*

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je / 3. letu starosti zapustila ljuba hčerka in sestra

Natalija Zver

iz Nedelice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence, šopke ter v dobrodelne namene in jo v tako lepem številu pospremili na njeni mnogo prerani zadnji poti.

Hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, tov. Horvatu za poslovilne besede, botrini Denša iz M. Polane, sodelavcem skladišča odpr. LEK OHI Lendava, OOS LEK, tozdu Kozmetika Lendava, NK Nedelica, nekdanjim sodelavkam iz Planike, I. c razredu OŠ Turnišče, VVU Turnišče in družini Perša iz Črenšovca.

ŽALUJOČI: mama, oče, bratec Aleš in sestra Bernardka

*Oh, kelih našega življenja,
je kelih žrtev in trpljenja,
bridkosti poln je čez in čez,
sladkosti kaplja le redko vmes.*

V SPOMIN

Globok in boleč je spomin na 7. april, ko bo minilo leto dni bridke žalosti, bolečine in praznine, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil dragi, nikoli pozabljeni mož, oče in stari oče

Jože Jauk

dipl. inž. agr.
iz Skakovec

Ob tvojem grobu naenkrat začutimo, kako dragocen in kako velik je bil tvoj trenutek bivanja med nami. Kakor senca jutrišnjega dne prihajamo in postojimo pred tvojim grobom, tihi in nemi, čakajoči, da bi doumeli zakaj!

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

NJEGOVI NAJDRAŽJI

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
smrti te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

Tiho in nepričakovano nas je v ko-maj 33. letu starosti tragično zapustil dragi sin, brat in stric

Stanko Zadavec

iz Lipe

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem, prijateljem, ki ste nam pomagali, stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, prispevali v dobrodelne namene in ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, mladini, govorniku KS Lipa za ganljive besede ob odprtem grobu in mizarskemu mojstru Francu Maučecu in njegovi družini iz Lipovca.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Lipa, Dobrovnik, 29. marca 1989

Žalujoci: mama, oče, brata, sestra z družino in drugo sorodstvo

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od
življenja.*

ZAHVALA

V 63. letu starosti nas je po težki bolezni prerano zapustil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat, svak in boter

Alojz Horvat

iz Kroga

Ob boleči izgubi dragega pokojnika se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste ga med njegovo boleznijo obiskovali in nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, za sv. maše in v druge namene ter dragega pokojnika v lepem številu pospremili k večnemu počitku.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, cerkvenim pevcem za odpete pesmi, dr. Felkarju za obiske na domu, kolektivoma ozda Mura in TMP M. Sobota in njihovemu predstavniku za besede slovesa, predstavniku KS Krog za ganljivo slovo in društvu upokojencev.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Krog, 11. marca 1989

V ŽALOSTI: VSI NJEGOVI

Dvodnevni simpozij o manjšinah na SAZU

POGLOBITEV VEDENJA O JUGOSLOVANSKEM ZAMEJSTVU

Prvič doslej se je zgodilo, da je slovenskim akademikom uspelo zbrati predstavnike vseh jugoslovanskih akademij (razen iz Prištine) z namenom: razčleniti probleme manjšin naših narodov na najvišji, znanstveno-raziskovalni ravni. Hkrati je medakademski odbor za poučevanje narodnih manjšin in narodnosti poskrbel, da na dvodnevem simpoziju (30. in 31. marca) v Ljubljani razširijo in poglobijo spoznanja o zamejstvu v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

»Spodobi se in pametno je, da vsaj na akademski in vladni ravni naših zdajšnjih mednarodnih zvezah in razprti,« nam je kar po domače namignil akademik dr. Anton Trstenjak, radgonski rojak, ki je na simpoziju govoril o psiholoških vidikih asimilacije. V resnobnem vzdušju velike akademije dvorane na Novem trgu sredi slovenske prestolnice je dvodnevni zbor sivolasih nesmrtnikov najprej nagovoril dr. Anton Vratuša, predsednik omenjenega medakademiskega odbora — sicer je v svojem referatu predstavil nekatere značilnosti današnjega položaja Slovencev v Avstriji in Italiji — in ga drugi dan tudi sklenil.

S prvega tematskega polja (teoretsko-metodološka vpraša-

nja), ko so kot referenti nastopili B. Grafenauer, V. Klemenčič, J. Kmeč, V. Stanovčič in A. Trstenjak, je omenbe vredna Klemenčičeva ugotovitev, češ da nobeden od doslejšnjih uradnih popisov prebivalstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ni dal pravih rezultatov, kaj šele stvarno (statistično) podobno o narodnosti. Predstojnik Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani je poudaril, da bi se kazalo na osnovi znanstvenih meril dokopati do odgovora, kaj je s tako imenovano naravno asimilacijo v industrijski oz. postindustrijski družbi.

Z drugega tematskega polja (položaj in prihodnji razvoj narodnih manjšin jugoslovanskih narodov), kjer so bili uvodničarji L. Bratuš, D. Davidov, E. Dimitrov, B. Finka, A. Malle, T. Domej, E. Stojič, P. Stranj in A. Vratuša, kaže navesti razhajanje, do katerega je prišlo pri presoji o obstoju in razvoju porabskih Slovencev na Madžarskem. Če je namreč Edita Stojič z Inštituta za narodnostna vprašanja s terenskimi podatki o razmerah v Porabju dobesedno ovrgla splošne, nevtalne presoje Stojičeve. Zagotovo bodo omenjene navedbe v dokajšnjo oporo akademikom, ki bodo — podobno kot so že v Italiji in Avstriji (o tem je izšla publikacija!) — proučevali in raziskovali manjšinsko problematiko še na Madžarskem.

Pri vsem izrečenem je več kot razveseljivo, če je kar nekaj razpravljalcev omenilo, in ne le omenilo, Slovence na avstrijskem Štajerskem, ki so organizirani v kulturnem društvu 7. člen za Štajersko s sedežem v Gradcu. Dodajmo, da bodo vsi referati in razprave na simpoziju izšli v posebni publikaciji.

Branko Žunec

POGOZDOVANJE — V Pomurju je okrog 35 tisoč hektarjev gozdnih površin. Če bi jih samo izkoriščali in čakali, da se bodo same obnovile, bi jih čez nekaj let zelo osiromašili. Pravilo dobrega gospodarjenja torej veleva načrtno biološko obnavljanje (amortizacija) gozdov. In tako v Pomurju vsako leto posadijo več deset tisoč novih sadik. Pri tem upravljalcem gozdov (Gozdno in lesno gospodarstvo M. Sobota, Kmetijski kombinat Goraja Radgona, VG Kapele idr.) običajno pomagajo šolarji. Tako smo prejšnjo sredo lahko obiskali pri pogozdovanju v Kriplniku na Goričkem učence in učitelje OŠ Šalovci, ki so pod vodstvom revirnega gozdarja Arpada Janka posadili okrog 5.800 sadik bora, vmes pa še nekaj sadik macesna, kostanja in lipe. Čez okrog 80 let bo na tej parceli spet možen posek kakovostnega lesa.

Besedilo in posnetek: Jože Graj

Izvršni svet skupščine občine Lendava

So (ne)neuspehi prikrojeni?

Morda se zdi, da je sedanje pretresanje rezultatov gospodarjenja v lanskem letu mlatenje prazne stame, saj je minilo že prvo trimesečje novega obračunskega obdobja, vendar ni tako. Vsaj tako smo slišali na torkovi seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava. To pa je predvsem iz razloga, ker finančno stanje na dan 31. decembra 1988 ni povsem realno. Vzrok za to naj bi bila zakonska (!) možnost o neke vrste prikrojevanju uspešnosti. V mislih imamo način ovrednotenja določenih bilančnih postav (revalorizacija), ki so seveda vplivale na končni knjigovodski rezultat. Nanj pa so imele učinek tudi terjatve do kupcev. Po določilih novega zakona o računovodstvu bodo bilance »očistile« med drugimi bodo upoštevali poravnave dolgov v prvih mesecih tega leta, da bi bili tako v prihodnje podatki o poslovanju, izkazani v določenem obračunskem obdobju (polletju in na koncu leta), dejanska slika (ne)uspešnosti.

Ker pa imamo za zdaj za gospodarstvo lendavske občine »stare« podatke, so taki tudi rezultati. V lanskem letu so organizacije združenega dela povečale celotni prihodek za 205 odstotkov, porabljenega sredstva so bila višja za 211, dohodek se je povečal za 177, obveznosti iz dohodka za 165, čisti dohodek je bil višji za 205, akumulacija se je povečala za 233, čisti osebni dohodki pa so bili višji za 172 od-

stotkov. Žal nam prostor ne dopušča komentiranja teh postavk, kljub temu pa naj zapišemo, da se je gospodarnost poslovanja (kot je razvidno iz podatkov) poslabšala, na kar so posebej opozorili tudi na seji izvršnega sveta.

Lani so imele štiri organizacije združenega dela (Tovarna logistične opreme, Vartroj, Imo in Planika) izgubo, ki skupaj znaša 13.634.707.000 dinarjev, kar je za 211 odstotkov več, kot pa je znašal negativni rezultat v lanskem letu. Na seji so posebej omenili Planiko, saj se niso strinjali, da je glavni vzrok poslovni (ne)uspeh zaradi prodaje na tuje (preizkuse izvozne spodbude, na drugi strani pa visoke carine na uvožene materiale). Stanju v tem kolektivu, ki je sicer še vedno največji izvoznik iz lendavske občine, bodo v naslednjih dneh namenili posebno obravnavo.

V občini Lendava organizacije združenega dela še vedno niso opustile nobenega proizvodnega programa, kar pa je po mnenju članov izvršnega sveta — životarjenje. »Izvršniki« bodo v prihodnje še več naredili za pridobivanje novih programov v že delujoče in nove organizacije združenega dela, manj pa bodo pretresali poslovanje, kajti po novih predpisih (zakon o podjetjih) so gospodarski subjekti samostojni.

S. Sobočan

V Gornji Radgoni volilna seja komiteja OK ZKS

Najenostavneje je pritrditi

V torek, 28. marca, je bila v Gornji Radgoni volilna seja komiteja OK ZKS. Odločili so se za odprto listo z enajstimi imeni, med njimi pa so izvolili šest novih članov komiteja (prej so seveda razrešili stare člane, ki so bili iz različnih vzrokov nedejavni). Upajo seveda, da se bodo novoizvoljeni pogosteje udeleževali sej in drugih aktivnosti. Novi člani so torej: Rade Bakračević — KS Radenci, Breda Forjančič — vzgojiteljica VVO Gornja Radgona, Zvone Bevk — DO Lina, Slavko Golob — DO Avtoradgona, Branko Kos — pomočnik komandirja milice v Gornji Radgoni in Bojan Macuh — KS Stogovci. Ker je prejšnji sekretar odšel na novo delovno mesto v Avtoradgona, so se morali odločiti za novega. Na isti seji so izvolili dosedanjega izvršnega sekretarja radgonske organizacije komunistov za sekretarja.

Kar precej časa so namenili razpravi o prenovi ZK in aktualnih družbenopolitičnih dogodkih. Uvodne besede je povedal izvršni sekretar CK ZKS Silvo Komar, seje pa se je udeležil tudi medobčinski sekretar ZK Bela Banfi. Silvo Komar je med drugim povedal, da lahko demokratični sistem ustvarimo le vsi skupaj ter da je vedno enostavneje pritrditi kot pa oporekati in prepričevati.

V naslednjih dveh mesecih bodo o prenovi ZK razpravljali tudi v vseh OO ZK v gornjeradgonski občini.

bbp

S seje občinskega komiteja ZKS v Lendavi

Najprej kruh, šele potem politika

Preustroj pomurskega gospodarstva, vsebinske in kadrovske priprave na programsko-volilne seje v OO ZKS ter na programsko volilno sejo občinske organizacije ZKS in 11. kongres ZKS, osnutek statuta CK ZKS o političnem pluralizmu ... To je le del dnevnega reda zadnje seje občinskega komiteja ZKS v Lendavi. V tem zapisu nekaj več o zadnjem. O statističnih partijske do političnih zvez (Socialdemokratska zveza, Demokratična zveza Slovenije, Slovenska kmečka zveza itd.) je predaval strokovni delavec pri CK ZKS Boris Makoter, potem pa je bila razprava, v kateri je sodelovalo več članov komiteja. Nekateri od njih so menili, da zveze niso nič posebnega, saj marsikaj povzemajo iz programa ZK, so pa seveda dobrodošle, kajti prav je, da je na bojišču več bojnikov. Seveda pa so člani komiteja tudi samokritično priznavali, da v ZK ni vse idealno in da sta močno popustila morala in odgovornost. Nestrankarski politični pluralizem utegne vplivati, da se bo ZK »prebudila«, k čemur bo prispevala tudi tolikokrat poudarjena prenova. Nekdo je dodal, da še vedno na vseh ravneh preveč politiziramo in citiral utemeljitelja marksizma, ki je ob priložnosti dejal: Ljudje morajo najprej jesti in se oblačiti, šele potem lahko politizirajo. Zavzemanje na delovnem mestu mora torej priti na prvo mesto!

S. S.

LITERARNI VEČER IN RAZSTAVA V ZALAEGERSZEGU

V županijski knjižnici Ferenc Deak v Zalaegerszegu je bil v petek zvečer uspel literarni večer s pesniki in pisatelji madžarske narodnosti iz Pomurja. Uspel zato, ker je interpretacijam pesmi in proznih tekstov Lajosa Benceja, Zsuzanne Bati-Konc, Sandorja Szunyogha in dr. Jozsefa Varge (ta je tudi predstavil nastopajočce) sledil zanimiv pogovor o položaju pisateljev, ki živijo odmaknjeni od kulturnega središča, pa tudi matičnega naroda. Odmaknjenost pomeni po eni strani samostalnost, po drugi pa željo in željo po vključevanju v sodobne literarne tokove. Tako se je ilustrativno izrazil avtor, ki je opisal, kaj pomeni biti Madžar in pripadnik narodnosti, v pomoč pa so mu bili pri tej ilustraciji tudi nastopajoči recitatorji.

Literarni večer se je vključeval v tako imenovane Dneve pripadnikov madžarske narodnosti ter večinskega naroda iz Slovenije v županiji Zala, kjer sta bila istega dne strokovni posvet knjižničarjev in otvoritev razstave madžarskih in dvojezičnih knjig, učbenikov ter časopisov, objavljenih v Sloveniji. bb

Stavkovni letak kroži po Pomurju

Živo rdeč šarm za modre (in bele!?) ovratnike

»Delavci imajo pravico s stavko izražati in uveljavljati svoje interese, zahteve in predloge. Stavka je sestavni del sindikalnega boja.«

To je prva točka z nenavadnega letaka, ki tačas kroži po svetu ob Muri. Živo rdeče barve je, pisan v slogu desetih (svetopisemskih) božjih zapovedi. Našli smo ga priloženega k eni zadnjih števil tednika Delavska enotnost, naslov pa je Sindikalna stavkovna pravila (v nadaljevanju: SSP).

»Organ sindikata organizira stavko v OZD ali njenem delu na zahtevo delavcev ali na svojo pobudo ... Delavci v OZD ali njenem delu z večino odločajo o organiziranju stavke, o njenem začetku in koncu ter o oblikovanju in razpustitvi stavkovnega odbora.«

Ob povzetku druge in tretje zapovedi moramo priznati priročnost letaka SSP. Lahko ga dvakrat prepoznate in vtiaknete v žep ali listnico, enostavno se ga da arhivirati, še preprosteje pa ga izobesiti na razgledno desko. Fotokopiranja ne priporočamo, ker sicer izgubi na izvirnosti (barvi) celostne podobe. Ta vsestranska uporabnost nas utrjuje v prepričanju, da je slovenski narod naposled dobil pravi scenarij za — spravljivo izraženo — odkrite oblike nezadovoljstva delavstva.

»Stavko v OZD ali njenem delu vodi organ sindikata.« pravi četrto pravilo in dodaja načine vodenja, medtem ko peto veleva, da »organ sindikata zagotavlja hitro in pravočasno uveljavljanje zahtev delavcev v organih upravljanja in v drugih pristojnih organih.« Kakšen radikalen zasuk je to! Samo spomnimo, kolikokrat so nas pri teh/takih protestih delavstva imeli za »vodilne osebe« — torej so nas želje vodili čez vodo. Pa kaj, če so nas?!

»Stavko organizira in vodi stavkovni odbor na zahtevo delavcev ali na predlog organa sindikata.«

se začne šesta in hkrati najdaljša zapoved, sedma pa takole: »Organ sindikata organizira in vodi stavko v dejavnosti in splošno stavko.«

Po tem ko se dobobra poučimo o pristojnostih in odgovornostih stavkovnega odbora, najdemo v 7. točki naslednje: »Stavka se obvezuje najavi najmanj 15 dni pred začetkom.« Tako! Sledi vsebina najave stavke: trajanje, začetek, konec, cilji, oblikovane zahteve delavcev, način vodenja in organiziranja stavke, program dela, naloge in obveznosti organizatorjev stavke. Pravzaprav je že v 2. točki podobna reč: »Stavko v OZD dejavnosti posebnega družbenega pomena najavi organ sindikata ali stavkovni odbor najmanj 7 dni pred njenim začetkom.«

Zdaj je torej vse jasno, kako se bomo v prihodnje upirali, če nas

bodo recimo pekile nizke plače. Osmo zapoved prinaša celo »ugotavljanje odgovornosti vodstva sindikata za vzroke stavke«, in če je potrebno, se lahko začne postopek za njihovo razrešitev. In ker je že omenjena plača, nam bodo v tolažbo deseto pravilo: »Nadomestilo osebnega dohodka stavkajočim delavcem ureja sindikalna lista.«

Sicer pa — kaj bi s tem živo rdečim letakom z desetimi sindikalnimi stavkovnimi pravili? Kaj potem, če je v 9. točki takale »nezaslišana« vsebina: »Organi sindikata morajo preprečevati ugotavljanje odgovornosti delavcev, ki so stavkali, ne glede na to, ali so stavko organizirali ali pa v njej samo sodelovali.« (!?) Zdaj se kaže veliko usodnejše vse tisto, kar se kuha in vre tam doli na jugu države. Le kakšna pravila in kakšen letak bi se dalo izumiti za takšne in tamkajšnje razmere? To je vprašanje. Branko Žunec

LJUTOMER ZA ŠE AKTIVNEJŠI RDEČI KRIŽ

Skupščina Rdečega križa Ljutomer je pokazala, da so v minulem letu opravili pomembne naloge. Kljub pomanjkanju denarja so začeli z opremljanjem postaja Rdečega križa v občini, veliko pa so naredili tudi za krvodajalstvo. Po krajevnih skupnostih je bilo lani 1.026 krvodajalcev v organizacijah združenega dela pa 636. Ti številki sta večji kot leta 1987, to pa pomeni, da prostovoljno dajanje krvi v občini Ljutomer zopet narašča.

Na zasedanju skupščine pa so ugotovili, da krvodajalci v Sloveniji nimajo enakih ugodnosti, zato so sklenili, da bodo Rdečemu križu Slovenije predlagali, naj pomeni vse ugodnosti, ki jih imajo krvodajalci za vse območje republike.

Veliko razprav so namenili tudi usposabljanju članov Rdečega križa in drugih za najrazličnejše oblike laične pomoči: prva pomoč (obiski tečajev kandidatov za vozniki izpit naj bi bili obvezni, ne pa samo izpit), pomožni bolničarji, nega bolnikov na domu in še kaj.

Rdeči križ v Ljutomeru bo — če bodo uresničili naloge, ki so jih sprejeli — postal še proučljiva organizacija, z več člani, ki bo dobro opremljena in se bo učinkoviteje vključevala v delo in življenje v občini.

Za dolgoletno pošteno in aktivno delo v Rdečem križu so Rozaliji Korošak iz Stare Nove vasi izročili tudi zlati znak Rdečega križa Slovenije.

D. L.

PODPORA PROGRAMU POMURSKE SZDL

V Murski Soboti so na seji pomurskega medobčinskega sveta Socialistične zveze izvolili Feliksa Petka za novega podpredsednika. Sicer pa so največ pozornosti namenili uresničevanju programskih izhodišč za delovanje frontne organizacije v letošnjem letu, ki so dobila podporo delegatov. Kot je poudaril predsednik pomurskega medobčinskega sveta SZDL Milan Nekrep, si bodo prizadevali uresničiti in uskladiti vse tiste naloge, za katere se bodo zmenili v občinskih konferencah SZDL v vseh štirih pomurskih občinah, kar naj bi pripomoglo k hitrejšemu odpravljanju posameznih problemov. Kot najširša fronta delovnih ljudi in občanov pa si bo prizadevala pritegniti čim širši krog zainteresiranih za učinkovitejše delovanje pomurske Socialistične zveze v prihodnje. Zato bodo v pripravo gradiv in pomembnejših razprav na terenu vključevali tudi strokovne institucije in delovne skupine.

Nekaj teh nalog so že opravili v prvem trimesečju, kot so perspektive razvoja pomurskega turizma, priprave za izvedbo kadrovskega in volilnih postopkov ter neposrednega izjavljanja občanov za izvolitve člana predstevstva SFRJ iz SR Slovenije na nedeljskih volitvah. Pri tem so izrekli priznanje tudi sredstvom javnega obveščanja. Osnovna ugotovitev pa je, da si pomurska SZDL tokrat ni zastavila preširokega programa dela, ker se dobro zavedajo, da je marsikaj za zapisane že v programih OK SZDL.

Zato so dali toliko večji poudarek nekaterim ključnim vprašanjem. Med nje gotovo sodijo organiziranje in vodenje javnih razprav o dopolnitvah k republiški ustavi, prenova SZDL in prilagajanje njenega delovanja družbenopolitičnim razmeram v duhu političnega pluralizma, spremembe statuta SZDL in njenega osrednjega programa ter nadaljnji razvoj volilne zakonodaje in prilagajanje volilnega procesa v letu 1990.

Poleg tega bodo posebno pozornost namenili vprašanjem gospodar-

skega razvoja v luči novih zakonov, vloži in položaju družbenih dejavnosti, drobnemu gospodarstvu, humanitarnih društev, spodbujanju vseh oblik sodelovanja z Železno in Zalsko župnijo na Madžarskem ter s Slovenijo v Radgonskem kotu v Avstriji. V kratkem bodo ocenili rezultate 30-letnih prizadevanj za uveljavitev dvojezičnega šolstva v Pomurju, problematiko tehnične kulture, prometne varnosti in duševno prizadetih otrok v Pomurju. Seveda pa je treba omeniti še številne posvete, razprave in javne tribune, katerih organizatorji so pomurski medobčinski svet SZDL. Ta je sprejel tudi pokroviteljstvo nad proslavo ob 70-letnici priključitve Prekmurja k Jugoslaviji, ki bo 15. junija v Murski Soboti, na njej pa bo tudi revija upokojenjskih pevskih zborov iz Pomurja in bližnjih pokrajin. Spodbudno ob vsem tem je, da so izvedbo večine od omenjenih aktivnosti suvereno skupno z medobčinskimi sveti družbenopolitičnih organizacij, tesneje pa se nameravajo povezovati tudi z medobčinsko gospodarsko zbornico.

Milan Jerše